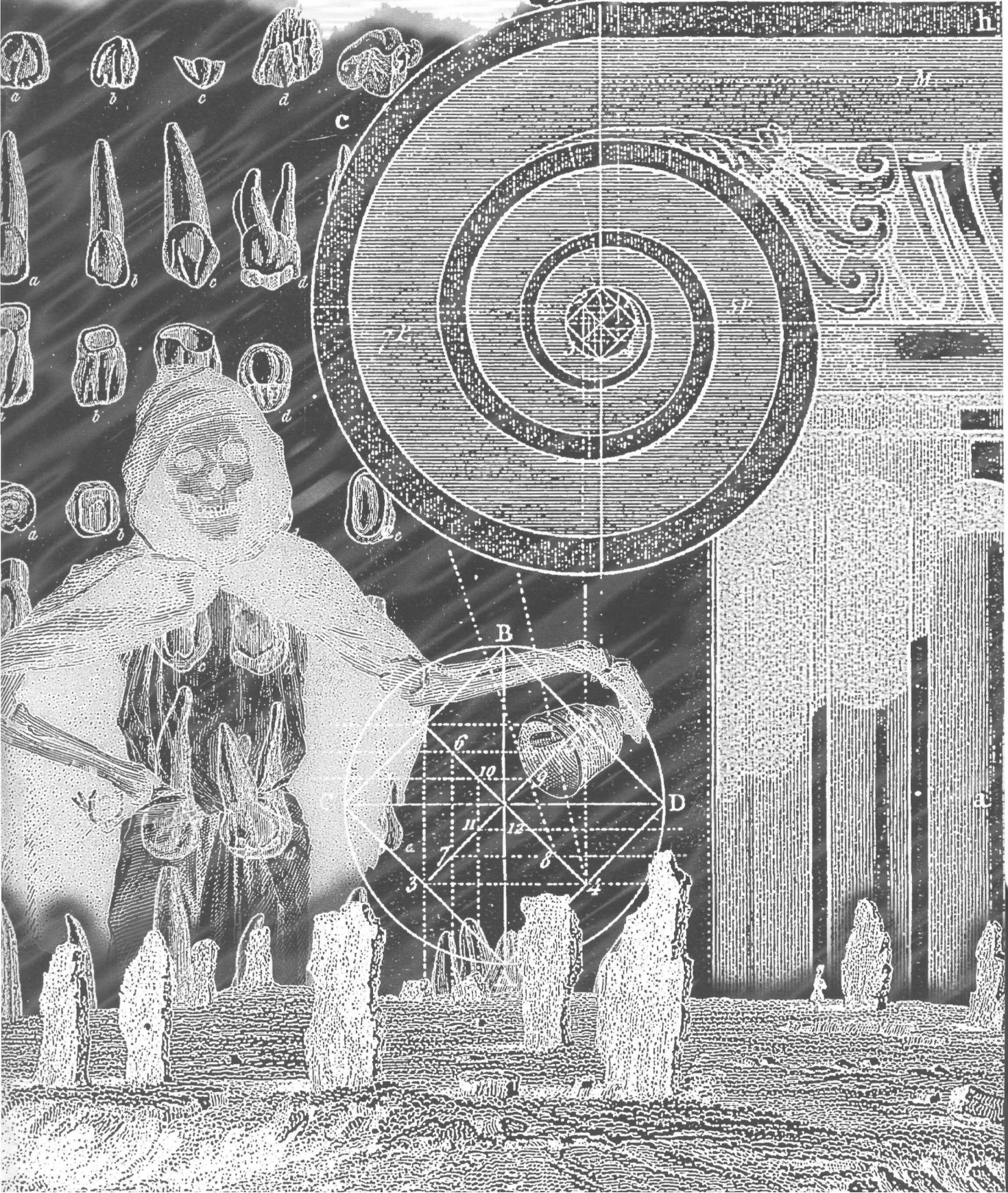

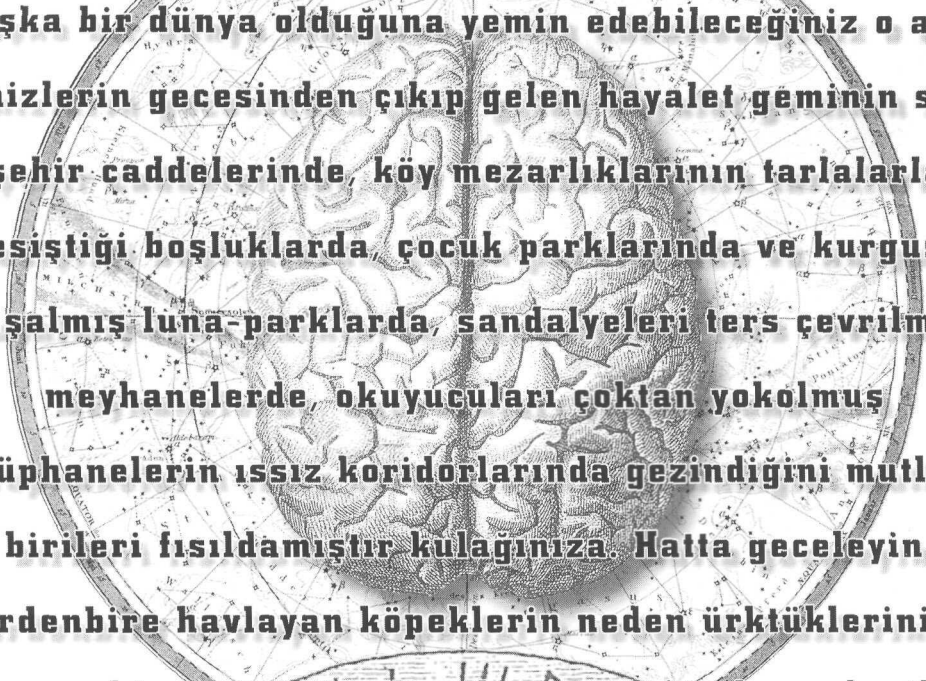
Hayalet Gemi

Sayı 39

Kasım / Aralık 1997

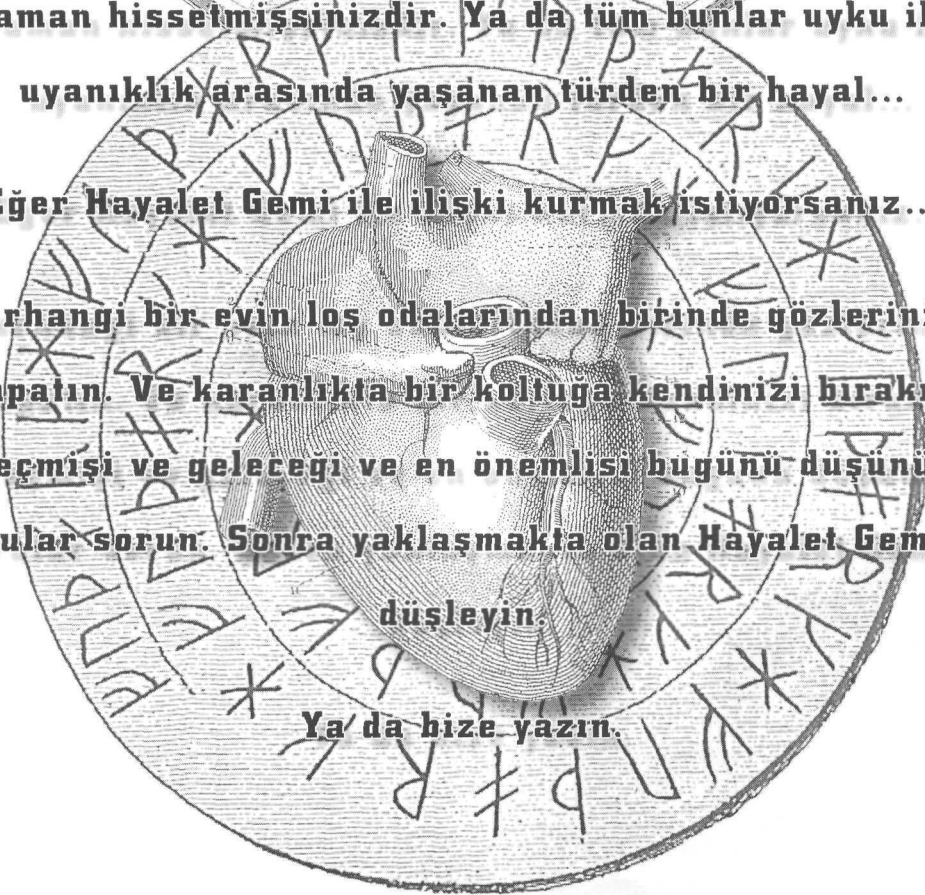
250 000 TL

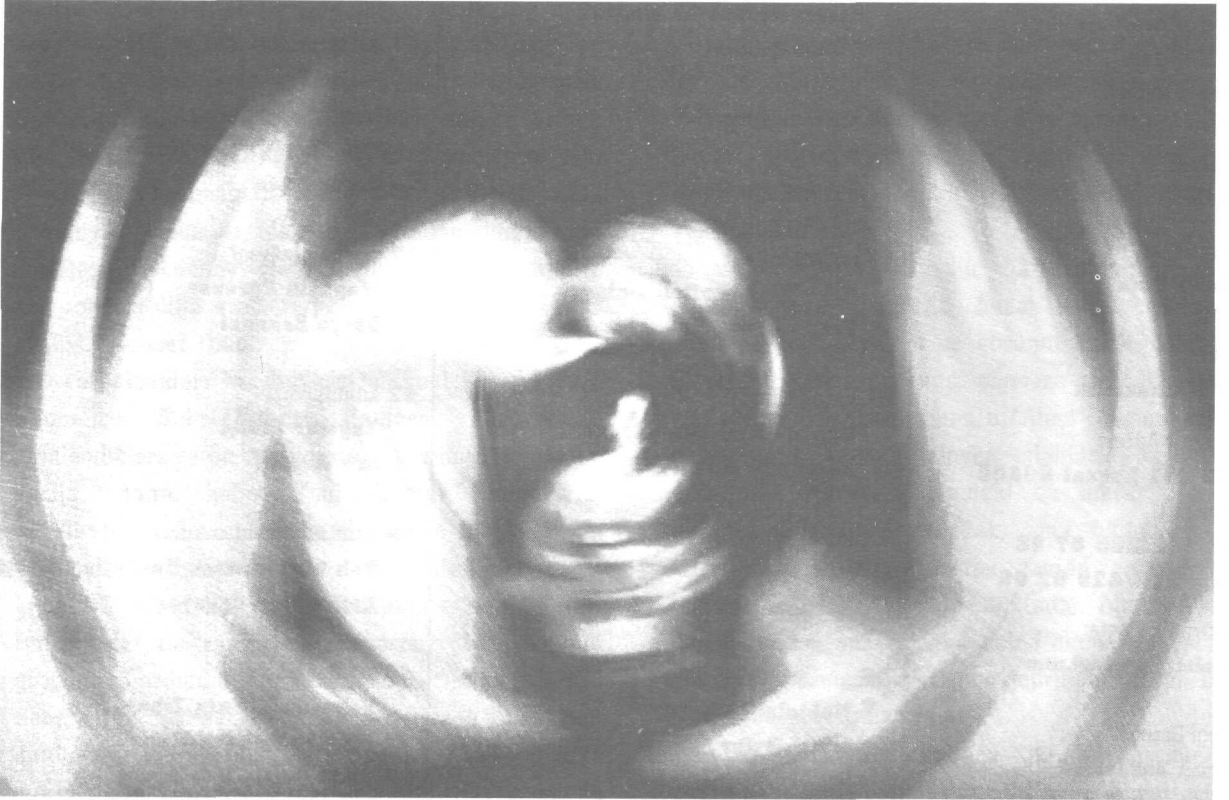
Başka bir dünya olduğuna yemin edebileceğiniz o açık denizlerin gecesinden çıkıp gelen hayalet geminin sisli şehir caddelerinde, köy mezarlıklarının tarlalarla kesiştiği boşluklarda, çocuk parklarında ve kurgusu boşalmış luna-parklarda, sandalyeleri ters çevrilmiş meyhanelerde, okuyucuları çoktan yokolmuş kütüphanelerin ıssız koridorlarında gezindiğini mutlaka birileri fısıldamıştır kulağınıza. Hatta geceleyin birdenbire havlayan köpeklerin neden ürktüklerini o zaman hissetmişsinizdir. Ya da tüm bunlar uyku ile uyanıklık arasında yaşanan türden bir hayal...

Eğer Hayalet Gemi ile ilişki kurmak istiyorsanız...

Herhangi bir evin loş odalarından birinde gözlerinizi kapatın. Ve karanlıkta bir koltuğa kendinizi bırakıp, geçmişi ve geleceği ve en önemlisi bugünü düşünüp sorular sorun. Sonra yaklaşmakta olan Hayalet Gemi'yi düşünün.

Ya da bize yazın.

Tasarım, Nihal Aylar

Herşeyin sonlu olduğunu bilmek ve olmayı arzulamak...

Sınırsız düşünmek insanı tanrılaştırır mı?

Yoksa muhayyalenin sonsuz girdabında ruhunun izini mi sürüyor zavallı köle?

(Yaradılış) ve bir sonu (Kıyamet) vardır. Yaradılış'tan önce, Kıyamet'ten sonra Tanrı vardır ve Tanrı sonsuzdur tabii. Ama tam da öncesiz ve sonrasız olduğu için, Tanrı'ya özgü bir "zaman kipi"nden söz etmek olanaksızdır. Yani hıristiyan düşüncesinde sonsuzluk -Dauer'ın de belirttiği gibi- zamanın değil, öte-dünya biliminin konusudur.

Buna karşılık çevrimsel zaman anlayışı, her sonu aynı zamanda yeni bir döngünün başlangıç anı olarak kabul ettiği için, bir tür sonsuzluk fikrini içerir. Bu çevrimsel zaman anlayışının felsefedeki en ünlü temsilcilerinden biri de Nietzsche'dir. Nietzsche'nin yine kendisi kadar ünlü "Sonrasız Dönüş" (Die ewige Wiederkunft) kavramı pek çok filozof ve felsefe uzmanını uğraştırmış; pek çok yorum ve incelemelere konu olmuştur. Bu incelemelerden biri de Cogito'nun 11. sayısında yayınlanan, D. W. Dauer'ın "Nietzsche ve Zaman Kavramı" başlıklı makalesi. (Bu arada eğlenceli bir rastlantıya da dikkat çekmeden geçemeyeceğim: Nietzsche'de zaman kavramını inceleyen yazarın soyadı, Almancada "müddet, süre, devam" anlamlarını taşıyor.) Dauer'e göre, Nietzsche'nin "Sonrasız Dönüş" (Cogito'nun çevirisinde "Sonrasız Geri Dönüş") düşüncesi önemli bir mantıksal çelişki barındırıyor:

"Nietzsche'nin çevrimsel zaman anlayışına göre, aynı durum, her şey tıpatıp aynı durumda geri gelerek, sonsuza dek gerçekleşmeli ya da geri dönmeli. Aynının sonsuz sayıda yinelenişini göğüsleyebilmemizi ister bizden. Ne var ki, bir durumdaki karşılaşmanın yinelenen bir karşılaşma olduğunu görebilmek için, son karşılaşmada bunun aynı karşılaşma olmadığını bildirebilecek farklı bir şey olması gerekir; küçük, ama her şeyin tıpatıp aynı olduğu koşulunu çiğneyen bir fark bu. Yineleniştten söz edildiğinde, aynı durumun geçmişteki olaylarının da anımsanması gerekir. Ama, biri kalkıp da, bir önceki anımsanmış olandan fazla bir olay anımsarsa, kişinin zihinsel durumu bir önceki kezle tıpatıp aynı olamaz artık. Başka deyişle, her şey tıpatıp aynıysa dünyadaki hiçbir anlık da bunun bir yineleme

olduğunu fark etmeyecektir. Ancak tek bir zaman çemberine olanak vardır. Yinelemeden söz edebilen kişi zaman çevriminin dışında olmalıdır. Nietzsche böyle biri mi? Tanrı mı?" (D. W. Dauer, a.g.e., s. 87) Nietzsche'yi, "öldüğünü" ilan ettiği Tanrı'nın yerini almakla, yani zamanın dışında varolan, Arşimed'çi bir noktadan konuşmakla eleştirirken, ilk bakışta haklı gibi görünüyor Dauer. Ancak buradaki sorun, yazarın Nietzsche düşüncesinde hiçbir gizli tanrısal dünyanın kabul edilmediğini vurgulayarak, "Sonrasız Dönüş" kavramını doğrudan doğruya fizik dünyaya ait olgularla ilintilendirmesi. Nietzsche'nin "maddeciliği", "Sonrasız Dönüş" kavramıyla vurgulanmak istenen şeyin, sürekli başa alınan bir film gibi yinelenen fizik dünya olduğunu göstermez. Bu noktada Nietzsche'den hem etkilenmiş, hem de onun felsefesine önemli yorumlar getirmiş bir başka düşünür, Gilles Deleuze'e dönmekte yarar var:

"Eğer bu bir dairesel devinimse; yani her şeyin bir geriye dönüşüyse, aynı olanın geriye dönüşü ve aynı olana bir dönüş ise, o zaman "Sonrasız Dönüş" fikrinde bunca şaşırtıcı olan ne var, diye de soruluyor: Ama burada söz konusu olan, tam da bu değil. Nietzsche'nin sırrı, "Sonrasız Dönüş"ün ayıklayıcı (selektif) olmasıdır. Hem de iki kez ayıklayıcı. Önce düşünce olarak. Çünkü bize, ahlaktan tümüyle kurtarılmış istemin özerkliğine ilişkin bir yasa verir: İstediğim şey ne olursa olsun (tembelliğim, sefahat düşkünlüğüm, korkaklığım, kötü alışkanlıklarım ya da erdemim), sonsuz dönüşünü istercesine istemek "zorundayım" onu. Kendini "yarım istemelerin" dünyası dışında bulmak; yani istediğimiz her şeyi, yalnızca bir şart altında söylemek: bir kez, yalnızca tek bir kez. Kendi sonsuz dönüşlerini isteyen korkaklık ve tembellik bile, korkaklık ve tembellikten farklı bir şey olurdu: Etkinleşir ve olumlamanın gücüne dönüşürdü. - "Sonrasız Dönüş" yalnızca ayıklayıcı düşünce değil, ayıklayıcı varlıktır da aynı zamanda. Yalnızca olumlama döner geriye; yalnızca olumlanabilen şey döner; yalnızca haz döner geriye." (Gilles Deleuze, Nietzsche, ein Lesebuch, Berlin 1979,

s. 39-40)

Deleuze'ün Nietzsche'ye yaklaşımında kavramsal bir karşıtlık, kilit rol oynuyor: Aktif (etkin) ve reaktif (tepkisel) güçlerin karşıtlığı bu. Nietzsche'nin hayatı boyunca hıristiyan düşüncesi ve özellikle de hıristiyan ahlakını ezeli bir düşman gibi gördüğü ve eserlerini de büyük ölçüde bu ahlaka karşı bir tür savaş gibi geliştirdiği düşünülürse, bu yaklaşımın ne denli yerinde olduğu anlaşılır. Nietzsche için, hıristiyan ahlakı reaktif bir nitelik taşır. Hıristiyanlığın zaferi, kendi gücünün eseri değil, karşıtlarını zayıf düşürmedeki başarısının sonucudur. Gerçekten de hıristiyan ahlakı, içsel denetimi sağlamak üzere çok incelmış bir aygıt geliştirmiştir: Vicdan azabı, suçluluk duygusu gibi araçlarla bir nefes terbiyesi vermeyi ve günah korkusunu, eylem öncesi bir aşamaya taşıyarak denetimin içselleştirilmesini amaçlar. Sonuç, yalnızca eyledikleriyle değil, aklından geçirdikleriyle de (hatta özellikle aklından geçirdikleriyle) günah işleyebileceğini "bilen" insandaki enerjilerin tepkiselleşerek, bir anlamda nötralize edilmesidir. Bu yüzden hıristiyan düşüncesi, Nietzsche'nin tabiriyle, bir ağırlıktır. Ve "Sonrasız Dönüş" buna verilmiş bir cevaptır.

Nietzsche'nin böyle bir cevap için, ilk bakışta tam da kaderciliğe kapı açıyor gibi görünen sonrasız döngü düşüncesine sarılması şaşırtıcı olabilir. Ama Nietzsche'nin "Sonrasız Dönüş"ü, bu zaman kavrayışının geleneksel türevlerinden çok önemli bir noktada ayrılır: İstem rolüdür bu. İlk ağızda bir açmaz gibi görünen sorunun, Nietzsche de farkındaydı. Bizzat istemin de zamana tutsak olduğundan; zamanın geriye döndürülmezliği karşısında güçsüz kalışından söz etmesi bundandır.

"Böyle idi": Budur istemin dış gıcirtısının ve en çekilmez derdinin adı. Olmuş şeylere karşı güçsüz olan istem, bütün geçmiş şeyleri öfkeyle seyreder...(Nietzsche, Böyle Konuştu Zerdüş, İkinci Bölüm, "Kurtuluşa Dair"; bk. Dauer, a.g.e, s.88)

Zamanın değiştirilemez geçmiş kipi karşısında, deyim yerindeyse edimin sıfır noktasından, kaynağından

kopan istemin, bu tutsaklıktan, edilgenlikten çıkması eylemin sahibi olması gerekir:

"Her "böyle idi" kırıntıdır, bilmece, korkunç bir rastlantıdır, -yaratıcı istem şöyle deyinceye dek: "Ama böyle istedim ben -Yaratıcı istem ona şöyle deyinceye dek: Ama böyle istiyorum ben! Böyle isteyeceğim ben!" (Nietzsche, Böyle Konuştu Zerdüş, İkinci Bölüm, bk. Dauer, a.g.e., s. 88)

İşte Nietzsche'ye özgü sonrasız döngü düşüncesinde yeni olan budur: İstem, olmuş olanı şimdi ve burada ve sonsuza dek yinelenmesini istercesine olumlarken ("böyle istedim; böyle istiyorum; böyle isteyeceğim!") anı mutlaklaştırarak, bir anlamda zamanı ortadan kaldırır. Nietzsche'nin "Sonsuz Dönüş" düşüncesine yaklaşmasında "şimdi" ya da an kavramının oynadığı olağanüstü önemli rolü, Dauer de altını çizerek vurguluyor. Bir yanda geriye (geçmişe) diğer yandaysa ileriye (geleceğe) doğru sonsuza dek uzayan iki yolun kafa kafaya geldiği "geçidin adıdır, an". Bu anlamda an ve zaman kavramları arasında paradoksal bir ilişki vardır. An ya da şimdi, zaman çizgisi üzerindeki sonsuz sayıdaki noktalardan her biridir; yani zaman en küçük kurucu birimdir: "Bütün geçmiş anlar şimdi'ydi, bütün gelecek anlar da şimdi olacak."; Dauer'ın dediği gibi, "şimdi zamanın tümünü kucaklar" ve bundan ötürü de zamansız, sonrasızdır bir bakıma.

Borges'in, zaman ve an kavramları arasındaki bu tuhaf ilişki açısından da okunabilecek bir öyküsü var. Yazar, "Kum Kitabı" başlıklı öyküsüne şöyle giriyor: "Çizgi sonsuz sayıda noktadan oluşmuştur; düzlem sonsuz sayıda çizgiden; oylum sonsuz sayıda düzlemden; yüksek oylum ise sonsuz sayıda oylumdan... Kesinlikle hayır; bu, more geometrico değil, öykümü anlatmaya en iyi başlama yolu." (Borges, Kum Kitabı, İstanbul 1989, s. 92)

Eski kitaplar satan bir gezgin satıcının, öykünün kahramanına getirdiği olanaksız bir kitap kurgulanır bu öyküde: sonsuz bir kitap. Kitaptaki herhangi bir sayfayı, yalnızca bir kez açabilirsiniz; sayfalar, gelişigüzel numaralandırılmış gibidir, örneğin 40514.

sayfayı 999. sayfa izler; ilk ve son sayfaları bulmak olanaksızdır, çünkü "kapakla başparmağım arasında her zaman birkaç yaprak kalıyordu". Anlatıcı, elindeki çok değerli birkaç elyazması İncil'i gözden çıkararak bu olağanüstü kitaba sahip olmayı başarır. Mutluluk içinde geçirdiği ilk aylarda kitabın ardında gizli bir düzen arar; onu kodlamaya çalışır. Küçük resimlerin kaç sayfada bir tekrarlandığını saptamak ister; alfabetik listeler çıkarır. Ancak tüm bu çabaların beyhude olduğunu anladığında, "kitabın bir karabasan nesnesi, gerçeği lekeyen ve bozan, utanmaz bir şey olduğunu" hisseder. O andan itibaren kitaptan kurtulmak dışında bir şey düşünemez olur. Önce yakmak isterse de, böyle sonsuz bir kitabın yaratacağı ateşin de sonsuz olmasından ve dünyayı dumanıyla boğmasından korkar. Sonunda kitabı, Ulusal Kütüphane'nin bodrumundaki arşivin kuytu bir köşesine bırakarak kaçar.

Borges'in bu kitabı, bana Gilles Deleuze'un, Nietzsche metinlerinde dışarıyla, dışsal olanla kurulan ilişki hakkında söylediklerini çağırıyor:

"Felsefenin tarzını oluşturan şey, bir dışarıyla kurulan ilişkinin, bir içeri'nin, bir içselliğin dolayımından geçirilerek zayıflatılmasıdır. Nietzsche ise, bunun tersine, düşünceyi ve yazıyı dışarıyla dolayimsız bir ilişki üzerine kurar. Söz konusu olan, çok güzel bir resim ya da çok güzel bir çizim midir? Bir çerçevesi vardır. Bir aforizma da çerçevelenmiştir tabii. Ama belirli bir anda, hareketin ya da çerçevelenmiş çizginin başka bir yere doğru aktığını; çerçevenin sınırları içinde başlamadığını bildiğimiz ya da sezdiğimiz o anda güzelleşen şey, çerçevenin içinde midir? Hareket çerçevenin yukarılarında ya da kenarında bir yerlerde başlamıştır ve çizgi çerçevenin içinden geçip gider." (G.Deleuze, a.g.e., s.112)

Felsefenin geleneksel söylemlerinin yerine, şiiri, aforizmayı, hatta öyküyü geçirirken, Nietzsche'nin hedeflediği de böyle açık metinler kurmak olmalıydı.

Ama Borges'in öyküsündeki anlatıcının başına gelenlerden de anlaşılacağı gibi, zamanın çerçevesinden, yani kum kitabının içinden geçip giden o sonsuz sayfaları okumak; hatta onlara yalnızca bakmak her "yiğidin" harcı değil. Ama Nietzsche de yiğitlerden, kahramanlık kütlerinden nefret ediyordu zaten.

Ve kötü sonsuzluk

Zamanın sonu, anın sonsuzluğu gibi meselelerle cebelleşerek şu yukarıdaki yazıyı yazmaya çalıştığım, 24 Ekim 1997 cuma günü, Radikal gazetesinin beşinci sayfasında Murat Belge'nin bir yazısı yayınlandı. Kaderin garip cilvesi mi demeli? Belge de bir başka ana değiniyordu köşesinde:

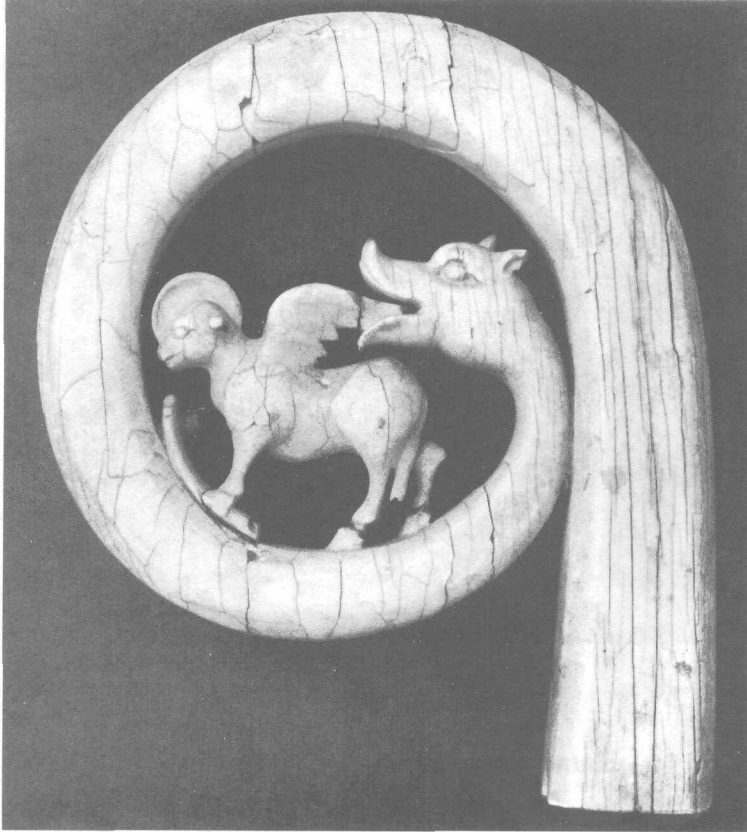
"James Joyce'un kendi romancılık tekniğinde 'epifan' diye anlattığı şekilde sanki her şey loşlaşır ve ışık bir tek nesneyi ya da kişiyi aydınlatır. Bu öyle bir andır ki, ışığın altındaki o nesne ya da kişi hakkında artık herhangi birinin bir açıklama yapması gerekmez. İmge kendi kendini anlatmaktadır ve böylece kendini de aşan bir simgeye dönüşmektedir.

Yağmurdereli de tam böyle. Götürülüşünün TV görüntüsünü ben görmedim. Başkalarının söylediklerinden, polisin de bu tarihi anda kendine düşen rolü başarıyla uygulayarak imgenin anlamını keskinleştirdiği sonucunu çıkarıyorum. Ama ille de o görüntüyü izlemek gerekmiyor. Statik bir fotoğraf da yeterince konuşuyor, anlatıyor."

Yoruma gerek var mı? İşte bu da Türkiye'de yaşadığımız sonsuzluk.

↓

Evrenin Yüreği

Mısır rahiplerinin de taşıdıkları piskopos asanın başı.
Crozier, İtalyan, 12.yüzyıl

"Sen hiç doğmadın ve asla ölmeyeceksin"

Bagavad Gita

I.BASTON

Yürümekte güçlük çektikleri için önce dedem, o öldükten sonra da ölümcül bir hastalığa yakalanan babam baston kullanmak zorunda kalmıştı. Dedeminki ne oldu bilmiyorum ama babamın ahşap bastonu portmantonun yanında duvara dayalı duruyor hâlâ. Sanki sahibi alıp dışarı çıkacakmış gibi. Spiral şeklinde kıvrılan sapı dikkatimi çekti bugün. Bastonların sapları niye bu motifle süslenmiştir? Yoksa bana bir şeyler mi söylemek istiyor?

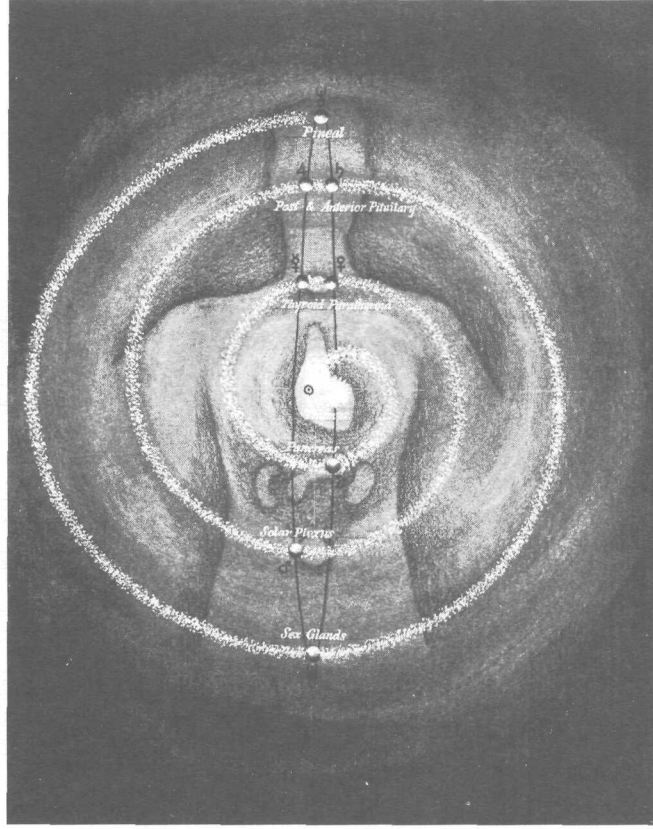

İsa Lazarus'u Diriltirken

dinle sen/görülmeyen/bu dünyayı kaplayan/haykırışımın fırtınası/
bırak bu adamı/buradaki hastayı/yalnız bırak

II. ÖLMEK/OLMAK

Bir şaman, ölümün pençesindeki hasta için böyle buyuruyordu, evrenin doğuran ve öldüren, yenileyen ve yineleyen gücüne. İsa da bir 'iyileştirici'ydi kelimenin en geniş anlamıyla, çünkü asıl, dünyayı iyileştirmeye gelmişti. Lazarus ölümcül bir hastalığa yakalandığında, kızkardeşi Meryem İsa'ya haber göndermişti. İsa haberi alınca, "Bu hastalık ölümcül değildir" demişti, onun inanan bir kişi olduğunu ima ederek. Çünkü onun gösterdiği yolda ilerleyenler için ölüm yoktu. Ama yakınları bunu anlamadılar. Bir süre sonra Lazarus öldü. Onu diriltmenin bir anlamı olmadığını biliyordu ama onu sevenlerin ağlayışlarına, feryatlarına dayanamadı; öleli dört gün olmuş Lazarus'un mezarına gitti; "Lazarus çık dışarı" diye seslendi. Şaman gibi azarladı ölümü; onu yalnız bırakmasını istedi. Lazarus yeniden soluk alıp veriyordu, doğruldu mağaradaki mezarından. Ama şunu anlatamadı insanlara: Sonunda muhakkak ölecek bir insanı, ölümün elinden almanın ne anlamı vardı ki. İnanan için ölüm, ölümcül bir hastalık değildi.

Mikrokozmos olarak insan, Rodney Collin

III. SPİRAL

Kıtmir mağaranın ağzına kıvrılıp yatmıştı. Uyuyan bir spirale benziyordu. Mağara: ölümlere mezar, yeni doğacaklar için bir döl yatağı. Kendi kendini doğurmuş Pessinus'lu Ana'nın kara taştan yapılmış yontusunun üzerine kazınmıştı spiral. Sakarya Nehri'nin sürüklediği Ammonit taşlarının spiral biçimleri Galatları da büyülemişti. Mısır'ın güneş tanrısı Ammon'un helezoni boynuzu bir bereket boynuzuydu. Doğuruyordu spiral; besliyordu evreni. Ondan çıkan yaşam enerjisi, Tanrı'nın gök denizine attığı bir taşın yarattığı dalgalar gibi yayılıyordu uzaya. Güneşin, ayın, mevsimlerin döngüselliğini simgeleyen yine spiraldi. Bereketti, dölleyen yağmurdu ama o yağmuru getiren fırtına gibi burgacıyla alıp götürüyordu da verdiği hayatı. Doğuran ve yeniden doğurmak üzere öldüren. Salyangozun kabuğunda, şeytan minaresinde, çöreklenmiş bir yılanda, göğe uzanan sarmaşıktaki, bir koçun boynuzunda, bir saatin yaylarında, Romalı bilicilerin lituus'larında, Hermesin asasında, bir şamanın esrik dansının figürlerinde, galaksinin devinimindeki örüntüde, bir örümceğin ağında, girdapta, hortumda bize sesleniyor spiral: evrenin ölümsüz, kozmik yüreği. O yüreğe yaslanmış dinleyen bir kulakta bile bir spiral var.

Federico Zandomenighi, Monceau Parkı'nda Çocukların Oyunları

IV. TOPAÇ

Yazı masasından kalkıp pencerenin yanına gittim. Dışarda çocuklar neşeyle topaç çeviriyorlar. Dünyaları döndüren küçük tanrılar gibiler.

Evrin Sonsuzluk mudur?

bu bahçe, bu nemli toprak, bu yasemen kokusu
 bu mehtaplı gece
 parıldamakta devam edecek ben basıp gidince de
 çünkü o ben gelmeden, ben geldikten sonra da
 bana bağlı olmadan vardı
 ve bende bu aslın sureti çıktı sadece...

ayrılık yaklaşıyor hergün biraz daha
 güzelim dünya elveda,
 ve merhaba
 kainat.

Nazım Hikmet Ran

Yaşamın yadsınması temel olarak yaşamın bizzat içinde vardır, öyle ki yaşam, daima onun zorunlu sonucuyla, yani daima içinde tohum halinde bulunan ölümle bağlantılı olarak düşünülür. Yaşamın diyalektik kavranışı bundan başka bir şey değildir. Ama bunu bir kez anlayan kişi için, ruhun ölümsüzlüğü ile ilgili bütün sözler değerini yitirir. Ölüm, ya onu meydana getiren kimyasal unsurlardan başka geriye bir şey bırakmayan organik cismin çözüşmesidir, ya da yalnızca insandan değil, bütün canlı organizmalardan süren bir yaşam ilkesini, azçok ruh demek olan bir şeyi de geride bırakır. Demek ki, burada diyalektik yardımı ile yaşam ve ölümün mahiyeti konusunda basit bir aydınlanma, çok eski bir boşınanı ortadan kaldırmaya yetiyor. Yaşamak ölmek demektir.

Doğanın Diyalektiği, Friedrich Engels

Miller ve Urey'in deneylerinde uygun sıcaklık, atmosfer şartları ve basınç altında inorganik maddelerden organik maddelerin sentezlenebileceğinin gösterilmesi biyolojide olduğu kadar diğer bilim dallarında da ilgiyle karşılanmıştır. Aslında yaptıkları günümüzden milyonlarca yıl, canlılar varolmadan ise sadece bir kaç yüzyıl önceki atmosfer ve dış koşulları tahmin etmek ve bunları deney düzeneği içerisine

kopya etmektir. Kopya edilen düzeneğe eksiksiz çalıştı. Sisteme koyulan dört temel inorganik (canlı olmayan) iyon (karbon, hidrojen, oksijen ve azot) deney düzeneği içerisinde ilerledikten ve bu süreç bir süre tekrarlandıktan sonra düzenekteki toplama kabında organik maddelerin (canlı yapısında görev yapan moleküller) biriktiği görüldü.

İşte bu deney sonucunda oluşan ve canlılık öncesi zamanda dünyada dağıntık olarak bulunduğu varsayılan organik moleküller, evrimin sonraki basamaklarında biraraya gelerek önceleri mitokondrium'u oluşturacaktı. Mitokondriyumlar, insan vücudu da dahil olmak üzere, canlı organizmaların enerji ihtiyacını karşılayan yapılar olarak bilinirler. Canlılığın kökenine ilişkin olarak ilk var olduğu kabul edilen bu yapının daha sonra etrafının, kendi etrafındakinden başka ikinci bir çeşit hücre zarı tarafından çevrilmesi ile ilk 'yaşayan' hücre kavramı doğmuş oldu.

İlk 'yaşayan' canlıların benzerleri günümüzde hala var olan viroid ve virüslerdir. Bunlar genellikle en basit canlılar olarak sınıflandırılmak ile beraber yapısal özellikleri sayesinde canlılık sınıflandırılmasında tek hücreliler ile birlikte sınıflandırılabilirler.

Viroid ve virüsleri sonraları ilkel yapıları tek hücreli organizmalar takip etti. Bunların aslında viroid ve virüslerden tek farkları herhangi bir konak organizmaya ihtiyaç duymadan yaşayabilmeleriydi. Bu basit gibi görünen özellik, biyolojik olarak bir organizmaya (canlılık sınıflandırılmasında tek hücrelilerden sonra gelen bir sınıf) ait tüm yapısal ve fonksiyonel sistemlerin tek hücrelilerin o milimetre kareler ile ifade edilen hücre yüzeyine sıkışmasına neden olur. Bu özellikleri ile çok hücrelilerin birer küçük kopyası olarak görülürler. Zaten fonksiyonel olarak bakıldığında bile onların beslenmeden sindirime, solunumdan boşaltıma her işlevi tek başlarına sadece bir hücre içerisinde yapmaları, onları belki de bugünkü modern organizmaların ilk işareti olarak kabul etmemize sebep olabilir.

Tek hücrelilerin ortaya çıkışı ve yüz milyonlarca yıl

bencil, tek başına bir hayat sürmelerini takiben önce yaşama fonksiyonlarının paylaşımı esasını taşıyan koloniler oluşmuştur ve onları da çok hücreli organizmaların oluşumu izlemiştir.

İşte günümüzde çıplak göz ile ulaşabildiğimiz her yerde gördüğümüz canlılık yapısı bu aşamadan sonra oluşmuştur. Önceleri kolonileşme sürecinde biraraya gelen tek hücrelilerin kurduğu birliktelikler sistemleri oluşturmuşlar, sonraları ise bu sistemlerin meydana getirdikleri fonksiyonlar (solunum, korunma, beslenme vs.) çok hücreli organizmaların birer parçası haline gelmişlerdir.

Tüm bu basamakların milyonlarca yıl içerisinde dağılması ve birbirlerini takip etmesi ile birlikte inorganik iyonlardan, organik moleküllerin oluşumu süreci tamamlanmıştır. Bu basamaklar artık bir daha yaşanamayacaktır. Çünkü Miller ve Urey'in deneylerinde gösterildiği gibi bu yapısal değişimin oluşabilmesi için gerekli olan sadece inorganik iyonların varlığı değil aynı zamanda ortam şartlarının tekrarlanabilmesidir. Deney düzeneğinin de bize bu konuda söylediği günümüzde atmosferin oksijen içermesi nedeni ile bu evrim süreçlerinin bizim için çok gerilerde kaldığı ve evrimin 'yapım' sürecini bitirip 'yıkım' sürecinde olduğudur.

Yıkım sürecinin gizemi belki yapım ile karşılaştırıldığında çok sıradan gözükmesindedir. Mantık olarak, ilkel inorganik maddelerden meydana gelen ileri organik moleküller de yıkılırken, oluşurken geçirdikleri basamakları ters bir yönde izlemeleri gerektiği düşünülebilir. Fakat pratikte bu şekilde oluşamaz. Çünkü evrim sürecinin herhangi bir parçasında geriye doğru işleyen basamakların varlığı kanıtlanamamıştır.

İnsan öldüğünde gömülür, bir süre ağlanılır ve unutulur. Ve işte bu basamaklardan sonra yıkım devreye girer. İnsan vüvudu toprağa ilk girdiğinde tüm yapısal sistemleri varlığını devam ettirmekte fakat *fonksiyonel olarak bunların aktifleşmesini sağlayacak* her hangi bir etki bulunmamaktadır. İşte bu hassas denge yıkım için gerekli tüm basamakların başlaması

Hani ölüm tüm yaşamsal faaliyetlerin son sınırı idi. Hani canlılık gözümüzde sevmenin, sevilmenin, değer verme-verilmenin, biyolojik tüm verilerin elde edilebileceği son boyuttu. Hani ondan sonrası yaşam denilen sonlu ritimde yaptığımız hataların ve iyiliklerin tartılması ve ruhumuzun yaşamdan aldığımız zevkler yüzünden cehenneme, ıstıraba gönderilmesi ya da dünya yaşamını kendimize ıstırap haline getirip onunla birlikte acı çekmeyi öğrendiğimiz için cennette ödüllendirilmesi idi.

Aslında hastanede iken o kadar korkmuştum ki. Hayatımın bittiğini bildirecek olan garip siyah elbiseleri ve elindeki orak ile ölüm habercisini göreceğimi düşünerek korkuyordum. Doktorlar etrafımda aceleci hareketler ile koşuştururken aralarında konuşuyorlar ve benim için de pek ümitlerinin olmadığını benim orada olmama rağmen açık açık söyleme nezaketinde bulunuyorlardı. Hani kötü niyetli olsam aralarından bir kaçının kaç dakika sonra kalp atışımın duracağı veya vücut sıcaklığımın ne zaman düşmeye başlayıp 35 derecenin altına düşeceği konusunda idiaya girmeye hazırlandıklarını düşüneneğim.

Aslında bende pek direnmiyordum o çok korktuğum ölümün eşiğine geldiğimde. Zaten uzun zamandır hayatımın benim için zevk alınması, onun varlığından yararlanılması veya diğer insanların varlığı yüzünden ve sizin onlar ile ilişkilerinizin çekiciliği ile yaşanmaya değer bir tecrübeden çok yaşanılması zorunlu olan uzun bir süreç haline gelmişti. Belki de onsuzluğun verdiği uzunluk ve yine onsuzluktan kaynaklanan mutsuzluk ve umursamazlığın verdiği bir karamsarlıktı yaşamak.

Derken biri belirdi yanı başımda, başındaki şapkaya benzer şık aksesuarı, klasik kesimli ama canlı renkli takım elbisesi ile aslında hoş bir adamdı. Elinde tuttuğu deri kaplı defter ve en az 100 dolarlık olduğu şüphe götürmeyen Cross kalem ile şık bir işadamını andırıyordu. Onun ilk önceleri hastanenin müdürü olduğunu düşündüm. Herhalde kazadan sonra beni

için bir tetikleyici görevi görür. Önceleri toprak altındaki bakterilerin etkinliği altında insanın dış yüzeyindeki organik moleküller parçalanmaya bütünlüğünü kaybetmeye başlarlar ve zaman ilerleyip yüzey çürümeye, parçalanmaya başladığında sıra daha alt dokulara gelir. Aslında bu süreç içerisinde olan tek bir şey vardır ki; o da hücreleri oluşturan organik yapı dizileri birbirlerine bağlayan bağların ortadan kaldırılmasıdır. Bu bağların açılması ile organik diziler uzun zincirler haline gelir ve daha sonra da bunlar daha kısa zincirlere ayrılırlar. İşte yapım süreci içerisinde geçirilen uzun basamaklar, yıkım sürecinde çok daha kısa bir süre içerisinde gerçekleştirilir. Bu süreç yıkım aşamasında yaklaşık 40 yıl kadardır.

Tüm bu basamaklardan sonra oluşan kısa zincirler en sonunda toprağa karışırlar ve toprağın organik yapısını oluşturular. Bu organik yapıdan ilk olarak bitkiler, toprakta yaşayan veya toprak yiyerek yaşayan canlılar yararlanırken bu canlılar ile beslenen canlıların varlığı ile de oluşturulan besin zinciri ile beraber bu ölü insanlardan elde edilen organik zincir dizileri soframıza kadar gelir.

Aslında gerek 'yapım' gerekse de 'yıkım' olaylarına baktığımızda, temel bir kaç iyon ve molekülün çevre şartlarının etkisi altında değişime uğraması ve belirli bir zaman süreci sonucunda yine başladıkları yere dönmesi evrimin biyolojisi açısından sonsuzluğun bilimsel açıklaması olarak kabul edilebilir. Çünkü en azından bazı bilim dalları için asıl olan, fonksiyonel en büyük yapı değil, bunun ötesinde yapısal ve fonksiyonel birlikteliği oluşturan en küçük yapı taşlarının varlığı ve geçirdiği süreçlerdir.

↓

özel bir hastahaneye getirmiş olacaktı. Bu şık beyide yeni gelen hastalarının durumunu kontrol etmek istemiş olmalı idi. Fakat neden sonra dikkatimi çekti ki hiç kimse ile konuşmuyor ve hatta odadakiler bile onunla ilgilenmiyorlardı. Eğer hastahanenin müdürü olsa küçük bir selamlama ile bile olsa onun varlığını bildiklerini göstereceklerini düşündüm. Sonra şık ve çekici beyin defterini açıp sanki rutin bir düzen içerisinde bir şeyleri kontrol ettiğini küçük notlar düştüğünü gördüm. Ne yazıyordu aklıma takıldı. Herhalde yıllardır kaçırdığım vergi borçlarımı almaya gelmiş bir maliyeci de olamazdı. Onun hakkında düşündüklerimi duymuş olacak ki yanıma geldi. Bir babanın hasta oğlunun yatağı başındaki hali gibi bir görüntüsü vardı, oğlunun hastalığı yüzünden ıstırap çeken ama elinden gelen hiçbir şeyi olmayan kendisine diletene razı olmak zorunda kalmış bir insan gibi idi. Beni fazla merakta bırakmamak kibarlığını gösterdi. Bu şık bay aslında bizim eli oraklı, uzun siyah elbiseli bildiğimiz ölüm meleği idi. İyi eğitim görmüş birinin tavır ve konuşma stili vardı üzerinde. Neyse zaten o da fazla uzatmadan hayatımda bir kilometre taşına daha geldiğimi bir zaman aralığı için boyut değiştireceğimi burada olamayacağımı söyledi. Şimdi gitmemiz gerektiğini istersem arkada bırakacaklarımda vedalaşmam için bir müddet için hayata göz açabileceğimi ama eski tecrübelerinden bunun hem benim için, hem bağlı olduğum kişiler için yaşanılması zor bir tecrübe olduğu konusunda beni ikna etti. Bende o zaman fazla uzatmanın gereksiz olduğunu düşünerek yolcu yolunda gerek mantığı ile ruhen hazırlanmaya başladım. O ise benim için büyük bir kibarlık ile bir program bile hazırlamıştı. +ncelikle kendisinin eşliğinde bir alışveriş merkezine gidip yeni yaşantım için gerekli olan zaruriyetlerimi karşılayacaktık. Sonra ise benim adıma yeni hayatımın geçeceği mahallenin sosyal aktiviteler merkezinde bir hoşgeldin partisi düzenlenmişti. Ve sonra benim formasyonlaruma uygun bir işlerinin olduğunu, istersem beni yeni çalışabileceğim yere de götürüp yeni çalışma

arkadaşlarımla tanıştırabileceğini söyledi.

....

Hersey öylesine alışılmamıştı ki. Şimdiye kadar bize öğretilen ile bizim yaşarken, yaşadığımız sürecin getirdiği stabiliteyi bozmak istememiz yüzünden, boyut değiştirmekten korkmamız, diğer dünyaları bir ceza, alışkanlıktan uzaklaşma olarak yorumlamamıza neden olmuş, bunun sonucunda da bilinmeyene karşı duyduğumuz merak bize ölümün cazibesini ister istemez unutturmuş. Bilseydim her şeyin bu kadar güzel, çekici, adil, vurdum duymaz, tatmin edici, insanlı, haksever, eşitlikçi, bireysel ve toplumcu olduğunu daha önce gelmez miydiniz sanıyorsunuz? Çünkü buradan bakıldığında değişen tek şey zaman aralığı. Çünkü tüm canlıların her hangi bir anda yaşayabileceklerinin kendileri ile sınırlı olduğunu burada gördüm. Zaman değiştikçe sizin için değişen tek şey ortama adapte olmak için orada ki değişkenlere karşı tepki vermek, uyum sağlamak veya inkar etmek oluyor. Başka yapabileceğiniz hiç bir şey yok. Zaten herhangi birşey yapmanıza da gerek yok. Sonsuz bir zaman penceresinden bakıyor ve ilerleyen ama hiç bir zaman geri dönmeyen zamana karşı kendinizi, alışkanlıklarınızı, çevrenizi değiştiriyorsunuz ve bunları tamamen her şey geçici mantığına dayanarak yapıyorsunuz. Ama yapmanız gereken belki

de zamanın sürekliliği ve sonsuzluluğunun farkına varmak, kendi varlığımızı taşıyan organik yapıları ise bir araç olarak görüp bizi taşıdığı yere kadar onunla devam etmek ve bir yerde de ondan inip taşıt değiştireceğimiz noktanın varlığının farkında olmak belki de.

Eğer bir kez daha dünyada var olsaydım, yaşam bilincine varır varmaz, düzen ve düzensizliğin ne olduğunu devamlılığın neler için var olduğunu sonsuzluğun maddesel herhangi bir form için var olmadığını ve reformasyonun yaşamın temel koşulu olduğunu daha erken görmeye çalışır ve yaşamın ise bir gerçekten daha çok sonsuzluk içerisinde bir zaman dilimi olduğunu zaman içerisinde eskimiş rollerimizden kurtulmanın bir zorunluluk olduğunu daha önce anlamaya ve hayatımın ondan sonrasını daha anlamlı bir şekilde yaşamaya özen gösterir ve ölümü bu zaman çerçevesinde yeni bir doğuş olarak görür ve ondan korkmaz ve zaman zaman ona ulaşmak için çabalarım Tansu Çelikel

Gelecekte uğrayacağımız İmanlar:

Ocak=Şubat 98: Buluşma, Mart=Nisan 98: Esaret,
Mayıs=Haziran 98: Tuzak, Temmuz=Agustos 98: Uç, Eylül=Ekim 98: Rüya,
Kasım=Aralık 98: Dtsi

yazışma adresi: Murat Gütsöy, MBE 201, LEVENT, İSTANBUL
Tel: 212 265 67 98 Faks: 212 629 02 06 Elektronik Posta: hayalet@wavenet.com
İnternet adresi: <http://www.wavenet.com/ulay/hayaletgeni>

Sonsuz

Sonsuzu yazmaya çalışmak masum ve risksiz bir şey değildir. Bitmek bilmez bir soyunmaya, dansa, striptize, yaralanmaya, terlemeye, derinin çizilmesine, kılcal damarların çatlamasına, sınırı kendinde olmayan iç yaşamın kendi sınırını geçmesine benzeyecektir çünkü. Ötekinin ölümü, ölümlülüğüdür sonsuzu doğuran ve 'beni kendi dışıma bırakan' diyor Bataille. Sonsuz karşısında yetersiz olan varlık, kendi dışına çıkarak tehlikeye atılır ve hem içkinliğin hem de aşkınlığın alışılmış biçimlerini yıkan bir hareket, çetin bir ilerleme mücadelesine girer. (1) Sonsuzla ilişki sonlunun yüzündeki maskelerinin düşmesinden sonra geldiği halde, sonsuz bu maskeleri parçalayan durumun ta kendisi olmuş olacaktır. Matematiksel, ekonomik hesapların içinden gelip onlardan sıyrıttacaktır, hatta kıskırttığı metafizikten bile. Doldukça derinleşen yetersizlikteki aşırılık, bir artı bir artı birden daha fazla, 'luk' ekini alıp isim olmadan, olmanın da ötesine doğru tespiti imkansız olan bir geçmişten beri kaymaya başlamış olacaktır. O ancak nadir ilhamları simüle ederek çağrılabilir. Onu görmüş olanlar sezinlenir. O, bazen sadece bir yatağın ve bir masanın sığıdığı daracık bir odada, büyük bir parkta, bir yağmur ormanındaki acıip renkli ağaçlarda, ya da bir hayvanın yüzünde tarifi imkansız, ikna olması güç bir yaşantı içinde görünüp hayat boyu özletmiştir kendisini. Ne aktarılabilir ne de öngörülebilir bir hissiyat gibi. Çevrilemez, öğrenilemez, deneyimi kişiselleştirilemez, ama birlikte yaşantılanmasının hiçbir engeli olmadığı gibi, şüphesiz başka ile ve başka başka yaşanmış ve paylaşılmış olabilir. Paylaşmak bir şeye bir ortaklık ilişkisi içinde sahip olmaktan daha fazla bir şey olmalı burada. Paylaşım hiçbir garanti ya da eminlik taşımaz. Paylaşılan tüketilebilecek, özümsemiş hakikat, çöp ya da kiç haline gelebilecek olan bir şey değildir. Ne hazmedilebilir ne de kusulabilir ya da dışkılanabilir. ilkin iç ve dış arasındaki ayrımı siler, çemberi kırar. Paylaşıldığı an, gelecekte haber vermez, tekrara elvermez ama halimizi oldukça özlü ve tam olarak açıklayan bir söz haline gelebilir. Hiçbir şeye sığmaz yakalanabilecek bir doluluk değildir ama nasıl olduysa herşeyi şu ana sığdırıvermiş, ve bulunduğu andan taşmıştır. 'Sonsuz' dediğim şey -o şey olmayan- ölüm ben farkında olmaksızın yanımdan geçerken, soluğunu yakınlarımla hayalimden akıp giden soğuk ve geçmiş bedenlerinde duymuşken, nötrale edilmiş ekranlarda parça parça olmuş vücutları artık köreltilmiş bir durgunlukla izlemeye muktedir olduğum o uykudayken, hafızamda tutamadığım, şimdileştiremediğim adların ve yüzlerin içinden geçerek ve kaotik ama sürekli bir şekilde ve gitgide hızlanarak, hiç teni görünmeksizin soyunur ve danseder. Tek tük anlarda uyananlara sonsuz degecektir tuhaf bir biçimde, vaadettiği şey ulaşılır değildir ama bu yüzden onu bir ilüzyon olarak düşünmemek gerekir. Ne gerçektir ne de ilüzyon, sonsuz en çok unutulmuş olandır. O, mesel, hem kendinizi hem de karşınızdakini mahvedecek bir iyiliği yapma arzunuza karşı duramadığınızda, beslemek istediğinizi zehirlediğinizi, sevmek istediğinizi aslında öldürdüğümüz belli olduğunda, artık daha ötesinin kalmadığını tekrarlarken, gerçekten herşeyin sonuna geldiğinizi hissettiğiniz çaresizlikte, hayat çözülmez bir bilmece, öngörülemez bir

Sonsuzu yazmaya çalışmak masum ve risksiz bir şey değildir. Bitmek bilmez bir soyunmaya, dansa, striptize, yaralanmaya, terlemeye, derinin çizilmesine, kılcal damarların çatlamasına, sınırı kendinde olmayan iç yaşamın kendi sınırını geçmesine benzeyecektir çünkü.

özüm, duruma uygun çözümlerin komik bir toplamı, her toplamdan arta kalan şey, öznesiz bir sürükleniş olduğunda, ateist yaşamın içinden tanrıya kaçıveren umutsuz ve sözleri anlaşılmaz duada kendisini hatırlatır. O, sayılabilen veya sayılamayan devamlılıklar arasındaki ayrıma dayanmadan, kendisini sunmadan haber verecektir ya da belki de çoktan vermiştir. Anlamaya kalkışmadığımız sesimizle yazdığımız şiiirdir.

Sonsuzdan kaçınılmaz bir biçimde ayırırız ama ayrılık 'ilişkisizlik' anlamına gelmez. Hiçbir zaman yerlisi olmadığımız bir ülkeden hem sürülmüş, hem de sonsuzun hiç bizim olmamış, hiç ait olmadığımız cemaatinden uzak düşmüş olarak yaşarız. Ayrılık işkencenin doğal halidir. Ama sonsuzla ilişki bize kapalı değildir asla. Bu ilişkinin kapalılığından hep sıkıntı duyulacaktır. Bunalım, çelişkilerle ve içinden çıkılması zor, yoğun durumlarla açıklanamaz sadece, sozsuzla ilişkinin kapanmış olmasıdır. Nasıl tarif etmeli sonsuzla ilişkisizliği? Bana kalırsa, sonsuzla ilişkisizlik hayatın bütünlüklü bir şekilde kavrandığı fikri ile, teknik hale gelmiş bir ahlakla yaşamaktır. Ne zaman ne yapılması, kime nasıl davranılması gerektiğini ifşa eden kişisel ya da toplumsal bir tekniği kesintisiz bir şekilde icra etmek ve geliştirmek pratiğidir. Çelişkilere saygı duymamaktır, insanın kendisinin ya da başkasının içindeki farklı seslere konuşma hakkı vermemesidir. Kendini tartışılmazlaştırmaktır. Sonsuzla ilişkisizlik, kişinin başkasını dinlememek ve anlamaya direnmek pratiğidir, kendini mutlak kabul etmektir. Söyleneni önemsemeyip birlikte yaşantıyı kendi kafasındaki modellerle belirlemeye ve bu amaçla başkasını öldürücü bir şekilde ikna etmeye çalışmaktır. iktidar arzusu sonsuzu görmezden gelecektir. Ama sonsuz, hem iktidarla, parayla, güçle ve bilgiyle dalga geçen hem de onlara küçüklüklerini hatırlatarak onları peşinden sürükleyen fikirdir. Çünkü arzunun bir türlü nesneleşemeyen nesnesidir. Birleşme ve bütünleşme arzusu içinde biteviye başkalaştıracak, başkaldıracaktır. O, tıpkı bir okşayış gibi, anlamın kapanışı parçalar ve başka türlü olanı, esrimeyi, iç çekişi, aşkı, keşke hiç bitmese dediğimizi, bitmeye mahkum tekil anları başlatır.

NOTLAR

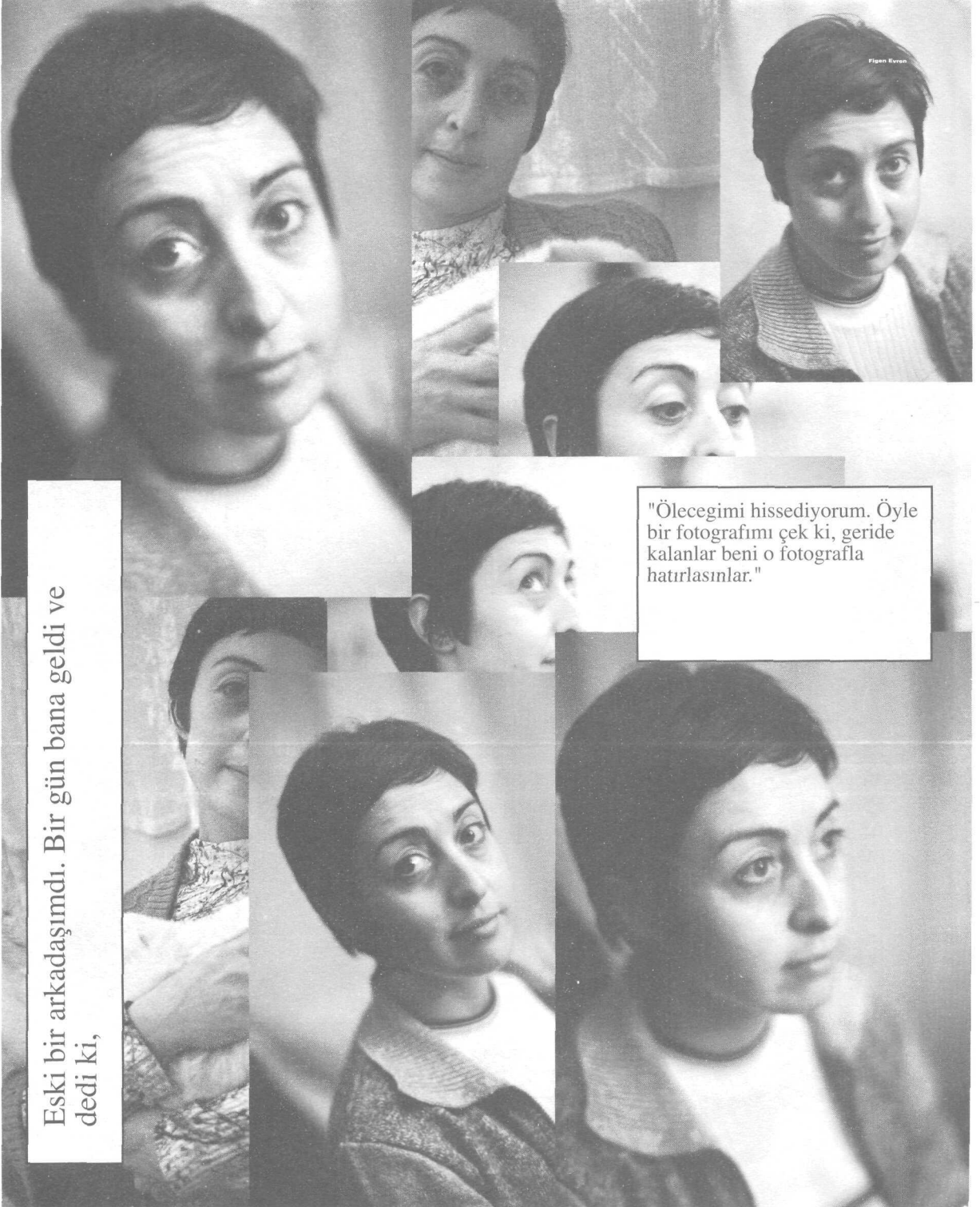
(1) Bkz. Maurice Blanchot, İtiraf Edilemeyen Cemaat, çev. Işık Ergüden, Ayrıntı (Eylül 1997) s.17, 19.

↓

**Sonsuzdan kaçınılmaz
bir biçimde ayırırız
ama ayrılık
'ilişkisizlik' anlamına
gelmez. Hiçbir zaman
yerlisi olmadığımız bir
ülkeden hem
sürülmüş, hem de
sonsuzun hiç bizim
olmamış, hiç ait
olmadığımız
cemaatinden uzak
düşmüş olarak
yaşarız. Ayrılık
işkencenin doğal
halidir. Ama sonsuzla
ilişki bize kapalı
değildir asla. Bu
ilişkinin kapalılığından
hep sıkıntı
duyulacaktır.**

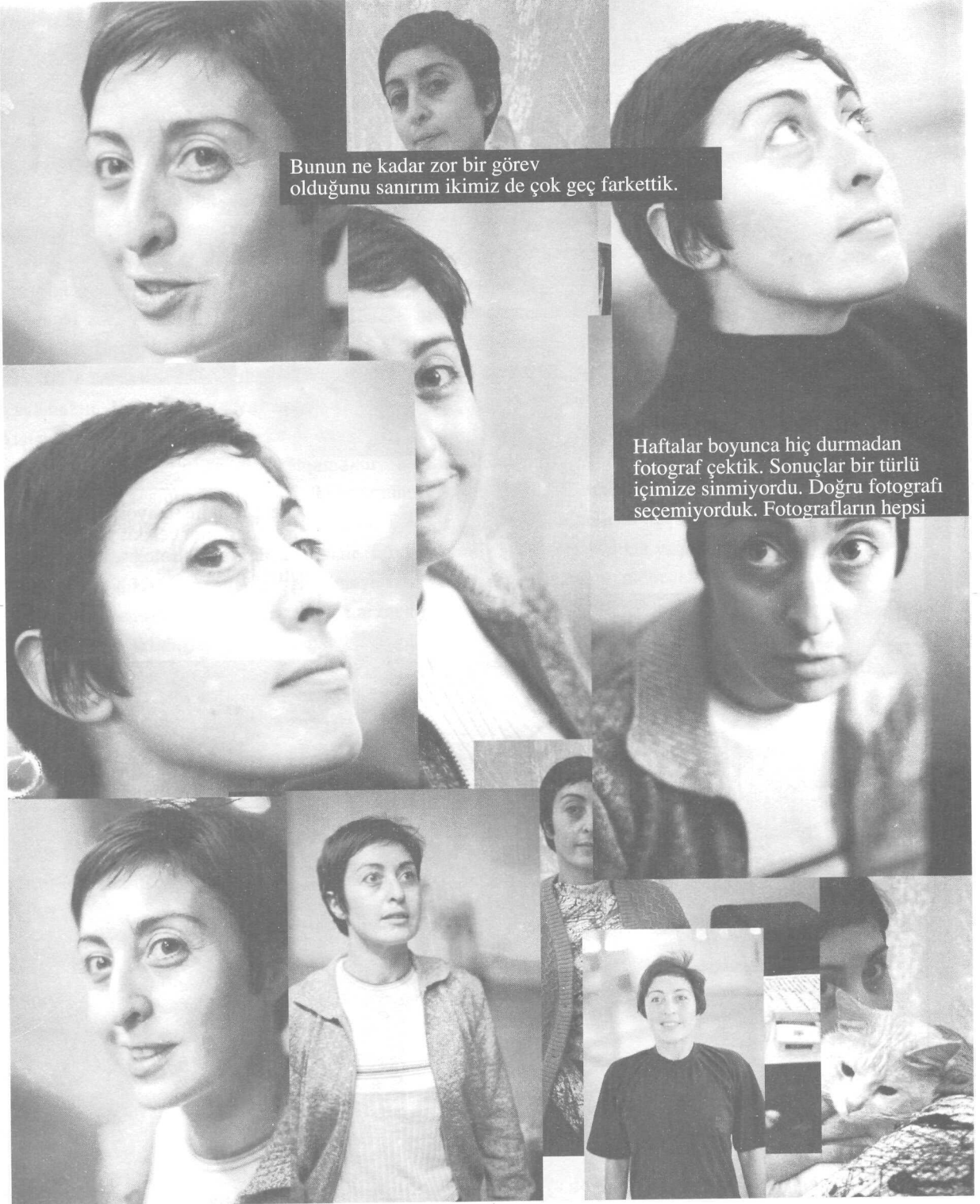
Beni Böyle Hatırlasınlar

Orhan Cam Fatih

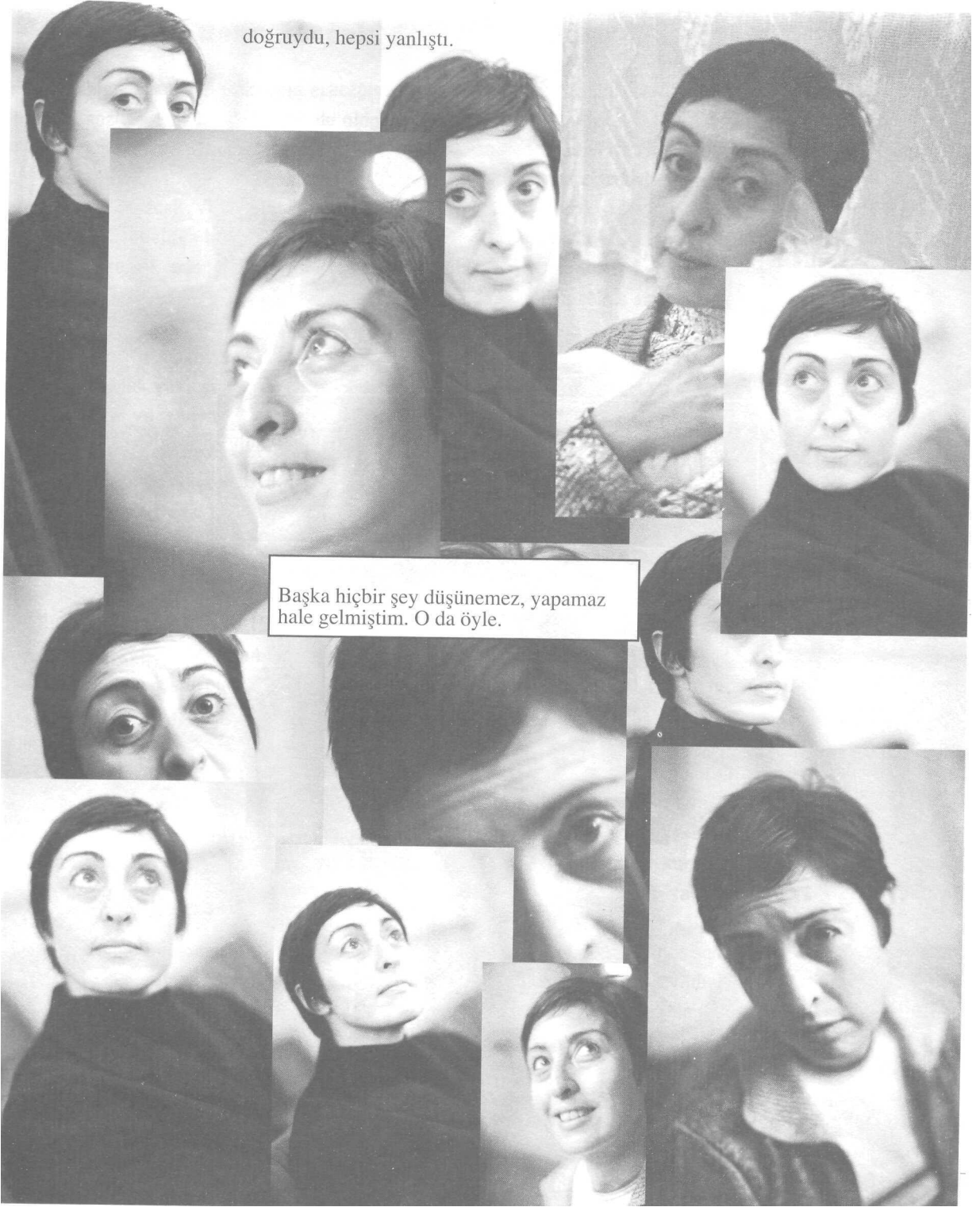
Eski bir arkadaşım. Bir gün bana geldi ve dedi ki,

"Öleceğimi hissediyorum. Öyle bir fotoğrafımı çek ki, geride kalanlar beni o fotoğrafla hatırlasınlar."

Bunun ne kadar zor bir görev olduğunu sanırım ikimiz de çok geç farkettilik.

Haftalar boyunca hiç durmadan fotoğraf çektilik. Sonuqlar bir türlü içimize sinmiyordu. Doğru fotoğrafı seçemiyorduk. Fotoğrafların hepsi

Ama, sonunda bir çözüm buldum. Daha doğrusu, bulduğumu sandım.

Onu haklı, beni haksız çıkartan bir çözüm.

Dünya Nasıl Sona Erecek*

"Bazıları dünyanın ateş olarak sona ereceğini söyler. Bazılarıysa buz." Robert Frost'un bu ünlü sözleri, olasılıkları bugün de oldukça kusursuz biçimde özetliyor. Şu halde, eğer evren yeterli malzemeyi içeriyorsa, ergeç genişleme büzölmeye dönüştürülecek. Uzaklaştıkça kırmızıya dönüşen cisim tayfları (redshifts) mavi tayflara dönüşecek ve kozmos, meydana geldiği özden birçok açıdan farklılık gösteren bir tuhaflığa bürünecek. Başlangıç yüksek oranda düzenli ve hareketsizmiş gibi görünse de, son durum karmakarışık ve şiddetli olacak. Bundan başka, ilk genişleme sırasında bir "enfilyasyon" dönemi olduysa da, yeniden çöküş sırasında bir "düşüş" safhası olmayacak. Aşağıda yazılanlar

olacakları daha iyi açıklıyor.

İlk olarak, tuhaflık yaklaştıkça ve ısı yükseldikçe bütün galaksiler, yıldızlar ve atomlar çekirdeklere ve radyasyona dönüşecekler. Daha sonra, çekirdekler parçalanıp protonlara ve nötronlara dönüştürülecek ve içlerindeki quarklar serbestçe etkileşen quarklara ve leptonlara sahip dev bir kozmos karışımı haline gelinceye kadar sırayla sıkıştırılacaklar. Önce, evrendeki mevcut madde-antimadde asimetrisi yüzünden, kuarklar antikuarklardan daha çok olacak fakat, tuhaflık yaklaştıkça... mükemmel simetri yeniden oluşturulacak. Bilinmeyen kuvantum yerçekimsel bölgesine son dahş yoğunluk suyun yoğunluğunun 10^{96} katını geçtiğinde oluşan tekillikten yaklaşık olarak 10^{-43} saniye önce gerçekleşecek.

Böylesine korkunç bir işlemler dizisi, en az gelecekteki on milyar içinde gerçekleşebilecek de olsa hoşunuza gitmediyse, uzun vadeli alternatif bir tahmin var. Bahsi geçen senaryo ancak, astronomların evreni kapatacak/ bitirecek ve onun geleceğini sınırlı hale getirecek yeterli kozmik madde bulamamaları halinde mümkün. Bugün, "büyük patlama" dan 10 milyar yıl sonra, orta yaşlı ve güvenilir bir yıldızın etrafında sabit yörüngedeki konuksever bir gezegende oturuyoruz. Fakat, bir başka 10 milyarlık zaman dilimi içinde, güneşin yakıtı tükenmeye yüz tutacak ve güneş, dünyanın yörüngesini kuşatmak/ kapsamak suretiyle genişleyecektir. Biz bu felaketten açıkyüreklilikle kaçınmaya çalışsaydık, yaklaşık 10^{15} yıl sonra komşu bir yıldızın yakın geçişiyle kendimizi güneş sisteminden tahliye edilmiş bulabilirdik. Aynı şekilde güneş ve ortakları da belki 10^{19} yıl sonra bizim Samanyolu gezegenimizden gönderilecekler. Galaksideki tüm yıldızlar yaklaşık 10^{24} yıl sonra galaktik çekirdekteki bir herşeyi yokeden kara deliğin içine kayışlarını tamamlamış olacaklar. Bütün bunu atlatıp yaşamına devam etmek isteyecek esneklik ve yaratıcılığa sahip tüm insanlar/varlıklar önlerindeki en büyükengeli geçmek zorundalar - bütün maddenin yokoluşu/ çürüyüşü. Yaklaşık 10^{32} yıl sonra, tüm proton, nötron ve çekirdeklerin çürüyüp yokolmuş olmasını bekliyoruz. Tüm kalacak olan sadece leptonlar ile ışık, ve yavaşça buharlaşan kara

Galaksideki tüm

yıldızlar yaklaşık 10^{24}

yıl sonra galaktik

çekirdekteki bir

herşeyi yokeden kara

deliğin içine kayışlarını

tamamlamış olacaklar.

Bütün bunu atlatıp

yaşamına devam etmek

isteyecek esneklik ve

yaratıcılığa sahip tüm

insanlar/varlıklar

önlerindeki en

büyükengeli geçmek

zorundalar - bütün

maddenin yokoluşu/

çürüyüşü. Yaklaşık

10^{32} yıl sonra, tüm

proton, nötron ve

çekirdeklerin çürüyüp

yokolmuş olmasını

bekliyoruz.

* How Will the World End?, The World Treasury of Physics, Astronomy and Mathematics, (Ed. Timothy Ferris) adlı kitaptan Şeyda Odabaş tarafından Türkçeleştirildi.

delikler olacak. Yalnızca, hayali bir 10^{100} yıldan sonra bir zamanlar, eriyerek yokolmuş galaksiler olan kara delikler, arkalarında önceden tahmin edilemez açık tekillikler ve bir hareketsiz partiküller ve ışık denizi bırakarak gidecekler. Bu can çekiştiren çürüme boyunca, evrenin şekli de içindekilerinki kadar kökten bir değişime uğrayabilir. Geometrik simetrisinin son izleri de yok olacak.

Hayat, hangi şekilde olursa olsun, bu nihai çevresel krizi atlutup yaşamaksa, bu durumda evren bazı gereksinimleri karşılamalı. Bu, yaşamak için temel ve önceden gerekli olan şey, bir enerji kaynağı. Böyle bir enerji, ısıdaki kesin tekdüzelikte sapma ve bir dereceye kadar düzensizlik olsaydı eğer, belirsiz gelecekte de mevcut olabilirdi. Bu enerji için potansiyel var gibi gönürüyor. Kozmik yayılmadaki anisotropilerin, buharlaşan kara deliklerin ve artık tuhafıkların hepsi belli bir türün cankurtaranları. Kara delikler tamamen eridikten ve çıplak tuhafıklar azalıp birbirinden uzaklaştıktan sonra da, düzensizlikler hala bir kozmik skala üzerinde ilerliyor olacaklar ve ergeç yokolacaklarından bir ısı kaynağı sağlayacaklar. Açık bir evrende, sınırsız miktarda bilgi potansiyeli vardır ve bu bilginin özümsemesi de yaşayan her manevi/ruhani aklın temel hedefi olabilir. Isı, asla tam olarak varamayacağı mutlak sifıra yaklaştığında, mevcut süreler sonsuz bezginliğe mahkum edilecekler. Fakat kuvantum teorisinin olduğu yerde ümit de vardır. bizler, bu kozmik ısı ölümünün olup olmayacağından tamamen emin olamayız çünkü mutlak kesinliğe sahip bir kuvantum evrenin geleceğini asla önceden bilemeyiz. Sınırsız bir quantum geleceğinde herşey olabilir, ergeç olacak ta...

**Fakat kuvantum
teorisinin olduğu yerde
ümit de vardır. bizler,
bu kozmik ısı ölümünün
olup olmayacağından
tamamen emin
olamayız çünkü mutlak
kesinliğe sahip bir
kuvantum evrenin
geleceğini asla önceden
bilemeyiz. Sınırsız bir
quantum geleceğinde
herşey olabilir, ergeç
olacak ta...**

Nibbana

Yemek yerken, düşünürken veya bu yazıyı okurken geçirdiğiniz her an birbirine bağlanıp tarihe ekleniyor. Yaşantılar çoğu zaman önemsiz ama birçok önemli olaya yol açan anlarla dolu. Geçmişe her dönüp bakışımızda orada kendimize ait başka bir yaşam, başka bir soru işareti, başka bir neden buluyoruz. Bunlar bizi kendimizi ve varlığımızı sorgulamaya itiyor. Dünyaya ve varoluşumuzun tinsel kaynağına dair gerçekler bize çok eskilerden sesleniyorlar. Karşılaştığımız her bilgi kendini bugüne taşıyan tarihini de beraberinde sürüklüyor. Elimize geçen yazılı kaynakların, tarihin aydınlanmasındaki önemi yadsınamaz kuşkusuz. Ama ilgi çekici bir şey daha var ki o da hala varlığını sürdüren, neredeyse bu yazılardan da eski inanç ve yaşam tarzları. Dünya üzerindeki yaşayan kaynakların başını da Doğu inançları çekiyor. Mezhep ayrımlarından daha öncelere göz atarsak bu inançların bütününde Budizm'i görüyoruz.

Geçmişin, yanlışlarıyla ve doğrularıyla kitaplardan göz kırpması gibi Budizm de hala dünyada birilerinin üzerinde hayat buluyor. Gördüğümüz kadarıyla Hindistan, Çin, Japonya ve Tibet, ibadet biçimleri ve felsefelerinde hala atalarının yolunu izliyor.

İ.Ö. 6. yüzyıl'da Hindistan'a, daha sonraları Asya'nın birçok yerine yayılmış bir din ve felsefe sistemi olarak Budizm, Doğu dünyası'nı öylesine derinden etkilemiş ki inanç düzeyini aşip kültür ve yaşam tarzlarında gerçek bir kalıcılık sağlamış. Geçmişin toplumsal yaşam içersindeki varlığı çağ dışılığı çağrışırsa da bu kalıcılığı anlamak için Budizm'in kaynaklarına göz atmak doğru olacak.

Siddharta Gautama, 'Aydınlanan' anlamıyla Buda, insanlığın çektiği acılara karşı duyarlılığı sayesinde evrensel doğruyu aramaya koyuldu. Buda, teolojik inançların çoğuna göre peygamberlik sıfatını varlığa getiren ilk insandı. Arayışını derin düşünceyle sürdürüp bu sayede Dört Soylu Doğru'nun bilincine vardı. Bu noktaya geldiği akşam ilk olarak önceki varoluşların (Pali dilinde pubbenivasanussati-nava)

bilgisine erişmişti. Daha sonra varlıkların yokolup yeniden doğuşunu görme gücüne, insanüstü tanrısal göze (dibba-çakkhu) kavuştu. En sonunda da zihnini tüm hastalıkları ve iffetsizlikleri yok etmenin bilgisiyse kuşatıp Dört Soylu Doğru'ya ulaştı. Böylece İ.Ö. 528'de Aydınlanmaya erişti.

Bu Dört Soylu Doğru'nun ilki acı gerçeğiydi. Yaşam özünde düş kırıklığı ve acı demekti. İnsanlar bilincinde olsalar da olmasalar da bunlarsız yaşayamıyorlardı. Çünkü acı, bireyin iktidar, haz ve kalıcı bir varoluş arzusunun sonucuydu. Bu noktada ikinci Soylu Doğru, istek gerçeği ortaya çıkıyor ve bu arzularını yerine getiremeyen insan acı çekiyordu. Düş kırıklığını ve acıyı sona erdirmenin tek yolu arzusunun yok edilmesiydi. Bu da acının yok edilmesi gerçeği olarak karşıladı Buda'yı. Çünkü arzu yok olunca sebep ortadan kalkacak ve acı olmayacaktı. İktidarı düşlemeyen insan istek ya da acı duymazdı. Peki acının yok edilmesine yani arzu duymaya son vermek mümkün müydü? Bu sona giden Dördüncü Soylu Doğru Sekiz Aşamalı Yol'u kapsıyordu. Buna göre zihnini doğru yoğunlaştırmak, katıksız inanç; doğru niyet etmek, katıksız irade; doğru konuşmak, katıksız söz; doğru davranmak, katıksız eylem; geçimini doğru yoldan sağlamak, katıksız geçim araçları; doğru çaba harcamak, katıksız çalışma; bilincini doğru tutmak, katıksız bellek ve doğru düşünmek, katıksız düşünce için gereken eylemler ve temelleri zinciriydi. Tabii ki insan için hiçbir şey istemeden yaşamak olanaksızdı. Bu yüzden Gautama Buda insanlara elde edebileceklerini istemeyi öğütüyordu. İnsan Sekiz Aşamalı Yol'a göre yaşayıp sınırlarını bilirse ve bu sınırlara uygun hedefler seçerse elde edemeyeceği birşey için acı duymazdı. Buda'ya göre istek bilgisizlikten doğardı. Kendini tanımayan insan sınırlarını çizemez ve özünde kendini bilmezliğin acısını çekerti.

Dünyada var olan bu bilgisizlikle başa çıkabilmek için eski beş yoldaşı, babası, annesi ve eski karısı dahil, kısa zamanda 60 kadar inanan (bhikkhu) yetiştirdi. Onlara nasıl yetkinleşmiş kişi (arahant) ve tümüyle

uyanmış kişi olduğunu anlattı. Ölümsüz olanı (amata) bulduğunu ve evrensel doğruyu (dhamma) önce onlara, sonra onlarınla yardımıyla diğerlerine öğretmek istediğini söyledi. 80 yaşına kadar insanları eğiten Gautama Buda, bilinen kadarıyla, usçu düşünce sistemini ve yaşam biçimini sadece dÖnÖ yaşamda değil, sosyal yaşamada da kullanmıştı. Hindistan'ın Kast Sistemi'ne karşı çıkararak toplumda uyandırdığı ses temelde suçun cezayla yok edilemeyeceğine olan inancından kaynaklanıyordu. Çünkü sistemin hiyerarşisi alt kastların ezilmesini ön görüyordu. Yani acı, kast düştükçe artan bir acıydı. Yoksulluk arttıkça acı da artıyordu. Yoksulluğu aynı zamanda ahlaksızlığın ve suçun temeli olarak da görüyor ve tüm bunlara dayanarak maddi görünümün manevi gelişimi de etkilediğini savunuyordu. Bugün bu fikirlerin sadece Doğu'da değil Batı'da da kültürel ve manevi değerlerin korunması ve toplumsal reformların yapılması amacıyla insanları harekete geçirdiği biliniyor. Onun günümüze en büyük seslenişlerinden biri de bu olsa gerek.

En büyük mucizenin doğruyu açıklamak ve insanların bunu kavramalarını sağlamak olduğunu savunan Buda, bunun temellerini yine arzu-acı ikilemesine bağlamıştı. Birey olmak sınırlanmış olma. Sınırlanmışlığın sonucu arzu, arzunun sonucuydu acıydı. Peki acının temelinde yatan neydi? Buda'ya göre arzu edilen herşey fani, değişken ve tükenebilir niteliğe sahipti. insanın ruhsal ve bedensel bütünlüğü ve tüm dış nesnelere anlık öğelerin ardışıklığından oluşuyordu. Yani nesnelere özsel bir gerçeklik yoktu. O halde tek bir gerçek vardı, bu da evrensel doğru, dhammaydı. Böylece dinsel yaşamın amacı ben ve dünya yanılısamalarından kurtulmak; öncesiz ve sonrasız bir benlik olmadığı gerçeğini kavramak olmalıydı. Bu da bizim herşeyi kendimizden sıyrılarak ama zaman kavramını kaybetmeden (geçmişe ve geleceğe bağlı olarak) değerlendirmemiz anlamına geliyordu. Bunu başaran kişi aydınlanmaya (bodhi) ulaşacak ve dünyadaki kısırdöngüden kurtulacaktı. Aydınlanmış insan Nirvana'ya (Nibbana) ulaşmış

oluyordu. Nirvana sönmek demektir. Aydınlanma ancak üç büyük günah olan şehvet, kötü niyet ve çılgınca sevmek duygularının insanda yarattığı ateşin sönmesiyle gerçekleşiyordu. Buda Nirvana'yı açıklarken kavranamaz ve betimlenemez olduğunu belirtiyor. Bunun yanı sıra Nirvana'ya ulaşmanın yok olmak değil, sonsuza ve ölümsüze ulaşmak olduğunu da vurguluyordu.

Nirvana'ya her hangi bir betimleme yapmaksızın onu tanımlamadan bırakmayı özellikle tercih eden Buda yine de kendinden sonra gelen tek tanrılı üç din kadar evrensel iradeden söz etmiş. Öyle ki gerek mezheplere bölünmesi, gerek yüzyılların ibadet (puca) biçimlerine ve kültüre etkisi bile Budizm'in bu temel düşüncesinin aşınmasına yetmemiş.

Siddharta Gautama'nın ortaya koyduğu bu düşünce sistemi en az Nirvana kadar sonsuz ve ölümsüz gözüküyor. Belli bir noktadan sonra bizi sürekli geriye dönüp bakmaya iten neden bu olsa gerek. Çünkü biz hala aynı ilkeleri kovalıyor ve aynı usçu düşünceden medet umuyoruz. Acılarımızı dindirmesi ve bizi sonsuza taşıması için...

*Pali dilinde Nirvana anlamına geliyor.

↓

Noktalar

Nihal Aylar

Üç nokta

Son nokta

Kumsal

Basit bir oyun oynanır bu adada. Kumsalda. Yüzyıllardır. Burada hava çok sıcaktır. Oyuncular rengarenk, türlü çeşit plaj şapkaları giyerler. Üstlerine de önden düğmeli, pamuklu gömlekler ve şortlar geçirirler. Ayaklar çıplaktır.

Aynı güneşin altında, aynı denizden, hepsi birbiriyle uzaktan ya da yakından akraba olan balıkları avlayarak yaşlandıkları için birbirlerine tıpatp benzeyen yaşlı balıkçılar, sigara dumanlarının arasından kısıp kısıp bakan gözlerini sizinkilerle buluşturmamaya özen göstererek oyun hakkında efsaneler anlatırlar. Oysa oyun çok basit bir tek kurala dayanır. Her oyuncu, bir öndekinin ayağını kaldırdığı anda kumda görülen ayak izine basar. İşte hepsi budur.

Oyunu hem çekici hem çekilmez kılansa önünüzde gördüğünüz izi izlemek ya da izlememek konusunda tamamen özgür olursunuzdur. Evet, bir kural vardır, bu kurala göre önünüzdeki ayak izinin tam içine basmanız gerekir, ama kuralı çiğnememek için kuralın içindedir. Ve o ayak izinin ister içine ister dışına basarsınız.

Siz önünüzdeki ayak izini izlerseniz, ardınızdakiler de sizin ayak izinizi izlerler. Ardınızdakilerin yalnızca görüşünüzün izin verdiği kadarını sayabilirsiniz.

Görebildiğiniz kim k bilir kaç katı kadar ardınız, sıcağın buğusunda, kumsalın kıvrımında, tropikal ağaçların ya da gölgelerin arasında yitip gitmiştir. Sizi düşündüren işte tam da bu arkanızdaki sayısını bilmediğiniz oyuncuların sorumluluğudur: içine mi dışına mı? içine mi, dışına mı?

Kumlar sıcak, kumsaldaki iniş çıkışlar zorludur. Ayak izlerini gölgeye yönlendirmek ya da inişe en çetin yerden değil de eğimin en zararsızca süzülüşü yerden başlamak elinizdedir. Sizin oradan da inecek kadar atletik olmanız, soluğunu ensenizde duyumsadığımız ardılarınızın sorumluluğundan sizi ne yazık ki kurtarmaz. çünkü sizin üşendiğiniz, cesaret edemediğiniz ya da umusamadığınız adıma, ardılınızın da aynı derecede kayıtsız kalacağı riskini üstünüze almak almamak arasında kalakalrsınız.

Kurala uymamanın çekiciliğini azaltan bir başka şey de ardılarınızı dilediğiniz yere yönlendirebilip yönlendirememenizdir. Önünüzde az çok güvenilir, ardılarınız gibi sonunu göremediğiniz, sayısını bilemediğiniz öncüllerinizce seçilmiş bir yol vardır. Bu yolu çizen ayak izlerinin garantisini tehlikeye atmak her oyuncunun göze

alabileceği bir seçenek gibi görünmemektedir. Ardılarınızı gölgeye doğru yönlendirmek için denenmiş adımların yerini değiştirme cesaretini gösterebilirsiniz ama hedeflediğiniz yere vardığınızda güneşin yer değiştirdiğini ve gölge zannederek yöneldiğiniz yerin şimdi cayır cayır yandığını fark ederek pişman olabilirsiniz. çünkü artık sayısız ardılınız da bu yakıcı adımlara basmaya mahkumdur. Onları siz mahkum etmişsinizdir. Düşünüp taşınmış, belki de sınırlarınızı aşan bir kahramanlıkla harekete geçmişsiniz, denenmiş riske atmışsınızdır. Ama siz böyle yaptınız diye sakın ardılarınızın da bu düşünceleri ve kararları ölçüp biçerek anlakayış göstereceklerini sanmayın. Onlar sadece dışlarını sıkacak ve sizin yarattığınız, güneşin altında kavru lan ayak izlerine basarken sövüp sayacaklardır. Taa ki sizin gibi zorlu bir düşünce zincirine dayanarak bir ardılınız çıkıp adımların yönünü değiştirinceye kadar.

Oyun ilerledikçe oyuncuların şapkaları ve giysileri solar, başlangıçtaki canlı renkleri kaybolur. Tıpkı yaşlı balıkçılar gibi pek çok şeyi paylaştıkları, aynı güneşin altında, aynı kumun üstünde yaşadıkları, aynı gölgeye sığındıkları, aynı yamaçlara tırmandıkları için birbirlerine tıpatp benzerler.

Ben şimdilik adadaki küçük bir pansiyonda kalıyorum. Adada pek çok küçük pansiyon var. Hepsinde de benim gibi geleceğin oyuncuları kalıyor. Ardılların sonuncusunu bulup peşine takılacağımız anı bekliyoruz. Hepimiz. Zaten bu adada oyunculardan başka kimse yok. Bir de yaşlı balıkçılar var. Ama onlar yaşlı ve balıkçı.

Son On

10.

'Asıl sorun zamanda' dedi balıkları ayıklayan adam. Balıkları bir zarf gibi açıyor, kılçıklarını çıkardıktan sonra suya tutuyordu. ' Asıl sorun geçeklik olgusunda' diye yanıtladı onu balıkların ayıklanışını hayran hayran seyrederken bir yandan da aklına salataya sıkacağı limon geldiği için ağzı sulanan kadın. 'Pinokyo'nun gerçekçi yalancılığını, Polyanna'nın gerçeği yalanlarla saptırmasına tercih ederim her zaman.' Balıkların hepsi ayıklanmış, sıırıslıklam olmasına karşın gerçek bir hamur tutkalıyla yapıştırıldığı için dibi dağılmayan kesekağıdına doğru yolculuğa çıkmışlardı.

Bütün bu konuşmalar sırasında beni ilgilendiren tek şey balıkların sayısıydı. Adamın elleri nasırlı, kadının elleri yumuşacıktı. Adamın bıyıkları sigara, kadının göğüsleri yalnızlık kokuyordu. Adamın ışığı mekanı aydınlatırken kadın lokal bir spotun altındaydı ve bütün bunlar beni hiç ilgilendirmiyordu. Sekiz tane balık vardı, bu da bana akşam yemeğinin dört kişilik olduğunu düşündürüyordu. Makarna paketlerinin üstünde de dört kişiliktir yazmaz mı ? Tabi ki ancak Pinokyo böyle bir yazıdan makarna pakedinin dört kişilikli olduğu sonucunu çıkarabilir. Oysa makarnanın kişiliği yoktur. Sadece bitiş noktası vardır. Makarnanın sonu vardır. Balıkların sonu vardır. Adamın ışığının, kadının yalnızlığının sonu vardır.

Bütün bunlardan bize ne? Bu noktadan itibaren 'biz' diyerek 'ben'i de 'siz'e dahil etmiş bulunuyorum. Buna hakkım olduğunu da sanmıyorum. Çünkü 'siz'in de bir sonu vardır ve 'ben'in katılımı belki de bardağı taşıran son damla olacağı için 'ben' yüzünden 'siz' taşabilirsiniz. Bardağı taşıran bir son damla vardır.

Bütün bunlardan size ne?

9.

Altı yaşında bir çocuk annesine ölüm nedir, diye sorduğunda, sonsuzluktur yavrum cevabını alıyor. Hemen oturup bir resim yapıyor. 'Karanlığın içinde yıldızlar ve boşlukta devrilmesin diye taş desteklerle

ayakta duran bir trafik lambası.' Bu nedir, diye soruyorum. Ben sonsuzluğa gittiğimde yanımda bir trafik lambası götürüp onu oraya dikeceğim, diyor. Benden sonra sonsuzlukta hep kırmızı yanacak, sonsuzluk duracak, kimse sonsuzluğa gitmeyecek. Ölümsüzlüğün keşfi. Sonsuzluğun sonu. Süper kahraman. Duygusal bir öpücük. Son-suzluk, su-suzluk.

8.

Hangi noktaya kadar gitmeli, ötesine geçmenin tehlikeli olduğu nokta hangisidir?

Şunun farkına vardım; insan çok uzaklaştığına düşünmeye başladığı anda bunu sormaya başlıyor.

(Sam Shepard, Motel Günlükleri)

7.

(Loş mavi ışığın altında bir kadın ve bir adam vardır sahnede. Adam önündeki tahta tezgahın üstünde balık ayıklamaktadır. Kadın rahat bir koltuğa oturmuş, yanındaki müzik setinin önünde duran kasetleri, plakları, CD'leri karıştırmaktadır. Adamın yanında bir çöp tenekesi, kadının yanında ise her yere dağılmış dergiler, CD'ler vb. durmaktadır. Oyuncular sonsuz fonun önündedir.)

ADAM: Kim olduğunu hatırlamıyorum, bir arkadaşım balıklarda sınır sisteminin olmadığını bu yüzden oltayla yakalandıklarında hiç acı çekmediklerini söylemişti. Ne garip değil mi ? Ağızlarından her tarafı vıcık vıcık kan olmuş oltayı çıkarırken onlar hiç bir şeyin farkında olmuyorlarmış. Sence doğru mudur bu?

KADIN: (Adamın lafını dinlememiştir. Kendi dünyasından cevap verir.) Tom Waits'in İstanbul'u mekan tutan bir şarkı yazmış olması sana da garip gelir mi ?

ADAM: (Kadının sorusunu duymazdan gelip elini önlüğüne siler, tezgahta duran şarabından bir yudum alır.) Engeller isteği körükler.

KADIN: Kim demişti bunu ?

ADAM: Eski bir sözdür, ben Buñuel'in anılarında okumuştum. İsteğin nesnesi ne olursa olsun bir etkiye

gereksinim duyduğunu kabul edecek olursak ne kadar da doğru değil mi ? Engeli tepki olarak ele aldığımızda ortadan kaldırılması gerekecektir. Böylece istenilene ulaşmak için yapılan herşey de tepkiyi oluşturuyor.

KADIN: (Hafif alaycı bir tavrıyla) Bir katilin güncesi. Hoşgeldiniz Bay Ripley !

ADAM: (Kanlı ellerinde tuttuğu bıçağı kadına doğru uzatır ve tehditkar bir sesle) Sonsuzluğa hoş geldiniz!.

KADIN: (Güler.)

ADAM: (Güler, sonra da ayağa kalkıp oturmadan tutulmuş vücudunu esnetmeye başlar.) Günlerdir onları düzenlemeye uğraşıyorsun. Yıllardır üstünden atamadın şu kütüphaneci ruhunu. (Taklit ederek.) Aradığımı kör karanlıkta bile bulmak isterim.

KADIN: Ben öldükten sonra çok rahat edeceksin bir şey dinlemek istediğinde.

ADAM: Evet, o konuda haklısın. Ama ölecek olmanı böylesine dramatikleştirirken hem sana yakışmıyor hem de sinirimi bozuyor. Az kaldı biraz sabret. (Umursamaz ama vahşi bir hareketle balığın başını gövdesinden ayırır bu sırada.)

KADIN: (Son sözü duymamışcasına işine devam eder.) Yıllar önce yeğenim bir gün ölüm nedir, diye sormuştu. İnsanların, dedim, sonsuza gitmeleridir. Yani, artık onların vücudunu göremeyiz, onlar sonsuza gider. Böylece madde olarak varolan bir kavramı dokunulmaz kıldığımı sanıyordum. Ne dese beğenirsin? Bir gün ben öldüğümde yanımda bir de trafik lambası götürüleceğim. Sonra da onu sonsuzluğun sonuna dikeceğim. Hep kırmızı yanacak ve sonsuzluk orada duracak hep. Benden sonra kimse ölmeyecek böylece. Altı yaşında bir çocuk böylece hem kahraman olmanın hem de ölümsüzlüğün yolunu buluyor, bununla da kalmayıp sonsuzu nokt alıyor. Düşünebiliyor musun ?

ADAM: (Elindeki bıçağı bir pipo gibi tutup, bilge bir ifade takınır.) Son bir engeldir ve isteği, keşfi, yaratımı, buluşu körükler. Sonsuzluk giderek tembelin bahanesi haline gelebilir.

KADIN: (Elinde tuttuğu Janis Joplin CD'sini adama göstererek) Sence ölüm sonsuzluk mudur ?

ADAM: (Elinde tuttuğu balığı kadına göstererek) Sonsuzluk yalandır.

KADIN: Peki son gerçek midir?

6.

...ve genç adamla genç kadın sonsuza kadar mutlu oldu.

5.

Herhangi bir adamın doktora tezinin herhangi bir bölümüdür: 'Yaşadıklarımızın gerçekliğinin tartışılır olduğunu kabul etmek zorundayız. Daha da basite indirirsek gerçeklik olgusunun tartışılır olduğunu kabullenmeliyiz. Acaba bize dikte edilen bir gerçekliğin peşinde aslında arzulamadığımız normların kölesi mi oluyoruz sorusunu kendimize sık sık sorabilmek bir erdem olarak görülmelidir. Çağımızda gerçek kavramını ekonomik güçlerin güdülemesiyle anlık değişimler belirlediğine göre ancak bunu sorgulayarak kendi mutlak gerçeğimize ulaşabiliriz. Gerçeklik olgusu sosyal çevrenin genişlemesi ve hatta sosyal çevrenin ekonomik güçlerle genişlemesiyle standardize olmakta ve birey, yaşı ilerledikçe kendisini ister istemez bu standardizasyonun içinde

Çarkın bir dişlisi olarak görmeye başlamaktadır. Mutlak gerçeklik, bu bağlamda mutlak mutsuzluğa dönüşebilmektedir. Bireyler Polyanna'nın mutluluk oyunundan kopup, Pinokyo'nun yalanlarla kurduğu mutluluğun cazibesine kapılmaktadır giderek. Aslında her ikisi de standardize edilmiş bir mutluluğu anlatmaktadır. (...) Bu noktada sonsuza kadar kalıcı olabilmek, giderek ölümsüz olmak bir amaç olmaktan çıkıp standardizasyonun ötesine geçebilme yolunda bir amaç olmaya başlar. Sonsuza kalmak yaratmakla eşdeğer olarak görülecektir. Ancak burada da bireyi mutsuz kılacak bir olgu vardır ; Yaratılan yaratının önüne geçebilir. Özellikle sanat tarihi bu sözü doğrulayan bir çok örnekle doludur. Bireyin mutlak gerçeklik kavramıyla sorgulayan olarak verdiği

kavgada, toplumsal standardizasyonun oluşturduğu soru sadece bu kavrama değil sonsuzluk kavramına verilecek cevabı da bulanıklaştır-maktadır : Sonsuza kalan yaratan mıdır, yaratılan mı ? '

4.

Martin Hewitt boş boş ama hani hakkını da yememek gerekir hüznü hüznü bakıyor.

Oysa bir bobin önce Brooke Shields'ın tazecik vücuduna Zefirelli usulü sahip olmuş.

Fonda Lionel Richie-Diana Ross ikilisi çığırıyor: 'Sen benim sonsuz aşkımsın...'

Sonsuz aşk.

Hadi be !

3.

Bir dostun evinde oturuyoruz. Bademli kahve içiyoruz. Sigara da var tabi. Konuşuyoruz. Bu buluşmadan önce en son bir balıkçı da karşılaşmıştık, ikimiz de balığı seviyoruz. Bir zarf gibi açılıp kılçıkları çıkarıldıktan sonra ızgara yapılan balıklar, bol limonlu roka salatası ve rakı o gece gökkuşağının renkleri gibi yayılmıştı masaya. Sigara da vardı tabi. Konuşuyorduk. Basit şeyler anlatıyorduk birbirimize. Basit şeyler ararız bazen hayatta. Basit şeylerin daha güzel olduğuna inanırız.

Çünkü bir takım mutluluklara ulaşabilmek için ZORlukların üstesinden gelmemiz gereği belletilmiştir. Uğraşılmadan elde edilen bir başarının keyfini çıkaramayacağımız ve böylesi bir zaferin sonsuza kalmayacağı öğretilmiştir. Tam da bu noktada basit şeyler aramaya başlar yüreğimiz. Küçük bir gülüş, bir elmanın kabuğunun koparılardan soyulabilmesi, bir sözü aynı anda söylemek, bardaktan boşanırcasına yağın bir yağmurda koşmak, yere dökülen yapraklarda aynı anda aynı şekli görmek, yaprakları aynı nesneye benzetmek. İşte o nesne sevginin basit nesnesidir. İşte o elma kaybedilebilecek bir zaferin en güzel müjdecisidir. Ama bu yaşananlar ne kadar güzel olursa olsun ZOR olmadıklarından delilik olarak adlandırılırlar. Çünkü insan ancak deliyse basit bir

mutluluğu yakalayabilir. Çünkü insan ancak toplumun dışındaysa toplumun bir türlü yapmaya cesaret edemediği şeyleri yapabilir. Bir gün ZORu basite çevirecek kadar sevgi dolu olmamız gerektiğini anlayana dek böylesine kırılğan olmaya devam edeceğiz.

Biz deliyiz.

Konuştukça, keyifleniyoruz. Sigarayı şarapla ıslatıyoruz. Şarabı aşkla kurutuyoruz. Kurumuş aşkları şiirle yakıyoruz. Yangınları kahkahayla söndürüyoruz. Aslında hiç bir şey ZOR değil.

Kapı açılıyor, gerçek giriyor içeri ; Acıkmadınız mı, diyor. Sonsuza kadar aç oturamazsınız.

Biraz ZOR ayrılıyorum oradan.

Sokağa çıkıp kaldırım taşlarını yemeye başlıyorum, bunu sonsuza kadar yapabilirim.

Ben bir deliyim.

2.

PİNOKYO : son - suz.
olumsuzluk söz konusu olabilir mi ?

POLYANNA : mutsuz / mutlu.
susuz / sulu.
olumsuz / olumlu.
sonsuz / sonlu.

PİNOKYO : gerçek nerede ?

POLYANNA : tek başına varolamazsan sonun yok demektir.

PİNOKYO : yani sonun yoksa sonsuz olursun denebilir mi ?

POLYANNA : bu gerçek.

PİNOKYO : bu yalan.
bu KOCAMAN bir yalan.

1.

Sonsuz kendi sınırındır.

Zümrüt Kurbağa

Işıktan geldi o; sağanak yağmurun hemen ardından dünyayı yağmur damlasından süzölmüş ince bir aydınlıkla tanıştıran güneşle geldi. Toprak kokusuna karışan ezilmiş çimen kokusu insanı ova boyunca uzanan otlaklarda at koşturmaya, zaten bizim olan bu cenneti yeniden fethetmeye kıskırtıyordu. Ama ıslanmıştık; altımızdaki atlar yağmur ve terden sırlıslıklamdı. Babam Büyük Mekan Han da benim gibi önümüzde uzanan sonsuz çimenliğin seyrine doyamamamış olacak ki, büyük söğüt ağacına kadar yarışmayı teklif etti. Sonra dönerdik, altımızda ki küheylanların hakkını vermemek günah olurdu.

Söğüt ağacı ovadaki tek ağaçtı; içinde su perilerinin oynasamayacağı kadar küçük bir gölcüğün yanında, dümdüz ovadaki tek yükselti olarak duran bir salkımsöğüt. Belki bu ağaca ve çocukluğuma dair anıların arkandan itmesi, belki de babamın her babanın oynadığı alçakgönüllü oyunu oynayarak kasten geride kalması yüzünden yaşlı salkımsöğüde önce ben vardım, hem de babamı hayli geride bırakarak. Ama babam bana olması gerektiği gibi kısa bir an sonra mı yoksa bir asır sonra mı yetişti, asla bilemedim. Salkımsöğüdün yapraklarında biriken damlalar gecikmiş bir pişmanlıkla toprağa düşüyor, suya düşüyor, ama Tanrım, sanki tüm damlalar ağacın altında anlaşılmasız bir sabırla oturan muhteşem yaratığın üstüne düşüyordu. Beni görünce, kahretsin, ürküttüm onu, korkuyla ayaklandı. O zaman sahiden gördüm onu, keşke hiç görmeseydim duygusuyla; Ufka baktım, gidilecek yer mi yoktu bu ağacın altından başka, diye hayıflandım, keşke hiç gelmeseydim duygusuyla. Beyaz, ipek bir entari vardı üzerinde; ovaya düşen tüm yağmuru emmiş gibi ıslak, yapışkan, şeffaf. Belindeki gümüş kemerden gelen sinsî şıkırtı gafil avladı beni: görmemesi gereken sınırın ötesine geçti civan bakışlarım: Bir ceylan yavrusunun dehşetle açılmış gözlerini, bir kısrakın kralları birbirine düşürebilecek kadar gösterişli yelesini ve bir serçenin pırtırsı aleme sığmaz minnacık telaşını gördüm. Sağuma dönünce farkettim benim yüzyıllardır gördüğüm şeyi, babamın da, diyelim ki, onyıldr seyrettiğini; onun da benim gibi mekanın ve zamanın bunaltıcı sınırlarından koptuğunu, sıyrıldığını.

Babam, bu bir peri, dedi, göl suyundan can bulmuş. Yoksa mümkün mü bu denli güzel olması, gözlerinde onlarca sandık zümrüt ve elmas içinde bile emsali bulunmaz bu

şahane pırlıtyı taşınması. Hayır, dedim babama, bu saraydaki tüm hazinenle karşılaştırılmayacak kadar güzel bir kadın. Ama kadını alıp saraya doğru telaşla at koştururken rüzgarla uçuşup yüzümde kırbaç gibi şaklayan saçlarından yayılan yağmur ve toprak kokusu ve bedeninden yükselen buğu ve göğsüme yasladığı sırtından kapışım çocuksu şefkat beni babamın söylediklerine inandırdı.

Saraya vardığımızda kendimizi alışık olduğumuz bir telaşın içinde buluverdik. Babamla her habersiz ortadan kayboluşumuzda yaşananlar tekrarlandı. Babam kendisini ölçülü bir işbirlikle azarlamaya kalkan aksakallı danışmanlarını sakinleştirdi. Bense, bunu her zaman yaptığımı, böyle giderse asla iyi bir idareci olamayacağımı, zamanımı çayırda at koşturarak harcamak yerine düşmanlarımızın topraklarında at koşturacağım günler gelinceye kadar her şehzadenin öğrenmesi gerekenleri öğrenmeye harcamam gerektiğini söyleyen hocalarıma yaşuma yakışır bir asilikle sırtımı döndüm; salkımsöğüdün altında bulduğumuz esrarengiz güzelin attan inmesine yardım ettim. Elinden tutarak indirdim, bir parça kor tutarcasına. Hizmetçiler onu alıp yıkayıp giydirmek için götürdüler.

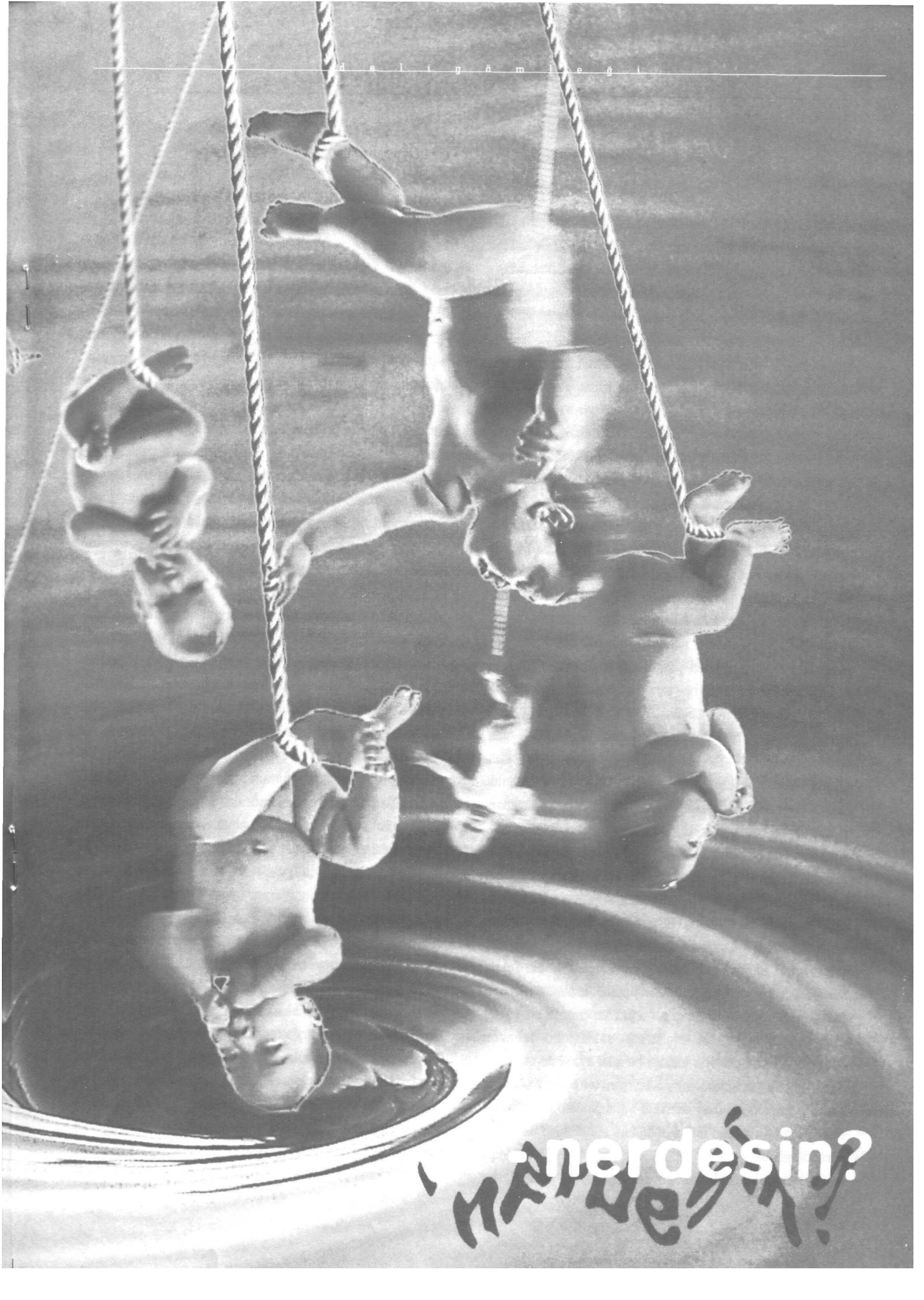
Yaşayıp da yitmemek mümkün mü? Ben de yittim, yoldan çıktım, şahidim ol ki onu ilk gördüğümde meftun oldum. Halayıklar onu hamama götürürken, beraberinde çığırından çıkmış kalbimi de götürdüler hamamın sıcak, buharlı ve nemli loşluğuna. Kalbimin sıkışması da bu yüzden olmalıydı. Akşam yemeğine indiğinde üzerinde gül rengi, ipek bir elbise vardı; kıvrımları içimi kanattı, uyuyan yerlerimi uyandırdı. Bir kere incinince artık ne onun kınalı parmakları ile şerefleştirdiği kızarmış kuzuyu gördü gözlerim ne de büyülenmiş gibi Nilüfer'e - adımıymış bu: Bir gölden vücut bulan birinin başka bir adı olabilir miydi? - baktığını sonradan öğrendiğim Han babamı. Sadece onu gördüm, ona baktım; baktım ki, değil babamınki gibi küçük bir hanlığın, tüm dünyanın uğrunda feda edilebileceği zümrüt rengi gözleri, yaya benzer kaşları, hokka burnu ve Tanrım, olgun bir vişnenin shevi renginden çalıntı dudakları; upuzun saçlarıyla, ben ona baktım diye yeniden, yeniden varolsun. Bakışımı kendini tamamlasın.

Peki o bir an olsun gözcüyle bize, bana baktı mı? Sanmıyorum. Zümrüt gözlerinde aşka değil, ilgiye dair olsun bir bakış

- Oğlum,
oğlum!..

Oğlum!..

-nerdesin?

KARNEKİM!

yakalayabildim mi? Asla. O zaman, gün batıp el ayak çekildiğinde ayakbileklerindeki halhalın şıkırtısını takip ederek ona ulaştığımda, nar bahçesinde yetişip kolundan tuttuğumda; yanağından, dudağından öptüğümde, peki Tanrım itiraf ediyorum, beline sarılıp yere devirdiğimde; boynunu, tarçınla ovulmuş memelerini ısırduğumda neden karşı koymadı? Han oğlu olmamın hatrına mı yoksa gecenin kendinden şehveti benim gibi onun da içindeki tarihöncesi içgüdüleri tutuşturduğu için mi? Ne önemi vardı ki, işte eğdi başını ve bir başakla buluştu saçları; ne güzel, ne umutlu iki bedeni erimiş, birbirine doğru akarken görmek! Binlerce nar arasından sadece ikisini, en güzellerini, taklid olanları seçtim: aslı anlamlandırmak için surete sığınanların safına geçtim. Seni seviyorum dedi, ne güzel dedi, memeuçlarını bir tırtıl tırmalyora dönüştü sesindeki buğu. Ay ışığında bedeni kararlı bir süt rengindeydi. Dokundum, süte kesti ellerim, beyaz sirayet eder, etti. içimde asi dalgaları kabardı sütün. Sonra süt taşı, dantele kesti. Su içmiş gibi suçsuzdu bakışları. Olması gereken olmuştu; tıpkı onlarca cariye'nin ortasında olmasına rağmen gerçek aşkı bir kez bile tatmamış olan Han babamın acılı bir özlemle söylediği gibi: Aşk sa sahiden, yumruk yemiş soğan cücüğü gibi fırlamalı yürek; yürekli bir fırlama gibi bıçak çekmeli beden. Aynen öyle oldu .Evet, aşk.

Ertesi gün bizi tatlı uykumuzdan uyandıran şey, bir kaç atlı'nın saraya doğru geldiğini haber veren gözcülerin borazanları değil, kapalı gözkapaklarımızı delip geçen güneşiğiydi. Gelenler komşu beyliklerden birinin elçileriymiş. Han babamın huzuruna çıktıklarında ben de ordaydım. Komşu bey, sağlığın ve esenliğin babamın üzerinde olması dileklerinin ve daima barış ve iyi komşuluk içinde yaşama arzusunun bir nişanesi olmak üzere bazı hediyeler göndermişti. Elçiler, gereksiz bir telaş içinde ipek Tebriz halılarını yere açtılar, kabzaları paha biçilmez gözalıcı taşlarla süslü hançerleri ve dört ağızlı bir baltayı diz çöküp babama sundular. En maharetli şairlerinin babamın cengaverliğini övmek için yazdığı bir şiiri ayaküstü okudular ve en sonunda elçilerden en yaşlısı, yani en kaypak yüzlüsü, küçük altın kakmalı bir mücevher sandığından ,daha kapak açılır açılmaz koskoca kabul salonunu şeffaf yeşil bir renge büründüren bir şey çıkardı: Gülünç; yağmur sonrasındaki ovanın ıslak, aydınlık yeşilini andıran küçük ,zümrüt bir

kurbağa . Işık bizleri de şeffaflaştırdı sanki; yüzümüzde yeşil bir rüzgar koşturdu. Zümrüt kurbağayı gösteren elçi zümrüt kurbağanın değerinin sadece zümrüt olmasından kaynaklanmadığını, başta veba ve nezle olmak üzere bir sürü derde iyi geldiğini ama illeki bir hastalığı, söylemesi ayıptır, iktidarsızlığı şıpın işi kestiğini anlattı, zümrüt kurbağanın meziyetlerini anlatan risaleyi babama vermeden önce.

Han babamın saraydan dışarı adım atmadan günlerdir zümrüt kurbağaya dair risaleyi okuduğunu, dönüp tekrar okuduğunu biz, ben ve Nilüfer günler sonra bir aksakalıdan öğrendik. Aşkın katıksız şapşallığı bizi öylesine sarmıştı ki, kimseyi görecektim, kimsenin bizi görebileceği durumda değildik. Gündüzleri saraydan kaçıp salkımsöğüdün altına sığınıyor, önümüzde uzanan yeşil deryayı bile görmeden işretin ve işvenin billur kadehini kırıyorduk sayısız kere. Gecelerse asıl sırdaşımızdı; sığınağımızdı : Sarayın avlusundaki ağaçların ürkütücü gölgesinde, yani karanlığında , başını kuma gömen devekuşları gibi bizi kimsenin duymadığına, görmediğine, hatta odasının penceresinden dışarıya bakıp sahibi olduğu yeryüzü parçasını haklı bir gururla seyretmesi muhtemel olan babamın bile göremeyeceğine inanarak ruhlarımızı ve bedenlerimizi tedavi edici kaçamaklar yapıyorduk. Bu yüzden bilemezdik babamın günler sonra saraydan gözlerinde o güne kadar kimsenin görmediği bir ifade ile çıktığını ve cariyelerin mutluluğunun duvarları kadife kaplı harem odalarından taşıp halayıkların ağızına düştüğünü ve iki kadının bir araya geldiği her yerden, her köşeden yükselen kahkahaların ve fısıltıların ne anlama gelebileceğini.

Ondan sonraki günler zümrüt kurbağanın hikmetlerini, onunla ilgili anlatılan hikayeleri, efsaneleri ; kadınların uydurduğu ve en az onlar kadar dedikoducu erkeklerin bir nebze güç, cengaverlik ve aptallık katarak erkekleştirdikleri her dedikoduyu sarayın girişindeki mermer aslanlardan bile duyabilirdin Tanrım. Zümrüt kurbağanın muhayyel yetenekleri senin ilahi kudretine yaklaştığında bile ben inanmıyordum o yeşil taşın kurbağanın erkekleri daha güçlü kıldığını, ona sahip olanının onda içkin olduğu söylenen kudrete de sahip olabileceğine; ona dokunma şerefine nail olanların hastalıktan ve ölümden azade

olduğuna yahut, tövbe Tanrım, isterse bir ölüye bile can verebildiğine. Ben ona değil sana inanıyordum Tanrım. Şom ağzılı aşifteler Han Babama yaranmak için söylesinlerdi bakalım bu kurbağaya dokunan erkeklerin terinin bile kısır kadınları topaç gibi oğlanlara gebe bıraktığını. Zümrüt Kurbağa'ya dokundurulan her madenin som altına döndüğü yalanını yaysunlardı aksakallı ihtiyarlar. Ben bir kurbağaya inanmaktansa sana sığınmayı tercih ettim

Bir kaç gün sonra yine atlarımıza atlayıp ovada ava çıkmayı teklif ettiğimde Han Babam, gözlerini ovaya dikip herşeyi ilk kez görüyormuş gibi uzun uzun baktı ve artık tavşan avlamaktan bıktığını söyledi. Anlamadım; o halde at yarıştırılm, dedim. Evet, dedi, yarıştıracağız, orduyla birlikte, zaten zümrüt kurbağa iki gündür tuhaf bir biçimde ışılıyor. Şaşkınlığım geçmeden bana dönüp geceyarısı Kuba Hanlığı'na karşı taaruza geçeceğimizi söyledi. Ama Tanrım, ona inanmadım, inanamadım; ordu Kuba Hanlığı'nın her yerini işgal ettiğinde, han paramparça edildiğinde, her yerden yükselen dumanlar ve kadın çağlıkları gözümü kör, kulağımı sağır ettiğinde bile inanmak istemedim ona. Ama Kuba 'dan sonra çevredeki diğer dört hanlığı da topraklarımıza katınca artık inandım babamın yüreğinin insanüstü bir hırsın esareti altında olduğuna . İstelik komşu hanlıkları kolayca işgal etmemiz ordularının bizimkinden daha zayıf olmasından kaynaklanmıyordu; zümrüt kurbağayla ilgili anlatılanlar onların da kulağına gitmiş; anlaşılmasız sihir onları da etkisi altına almıştı. Babam direnmeye çalışsalar, zümrüt kurbağanın onları savaş ve esaretten daha beter belalara düşür edeceğini söyledi bana.

Hanlıkların işgali ve sözümona savaş bitince babamın gözlerindeki hırs kendisiyle birlikte saraya döndü. İlk iş olarak sarayın girişindeki mermer aslanları yıktırıp yerlerine zümrüt kurbağanın tarihöncesi ataları olabilecek kadar devasa ve çirkin kurbağa heykelleri yaptırttı hangi diyardan geldiğini bilmediğim yeşil mermerden. Daha sonra büyük salkımsöğüdün ve altındaki gölcüğün yasaklı olduğunu, izni olmadan oraya giden kim olursa olsun , zaten oradan doğmuş olan ve devletimiz için hayırlı şeylerin başlangıcı olan Nilüfer hariç, boynunun vurulacağını duyurdu uğursuz suratlı tellallarla. Bu anlamsız buyruğun sebebini sorduğumda ise söğüdün altındaki gölcüğün kutsal olduğuna en yakın tanığın ben olduğumu ve ordaki kutsiyetin

avamdan kimselerce bozulmasına izin veremeyeceğini söyledi. Oranın kutsal falan olmadığını, içinde kocaman mandalar ve sivrisinek kurtçukları oynayan bir gölün kutsal olduğunu nasıl düşünebildiğini anlamadığımı söyledim saygısızca. Tabi ki kutsal dedi, Nilüfer Sultan oradan neşet etti, o kutsal bir su perisi olduğuna göre göl de kutsal. O kutsal değil dedim, peri de değil, sadece bir peri kadar güzel. Öyle mi, dedi, gözlerine dikkatle hiç bakmadın herhalde; gözlerinin tıpkı kutsal kurbağa gibi zümrüdi şualar yayması neden? Şaşkınlıktan söyleyecek bir şey bulamadım. Hem zaten senin bunları düşünmene gerek yok dedi, yapacak çok işin var, seni Şuşa hanlığına Emir olarak atadım. Yeni eyaletimizin imarı ve nizamı için elinden geleni yapacağına eminim; ne de olsa sen Büyük Mekan Han'ın oğlusun ,dedi. Daha sonraları, babamın dört küçük hanlıktan oluşan yeni devlete " Zümrüt Kurbağa Hanlığı Ç adını vermesi ve üstünde zümrüt kurbağa kabartması olan gümüş sikkeler bastırmaya kalkışması da gülünç duruma düşmektense başlarından olmaya razı dirayetli danışmanların ve vezirlerin baskısıyla geçiştirildi.

Ama ben babamın beni Kuba eyaletine Emir olarak atama kararını geçiştiremezdim; çarnaçar gittim Kuba'ya, aklımı ve yüreğini sarayda, Nilüfer'in eteğinde bırakarak. İyi bir emir olmam zaten beklenmiyordu: devlet işlerini işgüzar paşalara bırakıp Kuba'nın ceviz ağaçlarıyla süslü dağlarında Nilüfer'in gözlerindeki benzer bir yeşil aradım. Onun özlemiyile yandım, kavruldu. İçimden babama lanetler savurdum. Ama ona kızdığım, ondan nefret ettiğim, hatta onun ölmesini arzuladığım anlarda bile gerçekten istemedim tüm bunları. Son zamanlarda yaptığı şeyler ona, Büyük Mekan Han'a yakışmıyordu elbette ama o benim babamdı, kaynağım. Beraber at koşturduğumuz, av avladığımız zamanlarda nasılsa öyleydi; babamdı. Yeter ki, çocukluk arkadaşlarımdan iki bey oğlu hasretlik gidermek için Kuba'ya gelmeseydiler ; gelseydiler ama o korkunç haberleri getirmeseydiler. Ne olurdu Tanrım bütün iyiyetini bir yana bırakıp o meşum haber taşıyıcıların ağzlarını mühürleseydin! Yahut hasret gidermeye gittikleri bahtsız , zavallı adamın kulaklarını sağır, yüreğini taş etseydin... Bunu bile yapmadın. Ve onlarda dostlarının acısından gizlice haz duyan tüm insanlar gibi anlatmasalar, keşke, anlatmasalar: Büyük Mekan Han,ın Nilüfer'e göz

koyduğunu ve bir iki aya kalmaz onu sarayın kraliçesi yapacağına dair haberleri şehirden köypazârlarına, oradan yoksul evlerin perişan yatakodalarına taşıyan halktan insanların söz erişip bana geldiğinde gözlerinde beliren acıma ve kirli bir üzüntü dolu bakışı. Anlatmasalardı ben çoktandır korktuğum şeyin başıma geldiğini düşünerek kendime acırdım ama başkalarının sana acıdığını bilmek, sen de bilirsin ya, katlanılmazdır. İstelik tüm bunların senin takdirinle değil, gülünç bir kurbağanın canı istiyor; onun olur olmaz yeşil yeşil parıldaması babam için emirdir diye olması ne kadar acı... Kaldı ki senin ilahi takdirinle bile olsa, senden gizlemem mümkün değil ya Tanrım, haşa, sen herkesten iyi ve önce bilirsin aşkın aslında uslu bir isyan olduğunu; isyan ettim. Öldüresiye isyan ettim.

Artık anlamıştım: Ben Kuba'ya sürgüne gönderilmiştim ve babamın beni geri çağırmasını beklemek safdillik olurdu. Babam, Nilüfer'in yüzünü ve gönlünü benden çevirinceye, onunla evlenerek kutsal hanlığını daha kutsal kılıncaya değin benim geri dönmem bir hayal bile olamazdı. Ama bazen küçük, basit bir karar; yerinde bir kararlılık gösterisi hayali kolayca gerçeğe dönüştürebilir. Yanıma Kuba'daki eli silah tutan herkesi ve benim için canlarını bile vermekten geri durmayacaklarından adım gibi emin olduğum dört yiğit arkadaşımı alarak Nahçevan'a doğru ilerlediğimde dört can dostum bile aslında nereye ve ne için gittiğimizi bilmiyorlardı. Yine de Nahçevan topraklarına girer girmez niyetimi anlayıp oyunbozanlık yapmaya kalkışan ve babama sadakatlerini takdir etmekten geri durmadığım bir kaç tecrübeli askeri omuzlarının üstündeki başın gereksiz ağırlığından kurtarmaktan geri durmadılar. Dört canyoldaşımın haricindeki ödle, hain güruhun işini ilk fırsatta bitirmeye yemin ettim diye günah işlemiş olamam değil mi Tanrım? Sanmam, olsa olsa cennet yeşili çayrları atların nalları altında küle döndürmem günah sayılabilir. Bir de , bizim geldiğimizden haberdar olan babamın askerleriyle ilk karşılaşmamızda dört bir yandan yağın okların tıslamaları , havada şimşek gibi çakan kılıç pırıltıları ve atların atlara, atların zırhlı insanlara çarpmasıyla oluşan o iğrenç, tok ses kesildiğinde ; yeşil çayrlara yayılmış başsız bedenlerin ve bedensiz başların, ellerin, kolların ve nal izlerinde toplanmış kanların solan kızılığuna bakarak bir an için, evet bir an için, yeşil olan herşeyden, hatta Nilüfer'in

zümrüt gözlerinden bile nefret etmem de günah , değil mi Tanrım?

Babamı nerede bulabileceğimi biliyordum. Dört arkadaşımınla birlikte baş koparıp can alarak atlarımızı dörtlü oraya sürmeyi önceden kararlaştırmamıştım ama. Yemin ederim. Babamı orada , salkumsöğüdün altında yalnız başına, göğsüne bastırduğu zümrüt kurbağa ile birlikte küçük gölcüğe sanki biraz ötesinde yüzlerce insan birbirini kılıçtan geçirmiyormuş gibi sukunetle bakarken bulmayı ise hiç mi hiç beklemiyordum. Hikayenin bundan sonrası için senin gökkubben altında anlatılan rivayetlerden , sen zaten bilirsin Tanrım, sadece birisi doğrudur: Küçük Mekan Han, kendisinden beklendiği gibi yürekli olamamış , babasını öldürememiştir. Zümrüt kurbağayı topuzla ezip parçalarını Nahçevan ovasındaki ve Sürmeli Çukuru'ndaki sonsuz çayrlara serptirmesi ve babasını saraydan kovması ise ona halk arasında ancak Küçük Mekan Han olacak kadar itibar sağlamıştır. Hiç bir zaman Büyük Mekan Han olamayacaktır. Nilüfer'in, o zümrüt gözlü perinin , savaş sonrasının hararetiyle insanlar, atlar ve develer tarafından içilip bitirilen küçük gölcükle birlikte sırta kadem bastığı rivayetinın doğruluğunu ise ancak sen bilebilirsin Tanrım.

Zaten bildiğin günahlarımı hatırlatmak için değil, haşa, günahlarının farkında olan bir kulunun sevaba ne denli yakın durduğunu takdir edersin diye anlatıyorum. Ama biliyorum: sana karşı ne kadar dürüst olsam, benliğimden ne denli sıyrılsam, sana ne kadar çok secde etsem bir zamanlar senin yerine o zümrüt kurbağaya sığınmış olmamı ve şimdi olan biteni oğlumun gözünden ve dilinden anlatmamı başışlamayacaksın. Onun ağızından konuşmamın nedeni onu anlamaya çalışmak , belki senin huzurunda ondan gecikmiş bir özür dilemek bile olsa ... Asla başışlamayacaksınız. Ne o ne de sen. Ama ben de kullarını güç için alçalacak kadar güçsüz ve çaresiz kıldığın için seni ve hem insanın doğasını anlamaktan aciz olduğu hem de beni sonsuza değin bu uçsuz bucaksız yeşil çayrlar arasında zümrüt kurbağanın yeşil billursu parçacıklarını aramak zorunda bıraktığı için oğlum Küçük Mekan Han'ı asla başışlamayacağım.

Uzay, Sınırlı Sonsuz!

Uzayın sonsuz bir boşluk olduğunu zannettiğim çocukluğumun tılsımlı varlıkları yıldızlar, geceleri dünyanın üstüne serpiştirilmiş nimetler gibi gökyüzünün o derin karanlığını öyle güzel aydınlatırlardı ki onların sonsuz uzayda sonsuz yolculuklarını her gece seyretmek; kayanları görüp dilek tutmak; büyük ayı ile küçük ayıyı bulmaya çalışmak film kareleri gibi kazınmıştır kafama. Ben ilkokuldayken uzay sonsuzdu. Bir gün gazetede uzayın aslında sonunun olduğuna dair kenara iliş tirilmiş bir haber okumuş olsam da çok ipelememişim bu uyduruk teoriyi. Ne de olsa sonsuzluğun yerini sonluluk yani sınırlı olmak alınca onun ötesinin merakıyla kavrulmak sorunu olduğundan, bırakın uzay ve sayılar ve zaman vs sonsuz olsun.

Sonsuzluk kavramı insan zekasının üstünde olacağından onu kavramak yerine kabullenmek zorunda kalırsınız, ötesi olmadığı için sorgulama da olmaz, boyumuzu aşan işlere karışmayız olur biter işte.

Maalesef yenilerde öğrendim ki sıradan insanın zeka sınırlarını zorlamaya başlayan bilim artık tek ve mutlak sonsuzluk zannettiğim uzaya da el atmış: en sonsuz evrenin de bir sınırı olduğunu ispatlamış. Fizik ve matematik bilimleri ile ilgilenen insanlar için anlaşılabilir olan alan teorileri, sonsuz açılımlı işlemler ve çözümleri mikroçiplere ancak sığan problemler bana pek birşey ifade etmediğinden benim pırlantalarla süslü sevgili sonsuz gökyüzümün sınırlı sonsuz olduğunu öğrenmem, çocukluğumdan kalma güzel bir anının hiç yaşanmamışçasına yok olması gibi önce üzdü sonra da hayal kırıklığına uğrattı beni. Tıpkı yıllardır tüm hayatın urattığı gibi...

Biz sevgileri, arzuları, istekleri, ümitleri hatta insanı insan yapan acıları bile sonsuz sanmıştık... değillermiş. Herşey ama herşey sonluymuş. Sonsuz aşk asla yaşanamıyormuş, yasakmış sonsuz gözyaşları... Sonsuz sanılan acılar da unutulmuş.

Hani sonlar korkuturdu insanı, niye yaşayamıyoruz o zaman sonsuz hiçbirşey. Sonsuzluk mu sınır koyuyor ölüme ve hayata... Biri başlangıçsa diğeri bitiş mi? Bu kadar mı? Bunun için mi yaşıyoruz. Hiçbirşeye sonsuz diyemiyoruz çünkü korkuyoruz sonsuzluktan; sonluları da kabullenemiyoruz çünkü o da katlanılmaz geliyor. Koskoca evren bile sınırlı sonsuzmuş, sonsuzun bile sınırlı olabileceğini gösteren teoriler varmış. Banane!

Ben sonsuzluğu istiyorum, sonsuz aşk, sonsuz acı... İnançlarım sonsuz olursa hayatım da sonsuz olur. Benim evrenim sonsuz. Orada sonsuz yıldızlar parlıyor ve hergün sonsuzluktan gelen ışıklarını döküyorlar üstüme, sesim sonsuzlukta sonsuza kadar dolaşıyor evrenin her köşesini. Ben sonsuzlukla dans ediyorum geceleri.

~~Biz sevgileri, arzuları,
istekleri, ümitleri
hatta insanı insan
yapan acıları bile
sonsuz sanmıştık...
değillermiş. Herşey
ama herşey sonluymuş
Sonsuz aşk asla
yaşanamıyormuş,
yasakmış sonsuz
gözyaşları... Sonsuz
sanılan acılar da
unutulmuş.~~

Bir Mayıs İkindisi Bir Askerin Dalıp Gittiği Tuhaf Düşünceler

Bundan yaklaşık üç buçuk yıl önceydi. Mayıs sonlarında güneşli, pırl pırl bir gün. Arkadaşımın sabahtan beri sokaklarında dolaşıp durduğumuz küçük kentte, caminin hemen önündeki çınar ağacının altındaki kahveye oturmuş, çaylarımızı içiyorduk...

İkimiz de iyi hissediyorduk kendimizi. Günlerce süren yağmurlu hava ve o soğuk günler geride kalmış, hava ısınmış ve terhisimize beş gün kalmıştı.

Kısa dönem askerliğimi yaptığım o küçük taşra kentini sevmiştim. Tek bir anacaddesi ve bu anacaddeden içeri doğru kıvrılan küçük sokakları vardı... Kentin bütün güzelliği de o küçük sokaklarda saklıydı...

Daha oraya geldiğim ilk gün dikkatimi çekmişti, seyyar satıcılar ve esnaf dışında insanlar burada yabancıların, yani askerlerin yüzüne hiç bakmıyorlar, onlarla ilgilenmiyorlardı. Oysa taşrada yabancılara hep meraklı gözlerle bakılır. Burada ise kente gelip kısa dönem askerliğini yapan tek bir insan tipi vardı galiba onlar için. Ve bu ilgisizlik, kayıtsızlık hoşuma gidiyordu.

Zaten tanınmayacak haldeydim, geç geldiğim için bana en az üç belki de dört numara büyük gelen bir üniforma kalmıştı. Ayrıca toz, güneş ve kuru hava... Dudaklarım çatlamış, şişmiş; kulaklarımın arkası soyulmuş, yüzüm kiremit kırmızısı bir renk almıştı. Sadece fiziksel olarak değil, ruhsal olarak da ben orada bir başka bendim. Etraftaki çıplak dağlara, ileride uzanan gümüş renkli göle bakarak hayatın anlamı üzerine çok düşünmüştüm orada... İki aylık bu uzun meditasyonun ardından aldığım kararlar tek bir cümleyle de özetlenebilirdi. Geri dönünce değişecektim. Ama nasıl? Bilmiyordum, tek bildiğim değişme isteğimdi.

Ama o pazar ikindisi çarşı izninin bitmesine bir saat kala geldiğimiz o kahvede çay içerken böyle şeyler düşünmüyordum. Öğleden sonra o dar sokaklarda dolaşmaya başladıktan sonra zihnimde tatlı bir hafiflik demlenmişti ağır ağır...

Güneşin tatlı ışığı altında yıkanan o daracık sokaklar, uyuşuk kediler, hüzünlü başıboş köpekler, bahçelerden gelen çiçek kokuları, minderlerin üstünde elişi yapan kadınlar, bisikletle dolaşan

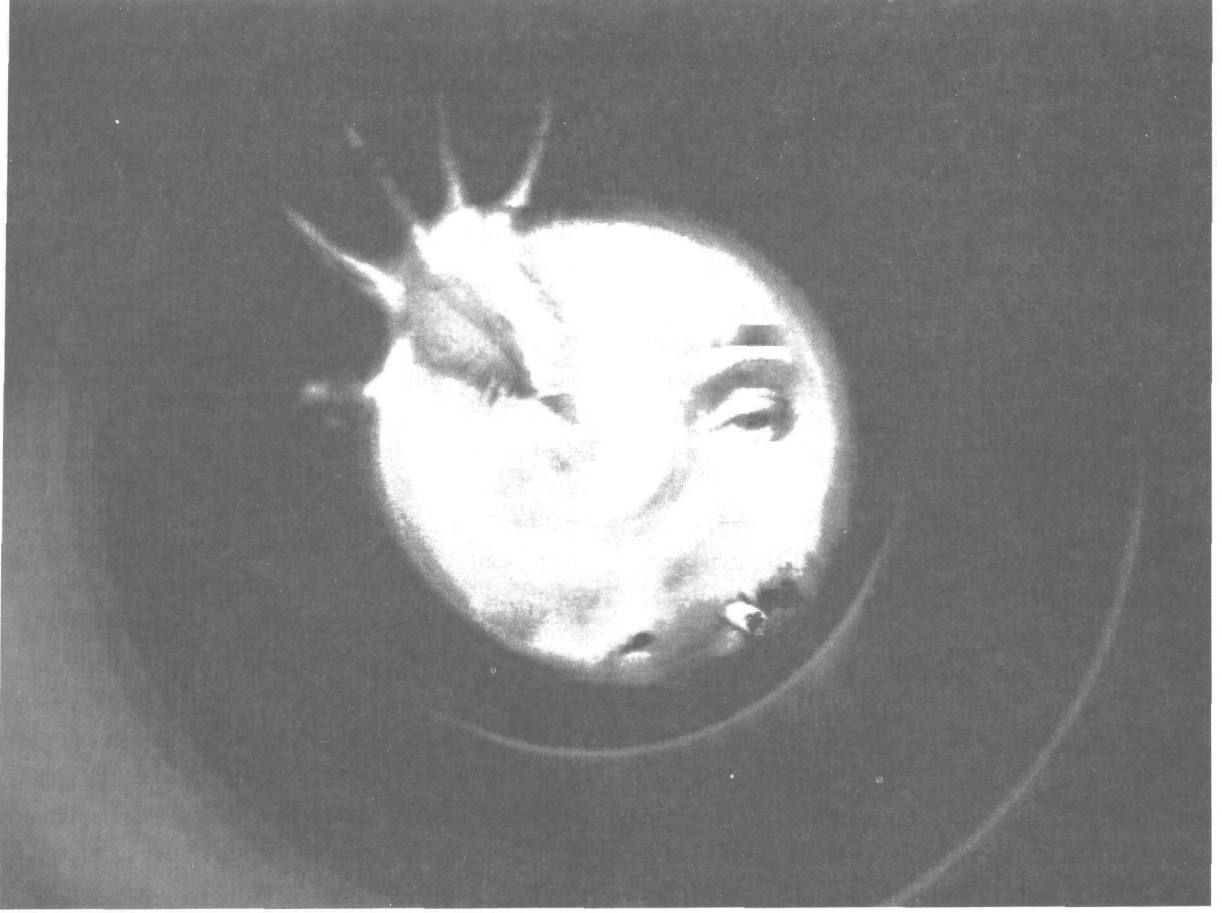
çocuklar, kahvede oturan yaşlılar, çınarın gölgesinde mis gibi demli güzel bir çay servisi yapan garsonlar, ikindi namazı için abdest alanlar, hamamın önünde ipe dizilmiş nemli beyaz havlular ve bütün bunların ortasında varılmaktan keyif alan, terhisine beş gün kalmış bir kısa dönem er, yani ben...

İstanbul'dan bir gece otobüsüne binip yola çıktığımda bile hala bir oyun gibiydi herşey. Otobüs şirketleri üç gece boyunca Türkiye'nin dört bir tarafından insan taşıyordu o kente. Dolayısıyla mola yerlerinde bile liseden, üniversiteden ve başka yerlerden tanıdığım insanlarla karşılaşılıyor, hep birlikte kendimizle dalga geçip duruyorduk.

Sabaha karşı henüz aydınlık basmadan dalıp gittiğimi hatırlıyorum. Otobüsün açılan kapısından içeri giren soğuk havayla uyandığымda, alacakaranlıktı ve her yerim tutulmuştu. Bir Anadolu kentindeydik, gri bir devlet binasının hemen yanında duruyordu otobüs. Herşeyi unutup yatağымda olmak istedim ama birden yatağuma, evimin rahatlığına çok ama çok uzak olduğumu anladım. Herşey tam da o vakit başlamıştı galiba. Yanımdaki arkadaşım uyandığımı görünce "Afyon'a geldik, az kaldı" demişti...

Ama o an, çınar altında otururken Afyon'da şafak vakti girdiğim alacakaranlık kuşağından artık çıktığımı hissediyordum. Bir kere bahar çoktan gelmiş, havalar iyice ısınmış, yazın ilk günlerindeki o tatlı sıcaklar başlamıştı. Daha da önemlisi ben artık Afyon'da otobüste uyanıp etrafına ümitsizce bakan insan değildim artık. Değişmiştim...

İkinci çaylar geldiğinde yanımdaki arkadaşım bir başkasıyla muhabbete dalıp gitmişti ve ben de sandalyemi yan döndürüp etrafı seyretmeye başlamıştım. Birden dört beş metre ilerimde, bir sandalyenin üstüne oturmuş yaşlı bir adam gördüm. İki eliyle bastonuna tutunmuş, hızlı hızlı soluk alıp veriyordu. O kadar masum ve şefkate muhtaç bir yüzü vardı ki... Belli ki ikindiyi kılmak için, hava güzel diye evinden tek başına çıkıp yürümüş ama camiye geldiğinde halsizlikten ilk bulduğu sandalyeye çöküp kalmıştı. Evden çıkarken üstüne başına özen göstermiş, temiz pak giyinmişti. Boğazымda bir

Tasarım, Nihal Aylar

şeylerin düğümlendiğini hissettim...

Gözümün önüne onun yılın bu ilk sıcak gününde evinden çıkarkenki yaşam sevinci geliverdi, hazırlanışı, şehrin dar sokaklarındaki yürüyüşü... Amacı belli ki ikindi namazından sonra bu kahveye gelip oturmak, etrafı seyretmekti. Ama nefes nefese kalmış ve kahveye zor gelmişti. Yanına gidip bir şeyi olup olmadığını sormaya karar verdiğimde, kahveci yanına gidip konuştu onunla biraz. Sonra sırtını sıvazlayıp ayrıldı. Demek ki ciddi bir şey yoktu. Hem her geçen an nefes alıp verişleri biraz daha düzeliyordu. Yine de gözlerimi ondan ayıramıyordum ama bir şey olmadı, sonra yanına başka bir yaşlı geldi, birlikte hiç

konuşmadan etrafı seyretmeye devam ettiler. Bir an, onun ömründe göreceği ilkyaz ikindilerinin sayısının giderek azaldığını düşündüm.

Sonra da etrafıma bakıp "Bundan 150 yıl sonra bu ikindi vaktinin tek bir tanığı dahi kalmayacak artık" diye geçirdim içimden..

Orada o çınar altındaki sesleri dinledim, etrafta hayat vardı ve herşey çok güzeldi ve hayatın hep devam edeceğini bilmek güzeldi. Canlıların tek görevi buydu belki, varolma keyfini yeryüzünde sürdürebilmek...

Yıllar önce tek kanallı TRT döneminde bir cumartesi akşamı "On The Beach" diye bir film oynamıştı. Nükleer bir savaş sonrasında yeryüzünde hayat

sadece Avustralya kıtasında devam ediyor ama nükleer felaketin getirdiği ölüm oraya da yavaş yavaş yaklaşıyordu. Sağ kalanlardan bir grup Amerikalı bir denizaltına binip vatan özlemlerini gidermek için ABD'ye geliyorlardı. New York'a geldiklerinde içlerinden biri dayanamayıp boş caddelere atıyordu kendini... O ana kadar sakin ama hüznü bir tonda ilerleyen film insansız New York görüntüleriyle beraber tanımlanması zor bir patetizme ulaşıyordu... Film beni o kadar çok etkilemişti ki birkaç gece rüyalarım girdi... Hala da en büyük kabusum kıyamet kabusudur, bir gün yeryüzündeki hayatın tümüyle bitebileceği düşüncesi kendi ölümünden daha çok korkutur beni...

Ama ironik de olsa bir gün, milyonlarca yıl sonra, er ya da geç Güneş patlayacak ve insan ırkının Yeryüzü'nde kurduğu uygarlık da yok olup gidecek. Şüphesiz beş milyon yıl sonra insanoğlunun uzayı fethetme ihtimali de azımsanacak gibi değil. Bu noktada, hayat ve varoluş kavramlarını gezegenimizle değil de evren fikriyle ilişkilendirmek daha doğru bir şeymiş gibi geliyor bana. Özellikle de bilimkurgu edebiyatıyla ilgilenmeye başladıktan sonra... Evren fikri de en geniş anlamda hepimizin o Büyük Patlama'nın çocukları olduğu gerçeğine götürüyor insanı ister istemez. Tek bir an ve tek bir

kaynak... Bir de uzay zaman boyutu düşünülürse, geçmiş ve geleceğin tek bir anın içinde dönüp durduğu da söylenebilir... Her an sonsuzluğa açılan bir kapı belki.

Bütün bunları terhisine beş gün kala bir asker, bir caminin hemen önündeki bir açık hava kahvesinde bir çınarın altına oturmuş çayını yudumlarken düşünüyordu. O anı bir daha unutamadı. O anın içinde nelerin saklı olduğunu da tam olarak anlayamadı. Tek bildiği, ölümün o dayanılmaz gerçekliğinin aklına düşüp de onu rahatsız etmediği nadir bir an yaşadığıydı...

"Ne o nerelere daldın?" dedi arkadaşı... Gülümsedi asker ve "Burası çok güzel, biraz daha oturalım" dedi. Sonra ikisi de aynı anda saatlerine baktılar, yarım saat sonra çarşı izni, beş gün sonra da askerlik bitecekti.

İçlerinden biri, o Mayıs ikindisini asla unutamayacağını henüz bilmiyordu. Bugün bile neden hala unutamadığını tam olarak bilmiyor. Düşünsenize, her birimizin böyle önemini tam olarak kavrayamadığı ama bir türlü de unutamadığı ne kadar çok an vardır... Varoluşa dair bir sır varsa, bu sır o anlarda gizlidir belki...

↓

Hayalet Gemi

Yolcularını tanımak istiyor:

Kim olduğunuzu, ne yaptığınızı, eğitiminizi, meraklarınızı, okuduğunuz kitapları, sevdiğiniz yazarları, gazeteleri, filmleri, dergileri, radyo kanallarını, ne zamandan beri Hayalet Gemi'nin yolcusu olduğunuzu, nasıl tanıştığınızı, değerlendirmelerinizi, hayallerinizi, rüyalarınızı, merak ediyoruz.

Hemen bize yazın:

Hayalet Gemi, MBE 201 LEVENT, İstanbul Faks: 212 629 02 06

elektronik posta: hayalet@wavenet.com internet adresi: <http://www.wavenet.com/~ulay/hayaletgemi>

Eksi Sonsuz Artı Sonsuz

Meridyenlerle paralelleri toplayıp, yaşadığım yıllardan çıkarttım, iki noktadan oluşan bir doğruya çarpıp, gece ile gündüzün kareköküne böldüm. Sonuç?

BAŞLANGIÇ-----BİTİŞ

Yukarısının başlangıç, aşağısının bitiş olduğu bir gece ters döndü sayfam. Bitişi başlangıç yaparak, bunun mantıklı görüldüğü günlerin birindeyse, çizginin bitimsiz gibi görünen bir ucu birleşti, nerede başlayıp, nerede bittiğini bilmediğim bir daireye dönüştü. Ya da bir elipse, ya da dünya yuvarlaktır savına uygun düşecek bir yuvarlağa, ya da tüm toplananları silen bir sığra, ya da boş bir kümeye, ya da sonsuz bir kümeye.

Geri dönmenin zor olduğu bir gemide, sanki bir başıma, başımdaki derin gökyüzü ve ayaklarımın altındaki geniş denizle ilerliyorum. Bir bavulum var, kahverengi, bir de giysilerimin altında taşıdığım bir benliğim. Nereye gittiğimi bilmiyorum, nereden geldiğimi de, kaç yıl yaşadığımı, kaç yıl kaldığımı, adımlı bilmiyorum. Daha doğrusu, yolculuğun uzun bir bölümünde bunları biliyorken, birden, tam da denizin ortasındaiken, tam dünyanın yukarısını aşağısından ayıran haydi bir çizginin üstünden geçerken ve tam da Ağustos ayında kar yağmaya başlarken bölündü belleğim. Gökkuşağının altından geçerken cinsiyet değiştirmek gibi o çizginin üstünden geçerken değiştirdim geçmişimi. Kahverengi bavulumun içinde, giysilerimin altındaki bir kaç şeyi fırlatıp denize, tüm toplananları silen boş bir bavulla devam ediyordum yolculuğuma, kim olduğumu bilmeden, nerede başladığımı, nerede biteceğimi bilmeden.

BİRİNCİ DÜŞ: Anlamsız bir saatinde günün, başım dönmeye başladı, dünyayı döndüren gizil gücün üstündeymiş gibi . Gittikçe hızlandı, hızlandı başımın dönmesi ve görmez oldum, hızlı bir trenin penceresindeki boyalar akmış bir resme dönüştü çevrem. Tuhaf bir sıvı geldi ağzıma kusmaya başladım, böğürerek, kustum, kustum, bir kaç taş çıktı ağzımdan bir kaç fotoğraf, bir büyük elma, küçük bir yüzük, bir şişe viski, iki kurumuş gül, sonra ağzım düştü, düşlerim, kirpiklerim, saçlarım, kaşlarım, gözbebeklerim, kustukça boşaldım, bomboş kaldım öylece, bomboş bir yüzle, günün o saatinde ve dünyanın o bölümünde. 38 güney paralelleri ve 8 doğu meridyeninde küçük bir noktaydım. Küçük bir no.

Sonra birdenbire bitti düş, cümleyi birdenbire bitiren bir nokta

gibi. Yeni bir geçmiş hazırlıyorum kendime. düşsatan dükkan imgelemim doğuyordu şimdi, takas ediyordum geçmişimi düşlerle, tek anımsadığım görünümle. Bir gece önceki düş diğer gece kaldığı yerden devam ediyordu. Bir arkası yarın kuşağındaymış gibi birleşiyordu gece ile gündüz onları ayıran çizginin iki ucunda. Düşler gerçekte birleşiyor ve bitimsiz koca bir güne dönüşüyordu yaşamım ve ben artık uyuyamıyordum bile.

İKİNCİ DÜŞ: ---kta. Çok öncesini düşünüyorum düşün. Düşten de öncesini. Düşün ben, benim düş olduğum zamanı. Bir küçücük noktaya dönüşümü. Düşün dönüşümünü. Bir küçük noktanın büyüyüşünü ufuk çizgisinde. Yaklaştıkça büyüyüşünü. Düşümün büyümesini. Bir adı, bir geçmişi olan siyah bir toprak parçasının büyüyüşünü ufukta. Düşümü düşünüyorum sonra, toprağa basmak için havaya kaldırdığım ayağımın düşünü. Bir düşten düşümü, bir düş boyunca düşümü, adsız bir gemiye düşüşümü yavaş yavaş. Yavaş yavaş bitti sonra düş, bir "Kara görüldü" ünleminin yavaş yavaş küçücük bir noktaya dönüşmesi gibi, uzaklaşarak gitti düş, uzaklaşarak gitti kara.

İki düşlük bir zamanı hesapladım, dünyanın çevresinin ne kadar yuvarlak olduğunu "adsız" ın olumsuz ekini çarpıp kendisiyle çoğalttım ve yaydım her anlama, bir "son" a ekledim bir de "baş"a . Hiç ve hep arasında doğru orantı kurdum. Bomboş bir kümeyi kesitirdim sonsuz kümeyle ortak payda oldum, sıfırın tüm sayıların hem başı hem sonu olduğunu gördüm, noktaları birleştirdim, eğriler çıktı, doğrular ve daireler, meridyenlerin dörder dakikalık zamanlarını bir düş zamanı yaptım ve tüm bunların sonunda anladım, noktaları birleştirdim, eğriler çıktı, doğrular ve daireler, meridyenlerin dörder dakikalık zamanlarını bir düş zamanı yaptım ve bunların sonunda anladım çözümün basitliğini.

ÜÇÜNCÜ DÜŞ: Adsın bir gemiye düştüm yavaş yavaş, adsız bir yüzle, koca bir sıfırı andıran boş bir yüzle bir kaç işlem yaptım, birkaç kara geçtim, birkaç deniz, birkaç düş gördüm, birkaç soru ve bir tek sonuç buldum, tek bir sonuç, bir tek Son(uç)suz.

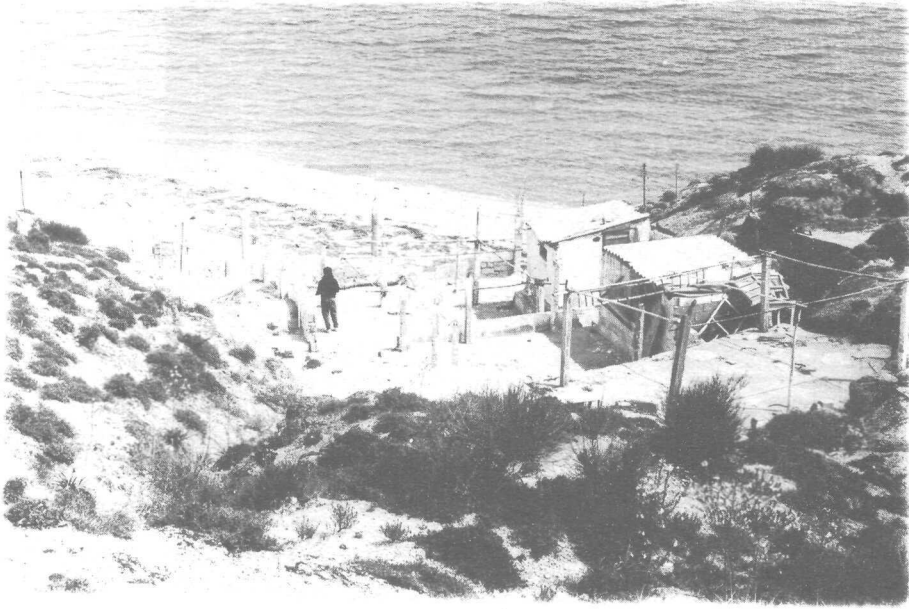
Uzadı gitti sonra düş bir geminin yolculuğunun dünyanın yuvarlaklığı kadar uzayıp gitmesi gibi uzadı gitti düş, geçmişini anımsamayı hiç istemeyerek, hiç bir toprağa ayak basmamacasına uzadı gitti düş, uzadı gitti, ardında yalnızca üç nokta bırakarak...

Magazin Forever

Fotoğraf, Derya Erkenci

(1) Bak, tuzlusuyun ardından kurulanmamanın rahatlığıyla yeşeren samyelleri; gittikçe kanserli hücre kolonilerine dönüşüyor. Altı aylık uzun vadeli hava raporu müjdeleriyle cesaretlenen poyraz, toprak üzerindeki netliklerimizi yavaş yavaş kaydırıyor. Yok olunca film kopar ve sonsuz tekşey zamandır. Bak, kafalarımız armut gibi oluyor ve beynimiz sulanıyor muşamba kaplı kare masalar üzerinde.

Fotograf, Derya Erkenci

(2) Yalnızlığın ağılangaçlı zaman geçmezliğini hiç anımsamadan ve tekliğin gece buhranlarını bellek dışına iterek, sanki hiç bir şey olmamış gibi imreniyoruz yalnızlığa. Tekliğin getireceği fotografik viranlık mı çekiyor seni; yoksa kurtulmuş çeşme önlerinin mahalle çöplüğü olarak kabullenilmesi mi yıkatıyor sana, tuzlu suda ellerini.

Fotograf, Derya Erkenci

- (3) Hayattaki en, boy ve yükseklikle cisimlendirilebilecek her şeyi, bir monitör ve hareketli görüntü aygıtı arasına koydum. Bak, sonsuzluk koridorunda uzayıp giden geribesleme görüntüleri bir kediyi yeniden sunarken, nereden çıktığımı anlamadığım kuşserisi bir araba O'nu ezdi. Yaşarken şefkatle okşanan bir canlı, ölünce el değmeden bir dal parçası ve bir parça gazete kağıdı yardımıyla steril biçimde otoyolun kenarına terkedildi.

Fotograf, Derya Erkenci

(4) Kesinlikle müstakil değildik, sezonluk tutmuştuk bu rutubetli evleri. O da sırf pencereden bakabilmek için. Bak, kokuyu alabiliyor musun, halis zeytinyağında kefal kızartıyor kadınlar. Evler arasında pis su olukları gibi duruyor sonsuz zaman. Sol gözüm çamlara bakıyor, diğeri karanlık , sürmenaj oldu yoğun elektron şokundan.

Fotoğraf, Derya Erkenci

(5) Sarsılmaz gibi gördüğüm geçmişim; büyük bir yalanın, bedenimin zaman içerisinde varolarak dönüştüğü bir yanılmanın kundakladığı, plastik bir grizu olduğunu anladım. Ortaöğretim ders yardımcısı kitaplarında özensizce hazırlanmış "sonsuz" tanımı gibiyim. Harflerimle beraber, artık bomboş olan taraflarıma ıhtırlanmış, çaresiz bir yürüme yetisiyle, ilerlemenin tanımladığı sayfalara doğru yürümekteyim.

Yağmur Gidişi

Neden sonra sağnak dindi. Zaman "İstanbul Radyosu'nda akşam üstüydü. Aynadaki tasvirlerde surat kalıntılarını oynuyordu. Mekanik sesin "akşam üstü"lüğünü kendi kadraniyla karşılaştırıp, zembereğe saygılıca dokunarak, köstekli zamanını yeniden ayarladı. Her yanı beyaz bir sigara çıkardı ekose tayöründen ve kav marka eczalı çamı kahverengi pütüre çaktı. Dumanı ciğerlerine tutuşturup, gözlerime baktı. Yapay bir karnaval kuruluydu akşam üstüne. Sofadaki trabzana tutunmuş kırmızı çocuk, kendir üstündeki ruhta, şeytani bir maskara dövüyordu loşlukta. Yaramaz, sararmış bir geçmiş sinmişti duvardaki kağıttan anıya. Muşambanın üzerinde basacak yer yoktu. Böylelikle, radyodaki ortadalgı ışık oldu dudaklarına. Sessizce ağladı. Yanına baktı, utandı. Müzik de bitmişti zaten. Kapı aralıktı.

Dışarıda yüzü bahara dönük bir soğuk vardı. Çiçekli neversim mevsimi yaklaşmak üzereydi. Pötikare bir yürümüşlükten sonra çakıltaşı battı düşünceme. Sokaklar siyah-beyazdı. Gölgeler çıkmıştı. Şehirlerarası dostluklar hava boşluklarına sinmişti. Evine geç kalmış bir 'varoş bakiresi' yaşıyordu içimde. Ucube karyolada yüzüstü mavna gece yarısı ağlamadaydı. Büyük, sessiz bir ağacın gölgesinde uykum gelmişti. Bu saatte yapılacak son duygusal iş; elleri kirli, saçları kirpi, iğreti kentli bir çocukla göz göze gelmek olacaktı. Ve ben bunu da başardım.

Bodrum katlardan kesif romatizma kokuları yayılıyordu sokağa. Kente gulyabani kılıklı bir adam adım atmıştı. Ne zaman isteksiz, martısız bir kente gidecek olsam tavan arasında kendimden saklanıyordum. Yandaki kırık dökük oymalı kapının anahtarı benim bulamayacağım bir endişe diyarına raflanmıştı. Bu raflanıp saklanmışlık, bu kendiliğinden esatirlik; bana; çocukluğumda, oyuncak dolu bir odayı, ilk gençliğimde, güzel bir kadın cesedini çağırıyordu. Hırsızlık çağına eriştiğim sıra, anahtarı bulma cesaretine kapılıp kapıyı açtım. Oda tertemiz ve bomboştı. 'Anılmış bir mezar sırta kadem basmamıştı.' Anladım ki, yalın bir ürkütücülük gerçek bir ritüeldi. Anahtarı bir daha bulamayayım diye arka bahçeye savurdum.

En sıradan olasılık; biraz aşk, birkaç kitap, elde kalmış

dosttu. Gazoz kapaklarından ok yapmayı öğrenmiş delilik, şimdi kalbinden kibrit kutularını çıkarmaya uğraşıyordu. İnce nakışlı bir oya tutuyordu portakal kokulu parmakları ve tığı oyanın yüzüne sapladıkça emeği büyüyordu. Bense kadınlığın üretkenliğine hayret ediyordum.

Suratım sana emanet bir bakıştan sonra, -Gitmek zorundaydım-. Gözlüklerin iki iri damla yaşı tutamayıp, benim avuççıklarime savurdu. Hiç belli etmediğini sanarak, çok ağladığımı gördüm.

Çata-pat çocukluktan sonra, çatılmış bir taş, şirin bir yüz, sakallı bir puro, geç kalmış ütopya saklıyordum dolabımda. Babam görse kızardı. Çünkü kendi çekmecesinde de bunlar bulunuyordu. Defalarca göz göze kavga ettik ve bıyıklarını kesti en sonunda. Sanırım benim yolculuk serüvenlerim böylece başladı.

Ayrıksı bir yerdeyken öOedipus Kompleksiimin tutma ihtimalini düşünerek, yerinden çıkardığı sol göğsünü, itinayla beyaz bir tülbente sarıp valizime yerleştirdi. Bu incecik meleğin yeryüzüne inmiş temsilcisi bununla birlikte bütün bedenimi titretti. Mekanik sesin eakşam üstüülüğünü kendi kadraniyla karşılaştırıp, zembereğe saygılıca dokunarak, köstekli zamanını yeniden ayarladı. Heryanı beyaz bir sigara çıkardı ekose tayöründen ve kav marka eczalı çamı kahverengi pütüre çaktı. Dumanı ciğerlerine tutuşturup gözlerime baktı. Havada derin bir pus kalıntısı vardı. Işıklardan kovulmuş karanlık, evlerin mumlarını yakıyordu.

Vedalaşma kahramanı son ayrılığımı gibi tuttu güncesini -Son ayrılığı bu olmasa da-

Lodos çıkarılmıştı. Sonradan da eğri bir yağmur başladı yine. Biri, birazdan kentin pimini çekerek, yolları, garları, evleri, ışıkları ve buğuları toptan yok edecekti. Kozalak kuruttum defterim arasında ve kozalak kelimelerimin ruhunuçizdi.

En geç kalmış otobüse bindim. Bozkırın ortasındaayım.

Yok Olamamanın Dayanılmaz Acısı

İnsanoğlu'nun mağara duvarına çizdiği ilk resimlerden, o devasa tapınakları inşa etmesine tüm sorunun 'ölüm' olduğu daha doğrusu 'ölümsüzlük' uğruna çabalar olduğu söylenir. Herkes insanoğlunun ölümsüz olmak istediği için, kendinden sonra bir iz kalsın, kendinden bir parça yaşasın diye uğraşıp durduğunu düşünür. Bu düşünüşe göre çocuklar da bu yüzden dünyaya getirilir. Yine bu nedenle ölümden sonra hayat olduğuna inandırır insanoğlu kendini. Yani ölümden kaçmak için, ölümsüz olabilmek, sonsuz bir yaşam içindir her yapılan. Bize söylenen budur.

Evet, insanoğlunun derdi 'ölümsüzlüktür' ama 'ölüm' diye bir şey olduğu için değil. Tam tersine olmadığı için. Sorun hiç ölememek, hiç yol olamamaktır. Aslında hep var olduğumuz ve var olacağımızdır bizi yitip bitiren. Belki de yaşamın karşısı ölüm değil, dönüşümdür. Asıl mücadele de sürekli var olmanın acısına karşı verilmektir. çünkü dönüşüm, huzursuz ve acı verici bir şeydir. Sınırlı algı ve düşünüş biçimimizle bilemediğimiz, tanımlayamadığımız bir başka şeye dönmek korkutur bizi. Bu yüzden insan formunda ve bilinciyle sonsuza dek yaşama arzusu yaşanan ölümsüzlük. Biz de, ölümsüzlük karşısındaki çaresizliğimize, adı 'ölüm terapisi' olan bir oyunla karşılık veririz ve 'ölüm' diye bir sahte kurtuluş uydururuz. 'ölüm' tıpkı 'umut' gibi insanoğlu'nun yaşamı yaşanması kalmak, politik güçler, dini sömürleri, tüketim toplumlarını güçlendirmek, desteklemek ve yönetilmeyi kolaylaştırmak uğruna kendisi için yarattığı yanılsamalardan birisidir. Yok olabilme düşüncesi dünyevi acıları da dönüşümsel acıları da unutmak için, bulunmuş ve bulunabilecek en harika ilaç. Yani acıdan kaçmanın bir yolu.

Gerçekte, dünya zamanıyla, milyarlarca yıldır var olduğumuzu, herbir hücremizde, atomlarımızda sözde 'boşluk' dediğimiz şeyin maddesini taşıdığımızı biliyor muyuz sanki? Evrenin acı çektiğini fark ediyor muyuz? Kuşkusuz düşündüğümüz ya da algıladığımız her şey insanın sınırlı algılarının ötesine gidemiyor ve evrenin dönüşürken acı çekmesi de bizim hissettiğimize benzer sanıyoruz. İşte ölümsüzlükten korkumuz da bu yüzden. İnsan olma boyutundan bizi ürktüren birşey dönüşerek sürekli bir süreç içinde olmak.

Yaşamı hissedebilmek için ölümün varlığına yani sonlu olduğumuza inanmamız gerekiyor. Dil ve göstergeler aracılığıyla kurduğumuz, karşılıklar üzerine kurguladığımız uydurulmuş bir dünya var kafamızda. Dili somut bir şeymiş gibi kabul edip, karşılıklar üzerine kurgulanmış olanın yarattığı anlam ilişkileri içinde yeni anlamlar üreterek bunların gerçekliğine inanıyoruz. Böylece düşünce, dil ve

dilin yarattığı kurgunun otoritesi altına giriyoruz.

Kendi algılarımızın ve dilimizin sınırlı yanılsamaları içinde ölüme de ölümsüzlüğe de anlamlar yükliyoruz. Ölüm kavramı aracılığıyla yaşamı durduruyor, süreci göz ardı ediyoruz. Ölümsüzlüğe yüklediğimiz anlamda ise daha iyiye yönelik bir yaşam özlemi içinde hayal edilen ve yine dilin kurgu sistemi dışına çıkamayan yani yine şu an olduğu gibi aynı tür bir dünya aynı tür bir biçim içinde durdurmak, dondurmamak demek. Dolayısıyla insanın ölümsüzlük olacağı yeni bir dünya da, şu an varolan sistemin 'iyi, güzel ve mutlu' sözcüklerine yüklediği mutlak, değişmez anlamlarla sınırlı ve dahası size acı veren sisteminden kaçtığınız dünyadan farksız olamayan bir dünya görünümünde. Yine dilin anlam kurgusu içine hapis olmuş, yaşamı

İnsan algılarının sınırlarından kurtaramayan, değişimi ve dönüşümü dışlayan, varolana seçenек oluşturamayıp dizgeyi olduğu gibi koruyan bir ölümsüzlük ya da sonsuz yaşam anlayışı bu. Belki de bu yüzden çocukların dünyaya geliş nedenlerini kendimizden bir parçanın yaşaması biçiminde yorumluyor, devasa tapınaklar inşa ediyor, mağara duvarlarına resimler çiziyoruz. Acaba aslında insanoğlu mağara duvarlarına resim yapmaya başladığı andan itibaren, resmini yaptığı şeyi doğasından koparıp görünen gerçeklikle arasına bir mesafe koymuş, ondan uzaklaşmaya ve onu kurgulamaya başlamış olabilir mi?

Dilin kurgusu içinde düşünce, ancak karşının varedilmesiyle yaşam kazanıyor. Bu yüzden varolmanın karşısı yok olmak gibi görünüyor. Bütünsel, mutlak bir yok oluştan söz edebilmek bizi ağırlardan arındırır. Kendi uydurduğumuz dizgelerin gözlüğünden bakarak kendimize, biz sonsuz ve hedefsiz olmaktan korkuyoruz!

Büyüklük küçüklük olsun, mesafeler olsun ya da mekan ve zaman olsun nesnesi olmadan varolamayan bu kavramların hepsi de insan algı boyutundan kendimizi ölçüt alarak, dil sistemimizin işleyişi içinde anlam kazandırdığımız ve bu ölçütler çerçevesinde biçimlenen gerçekliğine inandığımız olgular değil mi? 'ölümsüzlük' ya da 'sonsuz yaşam' düşüncesi için de durum farklı mı? ölçüt, kendimiz ya da kurguladığımız dizgeler olunca sınırlı, sonlu ve sonsuz gibi kavramları yaratmamız da belki 'ölümsüzlük' ve yok olamamanın dayanılmaz acısı ya da süreci sanki. Oysa biz ölümlü değiliz ki, hiç olmadık. Biz dönüşeniz, sonsuzsuz! Ama, eğer evren sınırlı ve koşullu rastlantıların sonsuzluğuysa bunu hep birlikte oluşturuyoruz. Bir rastlantıdan başka bir sınırlı rastlantıya dönüşerek. Tıpkı şu an sınırlı bir rastlantıda var olduğumuz gibi.

Yaşayan Birinin Zihninde Ölümün İmkansızlığı*

Prolog

Perdenin aralığından sızan cılız ışık günün doğuşunu haber veriyor. Topuklarım ağrıyor, kafam kazan gibi ve bütün bedenim görünmeyen dev bir dalgıç hücresinin esiri.. Odam gölgelerden sıyrılıyor yavaşça; ne nerede olduğumu uzun uzadıya düşünmeye gerek var, ne de hayatın bir zamanlar bildiğim şeklinin geçen yılın 8 Aralık günü aniden sönüp gittiğini tekrar tekrar hatırlamaya..

O gün, beyin ve omuriliğim arasındaki bağlantı, beyin damarlarımda oluşan bir durum nedeniyle tamamen kesildi. Eskiden bu tip bir durumda hasta hemen ölmüş. Ancak tıptaki gelişmeler, artık hastanın hayatını uzatabiliyor ve çektiği acıyı dayanılır hale getiriyor. Hastanın bu durumuna "Kilitli Kalma Sendromu" deniliyor: Baştan aşağı felç, konuşmaktan ve hareket etmekten aciz. Fakat beyin, beden üzerindeki hakimiyetini yitirmiş olsa bile bütün hızıyla faaliyetine devam ediyor. Sonuçta hasta kendi bedeninde hapis, yaşamını sürdürüyor.

İçinde yaşadığım kazanın baskısı bazen azalıyor, o zaman zihnim bir kelebek gibi uçmaya basıyor. Yapacak o kadar çok şey var ki... Sevdiğim kadını ziyaret edebilirim. İspanya'da kaleler inşa eder veya Atlantis'i keşfederim. Çocukluk düşlerimin farkına varabilirim ya da yetişkin yıllarımın hırslarının..

Saat 7.30. Hemşire düşüncelerimin akışını bozuyor. Alışkın hareketlerle perdeleri açıyor, beni besleyen serumları inceliyor ve sabah haberlerini izlemem için televizyonu açıyor. Televizyonda dünyanın en hızlı kurbağasının maceralarını anlatan bir çizgi film var.

Ya ben de bir kurbağaya dönüşmeyi istesem? O zaman ne olur?

Rüya

Gördüğüm rüyaları genelde hatırlamam. Sabah yaklaştıkça uzaklaşıp solarlar. Öyleyse neden geçen aralık ayının düşleri hafızama kazınmış duruyorlar? Belki de koma durumu böyle birşey. Gerçekliğe bir türlü geri dönemediğim için rüyalarımın da buharlaşma lüksleri yok. Rüyalarım bir dizi film gibi arka arkaya diziliyorlar. Bu akşam aklıma böyle bir

bölüm geldi.

Rüyamda kar yağıyor. Bir araba mezarlığında en yakın arkadaşımınla üşüyerek yürüyoruz. Üç günden beri Bernard ve ben, genel grev yüzünden felç olmuş Fransa'ya geri dönmeye çalışıyoruz. Sonunda kendimizi İtalya'da bir kış sporları merkezinde buluyoruz. Bizi Nice'e kadar götürecek bir tren bulmayı başarıyoruz. Ama Fransa sınırında grevciler treni durduruyor ve bizi bu ıssız yerde inmeye zorluyorlar. Giysilerimiz ince, ayakkabılarımız su alıyor. İlerideki viyadükün ayaklarından birinde ofisi olan İtalyan bir işadamıyla randevumuz var. Üzerinde "Dikkat, Tehlike!" yazan sarı çelik bir kapıyı çalıyoruz. Kapı açılıyor. İçerisi bir tekstil fabrikasına benziyor.

Boylu boyunca raylara asılmış ceketler, pantolonlar, yerlerde gömlek kutuları. Bizi karşılayan bekçiye saçlarından tanıyorum: Bosnalı Sırp'ların lideri Karadzic. "Arkadaşım nefes almakta zorluk çekiyor." diyor Bernard.

Ardından cam merdivenlerden yukarıya çıkıyoruz. Duvarlar deri kaplı, koltuklar ve ışıklar bana bir gece kulübünü hatırlatıyor. Bernard yerin sahibiyle konuşuyor, adam Fiat'ın sahibi Agnelli'nin bir kopyası. O sırada Lübnan'lı bir garson kız beni bara oturtuyor. Barın arkasında şişe ve bardakların yerinde, uçaklardaki oksijen maskeleri gibi sallanan plastik tüpler var. Barmen tüplerden bir tanesini ağızma sokmak ister gibi bir hamle yapıyor. İtiraz etmiyorum, kehribar renginde, zencefil tadındaki sıvı saç diplerimden ayak parmaklarına kadar her yanıma bir sıcaklık yayarak akmaya başlıyor. Bir süre sonra artık içmek istemiyorum ama hareket edemediğimi farkediyorum ve sıvıyı yutmaya devam ediyorum. Panik içinde barmene bakarak dikkatini çekmeye çalışıyorum. Yakarışuma esrarengiz bir gülümseme ile cevap veriyor. Etrafımdaki sesler ve yüzler çarpılarak bozuluyor. Bernard bana birşeyler söylüyor ama sesler ağızından sanki düşük devirde çıkıyor, anlayamıyorum. Onun yerine, Ravel'in Bolero'sunun çalındığını duyuyorum.

Sonra bir alarm sesi geliyor, Lübnan'lı garson beni itekliyor ve beraberce başka bir merdivenden yukarı çıkıyoruz. "Dışarı çıkmalısınız, polis çok yakınımızda" diyor. Dışarıda gece olmuş ve artık kar yağmıyor. Soğuk rüzgar nefesimi kesiyor. Birden projektörler yanıyor ve hoparlörlerden bir ses, "Teslim olun, sarıldınız!" diye bağırıyor. Kaçmayı başarıyoruz, ben

*İngiliz sanatçı Damien Hirst'in şu sıralarda Royal Academy of Arts'da sergilenmekte olan yapıtının ismi. Eser, dev cam bir akvaryumda formaldehit içinde korunan cansız bir köpekbalığıdır.

**İngilizceden Türkçeleştiren ve derleyen Sedef Erkmán.

oradan oraya sürükleniyorum. Tamamen kaybolduğumu düşünüyorum. Oradan uzaklaşmaya çalışıyorum ama kurşun ağırlığında bir tembellik her adımımı engelliyor.

Taşlaşıyorum, mumyalaşıyorum, camlaşıyorum. Benimle özgürlük arasında bir tek kapı bile olsa o kapıyı açmaktan acizim. Beni dehşete düşüren tek konu bu değil. Aynı zamanda gizemli bir tarikatın da tutsağuyum. Arkadaşlarımın da aynı tuzağa düşmelerinden korkuyorum. Onları umutsuzca uyarmak istiyorum ama o anda rüyam gerçeğe örtüşüyor: Bir kelime bile çıkmıyor ağzımdan..

İç Ses

Ocak ayının sonlarına doğru bir gün aniden uyandırdığımda, hastanenin göz uzmanı üzerime doğru eğilmiş, iğne-iplikle sağ gözkapağımı dikmekle meşguldu. Sanki bir çorap yamarmış gibi.. Ya bu adam, dünya ile tek bağlantımı, hücremin tek penceresini, kozamın minik aralığını, sol gözkapağımı da dikerse? Neyse ki öyle olmadı, işini bitirdikten sonra dikiş kutusunu dikkatle topladı. Sonra ağır bir suç işlemiş bir tutukluya cezasını bildiren bir hakim edasıyla gürlledi: "Altı ay!"

Sol gözümle ona soru işareti dolu bakışlar yönelttim ama günlerini insanların gözlerini incelemekle geçiren bu adam basit bir bakışı bile yorumlamaktan acizdi. Anladığım kadarıyla, ilgisiz, küstah, saygısız, müstehzi, hastaneye sabah saat 8.00'da gelip, 9.05'de ayrılan ve değerli zamanından hasta başına sadece 45 saniye ayıran doktorlar sınıfına giriyor.

Sonunda derdini anladım; sağ gözkapağım, gözümü dış etkilerden koruma görevini yerine getiremediği için, korneamın iltihaplanma tehlikesi belirmiş. Bu yüzden sağ gözkapağımı altı ay süreyle mühürlemeye karar vermişler.

Haftalar geçtikçe, hastanenin böyle tipleri, uzun süre kalan hastalarda kaçınılmaz olarak oluşan, 'tıp mesleğine güvensizlik' hislerinin hedefi olmaları için mi işe aldıklarını merak etmeye başladım. Bir nevi günah keçisi yani.. Buradan ayrılrsa ben artık kime sinirleneceğim? Bana "Çift görüyor musun?" diye sorduğunda, içimden, derinlerden verdiğim "Evet, bir değil iki salak görüyorum" cevabının bana verdiği masum zevkten mahrum kalacağım.

Sevmeye ve hayranlık duymaya çok ihtiyaç duyuyorum. Tıpkı nefes almaya duyduğum ihtiyaç gibi. Bir arkadaşımın

gelen mektup, kartpostaldaki bir Balthus resmi geçen zamana anlam veriyor. Zihnimi çalıştırmak, kendimi umursamazlığın kuyusuna düşmekten korumak için, içimde her zaman biraz kızgınlık hissi bulundurmaya çalışıyorum. Ne az, ne çok; düdüklü tencerenin patlamasını önleyen sübap gibi..

Aklıma gelmişken; "Düdüklü Tencere" burada yaşadıklarımı dayanarak günün birinde yazmayı tasarladığım oyuna uygun bir isim olabilir. "Göz" ve tabii ki "Koz" da aklıma gelen isimlerden... Konuya ve dekora yabancı değilsiniz: Hayatının en verimli ve başarılı döneminde Kilitli Kalma Sendromu ile yaşamayı öğrenen Bay L'nin hastanedeki odası. Oyun, Bay L'nin tıp dünyasındaki maceraları ile karısı, çocukları, arkadaşları ve kurulmasına katkıda bulunduğu önde gelen reklam ajansındaki ortakları ile değişen, dönüşen ilişkilerini anlatıyor. Hırslı, alaycı ve başarısızlığa yabancı Bay L, önce sonsuz acılara boğulur, çöküntüsünü hazırlayan nedenlerin farkına varır ve sonunda en yakınındakilerin, en sevdiklerinin aslında birer yabancı olduklarını keşfeder.

Bu dönüşümün, ikinci balkonun en arka koltuklarından bile hissedilmesini sağlamak için, salonun her köşesinden yayınlanacak bir iç ses düşünüyorum. Bütün yapmam gereken oyunu yazmak. Son sahneyi bile şimdiden tasarladım: Sahnenin ortasındaki yatağı aydınlatan ışık haric, her yer karanlık. Gece. Herkes uyuyor. Aniden, oyunun başından beri kımıldız yatan Bay L, çarşafı bir kenara atarak yataktan kalkıyor ve sahnenin tekin olmayan gölgelerine doğru ilerliyor. O anda sahne tamamen kararıyor ve Bay L'nin iç sesi son defa duyuluyor:

"Hay Allah, sadece bir rüyaymış!"

Paris

Soluyorum. Yavaş yavaş ama kesinlikle. Limandan kalkan gemiden geride kalan sahili seyreden bir denizci gibi, geçmişimin uzaklaşıp yokoluşunu seyrediyorum. İçimde canlı tutup yaşatmaya çalıştığım eski hayatımın hergün daha da fazlası hafızanın külleri arasına karışıyor...

Kozamda yaşamaya başladığımdan bu yana, Paris'in yüksek tepelerinde oturan tıp otoritelerinin teşhislerini duymak için Paris'e iki kısa yolculuk yaptım. Bu yolculukların ilkinde, bir zamanlar Genel Yayın Yönetmeni olduğum ünlü bir kadın dergisinin bulunduğu modern yüksek binanın önünden

geçerken duygularım hareketlendi. Önce bitişikteki yapıyı tanıdım. 60'lardan kalma eski bir bina. Önüne dikilmiş bir tabela yakında yıkılacağı haberini veriyor. Sonra cam kaplı cephesine bulutların ve uçakların yansıdığı binamızı gördüm. Kaldırımda on seneden beri görmeye alıştığım mahalle sakinlerinin yüzleri. O sırada tanıdığım birini gördüm, boneli bir kadının ve iş elbiseleri giymiş bir adamın ardından yürüyordu. İyiye bakmak için neredeyse başımı çevriyordum. Ama elbette olmadı. Belki, beşinci kattaki ofisimizden aşağıya bakan biri içinde olduğum ambulansı görmüştür. Arada bir gidip bir şeyler atırtırmayı sevdiğim kahvenin önünden geçerken sessizce ağladım. Kimse birşey anlamadı, gözümün sulandığını zannettiler.

Dört ay sonra Paris'e tekrar gittiğimde bu kez duygulanmadım. Sokaklar yazın gösterisiyle kuşanmışlardı, ama benim içim kış devam ediyordu. Ambulansın penceresinden gördüklerime ise bir filmin arka planına bakar gibi baktım. Paris'ten geçişime ilgisiz kaldım. Yine de hiçbir şey eksik değildi, çiçekli elbiseleri içinde ev kadınları, paten kayan gençler, homurtulu motorları ile otobüsler ve mobiletlerinin üstünde oraya buraya küfür yağdıran kuryeler. Opera Meydanı, cam binalara kopuklu dalgalar gibi değen ağaç dalları, gökyüzünde saçak saçak bulutlar. Hiçbir şey eksik değildi, benden başka. Bana gelince; ben başka bir yerdeydim.

Turp

"8 Haziran'da yeni hayatıma başlayışımın altı ayı dolacak. Mektuplarınız çekmecede birikiyor, çizdikleriniz duvarları süslüyor... Yazdıklarınızı teker teker yanıtlamayacağımdan dolayı, buradaki hayatımı, durumumu ve umutlarımı size aktarabilmek için bu bülteni yayınlama kararı aldım. İlk başlarda, durumumun ciddiyetine inanmayı reddettim. Kazayı izleyen yarı bilinçli olduğum dönemde, kısa zamanda Paris'e geri döneceğimi sanıyordum."

Bu satırlar, arkadaşlarıma ve yakınlarıma göndermeye karar verdiğim aylık bültenimin ilk sayısında yer alıyor. Altmış kişiye gönderdiğim bu ilk mektup, başlarda camiamızda hafif bir sarsıntıya neden olduysa da, ortalıkta dolaşan bir takım söylentilere de bir son verdi. Yüzlerce ağız ve binlerce kulaktan oluşan, hiç birşey bilmeyen ama çok şey söyleyen şehir, beni tamamen silip atmıştı.

Çok yakın bir arkadaşım, posta güvercinleri gibi her yana dedikodu ve söylenti yayan Parisli züppelerin karargahı olan Cafe De Flore'da yan masadaki bir konuşmaya kulak misafiri olmuş. Dedikoducular, bağırsakları dokulmuş bir antilop leşi keşfetmiş akbabalar gibi açgözlüymüşler. Biri diğerine, "Bauby'nin bir sebze haline geldiğinden haberin var mı?" diye sormuş. Öteki de "Evet, duydum. Tam anlamıyla bir sebzeymiş" diye cevap vermiş. Konuşmanın tonu, hiç bir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde, bundan böyle insan ırkının bir üyesi sayılmadığını ve sebzeler sınıfına ait olduğumu açıklıyordu. Ben de IQ'mun hala bir turpunkinden fazla olduğunu kanıtlamak için kolları sıvadım.

Bülten ve ardından gelen toplu yazışmalar bu olay üzerine başladı. İnatçı bir sessizlikte ısrar eden bir kaç kişi dışında aldığım sonuçlar oldukça memnunluk verici. Şimdi herkes, - bazen beni henüz keşfedilmemiş topraklara götürse dekozamdaki dünyada bana eşlik edebileceğini biliyor.

Aldığım mektuplar çok ilgi çekici. Hepsini benim adıma açılıyor, düzenleniyor, bana gösteriliyor. Postanın gelişi, benim için kutsal bir törenin başlaması anlamına geliyor. Her mektubu mutlaka okuyorum. Bazıları ciddi; hayatın anlamından, ruhun yüceliğinden bahsediyor, varoluşun gizemlerini tartışıyor. İşin ilginç yanı, bu tarz felsefi konulara eğilenler, daha önceden yalnızca yüzeysel bir ahablığı olan kişiler. Havadan sudan konuşmalarımızın gizli derinlikleri maskeleymiş olduğunu düşünüyorum şimdi. Ben mi kor ve sağır idim, yoksa felaketlerin acı dolu yansımaları mı bir insanın gerçek kişiliğini ortaya çıkarıyor?

Diğer mektuplar, zamanın geçişini vurgulayan minik olaylardan bahsediyor. Şafakta toplanan güller, yağmurlu bir pazar gününün tembelliği, beşiğinde ağlayan bir bebek. Anı yakalayabilmek, hayatın bu küçük parçaları, bu küçük mutluluk dalgacıkları beni çok derinden etkiliyor. Bir kaç satır veya sekiz sayfa, bir Ortadoğu ülkesinin pulu ya da küçük bir kasabanın posta damgası. Bu mektuplar benim için bir hazine kadar değerli. Günün birinde, hepsini ardarda yapıtırtıp, oluşun upuzun bayrağın dostluğun şerefine rüzgarda dalgalanmasını seyredeceğim. Bu bayrak, hiç kuşku yok ki akbabaları da benden uzak tutacak.

Hayatın bir günü

İşte böylece, yolun sonuna geldik. O korkunç 8 Aralık 1995

gününe. Bu kitaba başladığımdan beri, son dakikalarımı anlatırken tamamen kendimde olmayı istedim. Ama o kadar uzun zamandan beri katlanmaktayım ki, geçmişe yapacağım bu yolculuğun öncesinde kendimi bitkin ve yorgun hissediyorum. Kırık bir termometreden akan civa damlaları gibi yakalanması olanaksız, o uzun saatleri hatırlamaya nereden başlamalıyım? Uzun boylu esmer bir kızın sıcak bedeninin yanında uyuklu ve biraz da suratsız, son defa uyanışımı nasıl anlatabilirim? O günden kalan herşey gri renkte, gri ve dilsiz: Gökyüzü, insanlar, şehir, birkaç günden beri sürmekte olan grev yüzünden gerilmiş sinirler. Milyonlarca Parisli gibi, grevin neden olduğu tarif edilemez kaosun ortasında cezamızı bir gün daha çekmek üzere, Florance ve ben de, boş gözlerle yataktan kalktık. Traş olmak, giyinmek, bir sıcak çikolata içmek gibi basit gündelik işlerimi mekanik hareketlerle yapıp bitirdim.

Haftalar öncesinden yeni model bir Alman otomobilini denemek üzere anlaşmıştım, otomobil bayi arabayı, şoförüyle birlikte gün boyu hizmetime vermişti. Sözleştiğimiz saatte işadamı tipli bir genç, metalik gri renkte bir BMW'ye dayanmış kapının önünde bekliyordu. Apartmanın penceresinden otomobili gözledim, sağlam ve kaygan... Eski Levi's ceketimin bu arabayla uyum sağlamayacağı düşüncesi geçti aklımdan. Dışarıdaki havanın sıcaklığını anlamak için alnımı cama dayadım. Florance hafifce omuzlarımı ovdu. Vedalaşmalarımız genelde kısadır; dudaklarımız belirsizce birbirine değdi. Yer cılası kokan merdivenlerden hızla indim. Geçmişimden hatırladığım son kokulardan biri oldu bu.

Tıkanmış trafikte beklerken radyoda eski bir Beatles şarkısı çalıyordu: "Hayatın bir günü". Bois de Boulogne'ü geçerken BMW bir uçan halı gibi kayıyordu. Lüks ve konforun özel dünyası. Sevimli şoförüme bu öğleden sonraki planlarımdan bahsettim: Oğlum Paris'in 25 mil dışında oturan annesinin evinden alıp akşam olmadan Paris'e geri dönmek.

Oğlum Theophile ve ben, Haziran'da aile evinden taşındığımızdan beri erkek erkeğe başbaşa kalacak zaman bulamadık. Onu önce tiyatroya, sonra da Clichy Meydanı'ndaki lokantaya istiridye yemeye götürmeyi planlıyordum. Herseyi ayarladım, bütün haftasonunu birlikte

geçirebileceğiz, tek endişem grevin planlarımı altüst etmesi.. BMW ofisimin önünde durdu. Şöföre öğleden sonra saat 3'te gelmesini soyledim. İşte sabahın ilk saatlerini, yayınladığımız bir fotoğrafını beğenmeyen eski bir sağlık bakanı ile telefonda 45 dakikalık bir konuşma yaparak geçirdim. Öğleyn patronumuz ve diğer üst düzey yöneticiler ile biraraya gelerek yemek yedik. Son yemeğimden pek fazla birsey hatırlamıyorum, sadece son içkimin -ne yazık ki- su olduğunu çok iyi biliyorum. Ana yemek de galiba biftekti, belki de hepimiz Deli Dana hastalığına yakalandık. Ama 15 yıla varan bir kuluçka süresi olduğu gözönüne alınacak olursa, hala zamanımız var demektir. Şaka bir yana, o günlerde beklenen tek ölüm Başkan Mitterand'ınkiydi. Bütün Paris, doktorlarının son açıklamalarını tartışıyordu, hafta sonunu çıkarıp çıkaramayacağı belli değildi. Gerçi sonra bir aydan biraz fazla bir süre daha yaşamını sürdürdü.

Bu tip yemeklerin en kötü yani hic bitmeyecek kadar uzun sürmesidir. Zaman kazanmak için kimseye veda etmeden çıktım. Şoförümlle bulduğum zaman akşam binanın cam cephesine düşmeye başlamıştı bile. "Geç kaldık efendim, trafiğe takılacağız." "Çok özür dilerim, gerçekten.." Bir saniye için kafamdan, tiyatroyu da, oğlumla geçireceğim haftasonunu da iptal etmek ve bir çanak dolusu krem peynir ile yatağıma çekilip bulmaca çözmek gecti. Bu ani yorgunluk hissiyle savasmaya çalışarak, "Çevreyoluna girmemeye çalışalım yeter" dedim. Şehirde çıkmaya çalışırken aklıma, lisede okurken bir okul gezisinde şahit olduğumuz trafik kazası geldi. Bizi götüren otobüs bir adamı ezmiş, adam oracıkda olmuştü. Bir kış öğleden sonrasıydı, tıpkı bugünkü gibi..

Bir buçuk saatlik bir yolculuktan sonra, hayatımın 10 yılını geçirdiğim eve geldik. Bu saatte yavaş yavaş sise bogulmakta olan bahçeye bakarak yıllar boyu ne çok mutlu kahkahanın orada yankılanmış olduğunu hatırladım. Theophile bahçe kapısında çantasıyla bizi bekliyordu. Sevgilim Florance'a telefon etmeyi düşündüm ama bu saatte ona ulaşmam olanaksızdı. Telefonu tiyatrodan sonraya erteledim.

İşte bu noktadan sonra herşey bulanıklaşıyor. BMW'nin direksiyonuna geçmişim, bütün dikkatimi yola vermişim.

Ama sanki ağır çekimde hareket etmeye başlamıştım, daha önce yüzlerce kez geçtiğim bu yolda, farların aydınlattığı virajları bile zamanında algılamakta zorlandığımı hissettim. Şakaklarım terlemeye başladı, herşeyi çift görmeye başladığımda arabayı kenara çektim. Dışarı çıktım. Ayakta güçlükle duruyordum, arka koltuğa çöktüm. Aklımda tek bir düşünce vardı, geri dönmek ve eski karımın hemşirelik yapan kızkardeşi Diane'in evine gitmek. Yarı bilinçsiz, oğluma hemen gidip onu bulmasını söyledim. Bir süre sonra Diane'in evine vardığımızda, kesin kararını çabucak verdi: "Hastaneye gitmeliyiz. Hem de hemen.." Şöför 10 mil ötedeki hastaneye yetişmek için BMW'yi yarış arabası süratiyle kullanıyordu. Kendimi çok tuhaf hissediyordum, sanki bir LSD tableti almışım gibi. Bu türden fanteziler için çok yaşlı olduğumu bile düşündüm bir an.. Ama öleceğimi hiç ama hiç düşünmedim, hatta sürekli kornaya basarak diğer arabaları sollayan şöföre, "Yavaşla, daha iyiceyim. Kaza riski almanın bir anlamı yok." gibilerinden birşeyler söylemeye bile çalıştım. Ama ağzımdan hiç ses çıkmadı. Başım, artık tamamen kontrolümün dışında, omuzlarımın üstünde sallanıyordu. Aklıma sabah dinlediğim Beatles şarkısı geldi, "Hayatın bir günü".. Hastaneye geldiğimizde insanlar çılgınca koşuşturmaya başladılar, bir tekerlekli iskemleye oturtuldum. BMW'nin kapısının ardımdan kapanırken çıkardığı yumuşak sesi duydum. Birisi bana, "Bir arabanın iyi olup olmadığı kapısının kapanma sesinden anlaşılır." demişti. Koridordaki floresan ışıklarından gözlerim kamaştı. Asansörle yukarıya çıkarken tanımadığım insanların cesaret verici sözler söylediklerini duyuyordum. Kafamın içinde Beatles'in şarkısı sona ermek üzereydi. Son bir düşünce geçti aklımdan: "Tiyatroyu iptal etmemiz gerekecek. Olmazsa yarın gece gideriz." Derken komaya girdim.

Yenilenme Mevsimi

Yaz neredeyse bitti. Geceler ayaz. Hastanede geçireceğim ilk sonbaharın başlangıcında bir şeyi açıklıkla anladım: Gerçekten yeni bir hayata başladım ben ve bu hayat sadece burada, bu yatakta, bu tekerlekli iskemlede ve bu koridorlarda.. Baska bir yerde değil.. Eylül tatillerin de sonu anlamına geliyor, okula veya işe geri donmek. Ben de

burada bazı gelişmeler gösterdim: Konuşma terapimin başarılı sonuç vermesinden sonra şimdilerde kangurularla ilgili bir şarkıyı belirsizce mırıldanabiliyorum. Ashında, çıkardığım sesler bir hırıltıya daha çok benziyor.

Ağustos'un son haftasını çok güzel geçirdim. Uzun zamandan beri ilk kez, tatilin ilk gününde insanın içini kemirmeye başlayan ve geri kalan günleri de berbat eden o ürkütücü "geriye sayım" duygusundan uzak yüreğim hafif yaşıyorum. Karşımda bütün bu notları sabırla tutan Claude oturuyor. Sayfalarını düzgün bir yazıyla doldurduğu mavi defter, bir okul çocuğununki andıran, içi renkli kalemlerle dolu kalem kutusu, ani öksürük ve tükürük nöbetlerim için kağıt mendiller, kahve makinesine atmak için sürekli bozuk para aradığı kırmızı cüzdan.. Cüzdanın ağza açık; bir otel odasının anahtarı, bir metro bileti, dörde katlanmış 100 franklık bir banknot.. Dünyalıların nasıl yaşadıklarını, nasıl yolculuk ettiklerini ve nasıl mal değiş tokuşu yaptıklarını öğrenmek amacıyla dünyaya gönderilen bir uzay gemisinin geri getirdiklerine benzettim bu nesnelere. Görüntü zihnimi düşüncelerle dolduruyor, kafam karışık.. Acaba evrende kozamın kapısını açabilecek bir anahtar var mı? Ya son durağı olmayan bir metro hattı? Özgürlüğümü geri alabilecek kadar güçlü bir para birimi? Aramaya devam etmeli.. Ben artık gidiyorum.

Çevirmenin notu

Elle Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni, iki çocuk babası Jean-Dominique Bauby, 8 Aralık 1995 günü 42 yaşındayken geçirdiği kriz sonrasında girdiği komadan üç hafta sonra çıktığında felç olmuştur: Konuşamıyor, hareket edemiyor, duyma zorluğu çekiyordu. Vücudunun sadece bir tek kasına hakimdi: Sol gözkapığı.. Bauby kendisi için özel olarak tasarlanan bir alfabe yardımı ile "Dalgıç Hücreci ve Kelebek" adını verdiği bir kitap yazdı. Alfabe ona tekrar tekrar okunuyor, her okunuşta istediği harfin sırası gelince Bauby sol gözünü kırpyordu. Bu yöntemi kullanarak yazdığı kitabını bitirdikten 7 ay sonra, Mart 1997'de oldu.

Yukarıdaki derleme kitaptan seçilmiş bölümlerden oluşuyor. Bölümlerin adları olduğu gibi korunmuştur.

Sonsuz Şölen

Altuğ Güzey

Eski Şehrin Nakışları

Bulutsuz gökyüzünde güneş, dalgın dalgın ışıyordu. O ise ahşaptan, kemerli ve iki kanatlı avlu kapısının önünde oturmuş, sağ omzunu kapıya yaslamıştı. Kollarını umarsız iki yana sarkıtmış duruyordu. Burnuna konan sineği bir el hareketiyle kovaladı. Koyu mavi şilebezinden gömleği nefesiyle inip inip kalkıyordu. Buraya geleli ne kadar olmuştu? Ağır ve kıpırtısız öğle sonu gözlerinde sabitleşiyordu. Sanki kazık çakıyordu saatler güne, zaman geçmiyordu sadece eskiyordu.

Yıpranmış bir ayakkabıydı yaşam insanların ayaklarında... Her gün bir birinin aynı. Günlerden çarşamba mıydı yoksa perşembe mi? Karışıyordu herşey bu dağınık kıpırtısızlık içinde...

Uzaktan bir çocuk ağlaması geliyordu. Etrafı bir kekre kokusu sardı, domates yüklü bir at arabası sineklerin refakatinde ilerledi. Zavalı at derisini tıretti, kuyruğunu salladı. Sinekler dadağılır gibi oldular. Sonra sadakatlerinden midir nedir? Yine atın arkasına toplandılar. Bir motorsiklet sarstı geçti bu mayhoşluğu.

Kendi içine kapanmış bu yerde mesafelerin kısalığı hareketleride ağırlaştırıyordu. Örneğin; normalde yarım saatte yapılacak iş saatlere yayılıyordu; dakikada yürünecek yol ise dakikalara.

Asma dallarıyla bezenmiş damlarında kış için; biberlerin, üzümün, ipe dizilmiş patlıcanların, bamyaların kurutulduğu; penceresi ve kapısı kaymış evlerde insanlar usul usul yaşıyorlar. Zaman düşe kalka ilerliyor bu şehrin dar sokaklarında...

Eskiden zenginliğiyle ünlenmiş bu şehir güzel bir rüyadan uyanmış olmanın hüznünü yaşıyor şimdilerde. Anneanne anlatmıştı: "Ermeni evlerindeki, eski camilerdeki nakışlara alem hayret eder, duvarlar üstündeki nakışları görsen aklın gider... En bulunmaz mallar bulunurdu dükkanlarda, başka şehirlerden akın akın insanlar gelirdi alışverişe... Şimdi o günler geçti gitti..." Saticılar bile söylüyorlar artık eskisi gibi değil diye. Dükkanların çoğu kapanmış...

"Anlaşılan, eskiden kocaman bir alışveriş merkeziymiş bu kent, diye düşündü."

Güneş yakıyordu. Yüzünün ve kollarının yandığını hissediyordu. Öff! ne kadar çok sinek vardı. Kolları, bacakları sinek ısırtığı doluydu... Hava çok kuruydu, dudakları çatlamıştı.

Üç çocuk boş sokakta koşuşturp duruyordu. Hepsinde koyu esmer tenliydi, içinde yaşadıkları çevreye ve zamana karşı şekil almışlardı, çeviktiler...

Çocuklardan biri bir çığlık attı, ardından:

"Haydin Yahudi Kilisesine gidekte oynayak!", diye bağırıldı.

Sonra da kapı önünde kilim serip oturmuş kadın topluluğuna dönerek:

"Anaa! Biz Yahudi Kilisesine gidoruz!", diye Ermenilerden kalan bir şiveyle seslendi.

Ve koşmaya başladılar... Yarınsız, zamansız bir şimdi içinde...

Unutuş ise gerçek gücünü yavaş yavaş gösteriyor; eskimiş yapıların çatlaklarından içlerine süzülüyor. Yavaş yavaş ama sürekli büyüdü ninnisini söylüyor...

↓

Asma dallarıyla

bezenmiş damlarında

kış için; biberlerin,

üzümün, ipe dizilmiş

patlıcanların,

bamyaların

kurutulduğu; penceresi

ve kapısı kaymış

evlerde insanlar usul

usul yaşıyorlar. Zaman

düşe kalka ilerliyor bu

şehrin dar

sokaklarında...

Ebediyen Seninim

Ebediyen Seninim.

Serap.

Cesedini bulduklarında hemen beni gözaltına aldılar.

Polisler anlattığım hiç bir şeye inanmıyor. Öylesine inanmıyorlar ki bazen ben bile ağızımdan çıkanlardan şüpheleniyorum. Onların kafalarındaki hikaye bambaşka. İçine sıkıştığım durum öylesine korkunç ki Serapın ölümünü yaşamaya fırsat bulamadım henüz. Öldü mü gerçekten? Oysa herkes hala ondan bahsediyor. Ben? Ben karakol köşelerinden hapisane koşuşlarına, savcılıklar, mahkemeler, polisler...

Sorgulayan polisler hiç bir şekilde bu intihardan etkilenmişe benzemiyordu. Bir sabah apar topar beni evimden aldıkları gibi götürüp sorular sormaya başladılar. Serapba bir şey olduğunu neden sonra anladım. İlk bir kaç saat yıllar öncesinden çıkıp gelen siyasal içerikli bir kabus gibi yaşandı tarafımdan.

Allahtan bu kağıtları verdiler. Bildiğim herşeyi, yani ifademi yazacağımı söyleyip aldım. İğrenç, mürekkebin her yere akıtan bu tükenmez kalemi bu kadar çok sevebileceğimi hiç bir zaman tahmin edemezdim. Zaten hiç bir şeyi tahmin edememişim ki...

Serap! Sevgiliydik. Birbirimize aşık olduk. Geçen sonbahar hayatıma ortasından bir yerinden girmiş, küçük beyazperdemde oynayan filme hızla ısınmış, günleri birbirinin ardına denizkabuğundan kolyeler gibi dizmiştik. Denize gidecektik. Gelecek yaz. Bu yaz ailesinden izin alamayacağını bildiği için hiç girişmemiştik tatil planı yapmaya. Gerçi ben arkadaşlarımla bir kaç haftalığına Bodrum'a kadar uzanmıştım her yaz olduğu gibi. Tabii bu yıl ki tatil oldukça farklıydı. Bunca yılın üzerine aşık olmuşum ve tam bir romantik yeniyetme gibi davranıyordum. Aklım hep Serap'taydı...

Bu ifade böyle olmayacak. En iyisi aklıma geldiği gibi herşeyi yazmak ve sonra mantıklı bir özeti temize çekip ifade olarak vermek. (Acaba müsveddeleri dışarı çıkarmama izin verirler mi?)

Seraple yaşadığımız ilişkiyi kimse bilmiyordu. Yani ne onun ailesi ne de bizimkilerin haberi vardı. Haberi olanlar sadece benim komşularımdı. Serap cuma ya da

cumartesi geceleri bir bahane uydurup bende kalıyordu. Ayrıca her akşamüzeri okuldan çıktığında bana geliyordu. Hemen hemen bütün komşular ve Serap'ın samimi arkadaşları ilişkimizin farkındaydı. Onların tanıklıkları hep aleyhimde oldu sanıyorum.

(Bu noktada kötü polisin 'neden aleyhine tanıklık ettiklerini düşünüyorsun?' diye müdahale ettiğini görür gibi oluyorum.) Çünkü farklıydık. Ben otuz yaşına kadar yarı serseri bir hayat yaşamıştım. Evlenip boşanmış, sonra yeniden evlenmiş fakat bu evliliğim sırasında tekrar eski eşimle ilişkim olduğu için tekrar boşanmış, yani özet olarak hayatı biraz dağınık bir adamdım. Serap ise hayata yeni başlıyordu. Ben onunla tanışincaya kadar tam tersini hissediyordum. Yani yaşlı ve bitmiş biri gibi. Fakat sonra Serap...

Serap. Serap, Serap... Yokluğunu hissedemiyorum. Sanki yeterince üzülüyorum. Çünkü öldüğünü... bu cümleyi kurarken bile kelimenin anlamına inanmıyorum. Ne zaman ki eve döneceğim, ne zaman ki mezarını göreceğim, ne zaman ki akşamüzeri kapım çalınmayacak ve günler senin yokluğunda karacak işte o zaman deliye döneceğim. Herhalde çıldırırım, bilemiyorum. Burası çıldırmak için hiç uygun bir yer değil. Sanki sen kendini bu hayattan koparıp atmamışsın da beni koparmışlar senden. Sanki sen orada bir yerdesin de ben burada tutsağım.

Aslında kendi halinde sessiz, sakın biriyimdir. Bazen dinlediğim müziklerin sesinden, bazen çöpe attığım içki şişelerinden olsa gerek tüm komşularım düşmanmış meğerse. Hepsi gül gibi kızı harcadiğim, ölümüne sebebiyet verdiğim görüşünde. Oysa Serapın yokluğu en çok beni perişan etti. Hem en çok acı çeken benim, hem de en çok suçlanan. Babası benim de onun yanına gömüldüğüm gün huzura kavuşacağını söylemiş. Polisler aralarında konuşurken duydum. Telsiz gürültüsü, çay ve sigara ile kararmış karakolun yalnızlık ve ölüm kusan duvarları arasında.

Acaba acının son noktası bu mu? Acının sınırında olduğum için mi böyle şeyler düşünüyorum? Acının bir sınırı var mı? Acı nedir? İçimde bir yerde -midem olduğunu çok iyi biliyorum oysa ki- korkunç bir acı,

bir yanma var. Bazen nefes alamayacak gibi oluyorum. Bir kez doktor çağırdılar. Bayılmışım. Açlıktanmış. İlk bir kaç gün verilen hiç bir şeyi yememişim. İlk günleri hatırlamıyorum zaten. Yani tam olarak. Sürekli sorular... Ya da bana öyle geldi. Hep uyumuşum. Bir hastanede. Gözlerimi açtığımda kelepçeliydim ve başucumda babam vardı. Yüzlerce yıl geçmiş gibi yaşlı görünüyordu. Hiç bir şey konuşmadık. 'Oğlum...' dediğini hatırlıyorum. Bu sahneyi görür görmez tekrar film kopuyor. Şimdi hatırlıyorum da o kısa kendime gelme anında hiç Serap yoktu.

Sonra yavaş yavaş kendime geldim. Nereye gittiğimi hiç bir zaman hatırlayalayacağım herhalde. Ölüp yeniden doğmuş gibiydim. Ölümünden önceki hayatım hızla solan bir fotoğraf gibi belirsizleşiyordu zihnimde. Bir tek Serap'ın resmi belirginleşiyordu. Sanki hep o vardı.

Geçen yıl tanışmıştık. Öğrenciydi. Kapımı çaldığında elinde kalın bir klasör vardı. Çoğu benim yıllar önce satın aldığım veya asla almayı düşünmediğim kitap setlerini pazarlıyordu. Bir arkadaşım başından savmak için benim adresimi vermişti. Kapımı çaldığı gün kendimi böyle bir hikayenin içinde bulacağımı asla tahmin edemezdim. Zaten hiç bir şeyi tahmin edemezdim. Ben onu görür görmez hakkında yanılmaya başlamıştım bile. Edebiyatla ilgilenen ilginç ve neşeli bir genç kız sanmıştım onu. Oysa biyoloji öğrencisiydi. Hemen hemen hiç kitap okumazdı. Ben bazen onun söylediklerini şu veya bu kitapta okuduğum bir takım düşüncelerle tartıştığım zaman çok sinirlenirdi. Git kitaplarınla uyu derdi. O böyle kızdığı zamanlarda ben de yıllardır en değerli şeyim olarak gördüğüm kitaplığımdan soğur, boş avuçlarımı seyrederdim. Zamanın akıp gidişinden geride hiç bir şeyi tutup saklayamayan ellerime.

Hayat doluydu. Böyle vermiştir gazeteler haberini. Eğer verdilerse tabii. Ben o sıralar kendimde değildim. Belki de ruhum çaresizce onun peşinden gitmeye çalıştı. Belki bir büyücü olsaydım, belki hayat kitaplardaki gibi olsaydı... Yerdeniz Büyücüsü gibi ölüm ülkesinde

peşinden koşup ruhunu geri getirmez miydim? Şimdi en çok bunu istiyorum. Çantamda uğurlu hayvanım otak, bir dağın başında ateş yakıp yüzyıllarca susmak istiyorum.

Oysa o kitaplardan nefret ederdi. Sanattan tiksiniirdi. Önceleri yadırgardım, sonraları hak vermekle birlikte yine de kendi dünyamdan kopamadım... (Eğer ben ifade diye bunları verirsem kimbilir nasıl yorumlarlar? Zaten herkes için hikaye çok açık: Polisler ve ailesi 'kızın kanına girip, evlenmek vaadiyle kandırıp... sonra oyalayıp, sonra gururuyla oynayıp, kimbilir belki de aldatıp intihar etmesine neden olduğumu' ve cezalandırılmam gerektiğini düşünüyorlar. Fakat neden bana o notu bıraktığını anlamıyorlar.)

En iyisi durumu özetlemek. Kısa ve öz bir ifade yazmak. Polisler ve tüm yetkililer gönül rahatlığıyla dosyalarına yerleştirirler, ne olursa olur ondan sonra. Başıma geleceklerden ne korkuyorum, ne de kaçınıyorum. Asıl korktuğum bütün bunlar bittikten sonra, herkes Serap'ı unutup kendi hayatına döndükten sonra yaşayacaklarım... Benim dönebileceğim bir hayatım kalmadı ki geride.

Serap Tümer ile üç yıl önce tanıştık. Kendisi taksitle kitap satmaya çalışıyordu ve bir gün kapımı çaldı. Bir arkadaşım benim mutlaka kitap satın alacak potansiyel bir müşteri olduğumu söylemiş kendisine. İlk karşılaşmamızda aramızda bir elektriklenme oldu. Onu görmek bahanesi ile satmaya çalıştığı kitapların bazılarını satın aldım. Bir kaç kez görüştüğümüzden sonra sevgili olmuştuk. Bir yıl boyunca çok uyumlu ve iyi anlaşan bir çifttik. Gelecek mart ayında evlenmeyi planlıyorduk. Maddi durumumu düzeltene kadar ailelerimize haber vermeyecektik. Daha sonra 16 Ekim sabahı getirildiğim karakolda polis memurlarından Serap'ın bir gece önce pencereden atlamak suretiyle hayatına son verdiğini ve bana kısa bir not bıraktığını öğrendim.

İşte bu kadar. Hepsi bu.

Hepsi bu mu? Olabilir mi? Kuru, basit ve plastik bir son mu? Son mu gerçekten? Peki ya o cümlenin anlamı ne: "Ebediyen seninim. Serap." Böylesine aşk

romanlarından fırlamış bir cümle olabilir miydi Serap? Her türlü romantizme açık açık gülen, hayatın kendisinden başka hiç bir şeyi önemsemeyen bir kız intihar etmeden önce böyle bir cümle bırakır mıydı geride? Kendini pencereden aşağıya, betona bıraktığına göre?

Olamaz! Hiç bir şey görüldüğü kadar basit olamaz. Bunun bir intihar olduğuna, Serapbın kendini boşluğa bıraktığına inanmıyorum. Eğer intihar değilse geride tek bir seçenek kalıyor. Cinayet. Ve tek bir şüpheli kalıyor: Ben! İntihar gecesi Serapbın annesi ile babası Gümüşlük'teki yazlıklarındaydı. Bunu biliyoruz. Peki o gece ben neredeydim? Defalarca anlattım. Ben Serapbın ailesinin evine asla gitmedim. Evet elbette adresi biliyorum. Ama hiç bir zaman evlerine gitmedim. Hep o bana gelirdi. Okuldan çıkar, kapımı çaldı. Ben o gelmeye yakın ortalığı toparlar, evi havalandırır, küllükleri döker, içki şişelerini atardım. Hayır çok içmiyorum. Yani eskiden biraz daha fazla içerdim. Her gece çalışırken bir şişe kırmızı şarap. Evde çalışıyorum. Çeviri yapıyorum. Henüz yayınlanmadı. Robert Greenstein'in bir romanı. Teslim etmem gereken zaman geçeli çok oluyor. Aslında artık bir gurur meselesi haline geldi. Bir de ders veriyorum. İngilizce. Öğrenciler gider, ben evi havalandırır, sonra kapının çalmasını beklerdim. Evet o gün de gelmişti. Hayır o gün özel bir şey olmadı. Hayır tartışmadık. Hayır sık sık tartışmazdık. Komşuların ne duyduğunu bilmiyorum. Belki müzik sesidir? Bilmiyorum. O gece evdeydim. Yalnızdım. Tanıklık yapacak kimse yok. Bilmiyorum. Kapıcı mı görmüş beni? Evet evet saat sekizde çöpü almaya gelir. Evet doğru çöpü verdim. Yani evde olduğumu görmüş işte. Serap gelip gitmişti dedim ya. Sadece akşamüstleri ve haftasonları gelirdi. Ailesi tatildeyken evde olmaya özen gösterirdi. Telefonla aradıklarında evde olması gerekirdi. Annesi biraz evhamlı bir kadınmış. Hayır biz tanışmıyoruz.

Defalarca sorulan sorulara defalarca verdiğim aynı yanıtlar. Kötü polis iyi polis numaraları. Kötüsü haftada kaç kez yattığımızı sorarken iyi polis ailesinin kendilerine benim cezalandırılmam için baskı

yaptıklarını fısıldıyor kulağıma ve hemen ekliyor "Eğer unuttuğun, atladığın bir şey varsa lütfen bana söyle. Elimden geleni yapacağım." Canı gönülden inanıyorum adama. Onu seviyorum. Fakat anlatabildiklerim hep aynı. Zihnimi toparlayabildiğim, yalnız kalıp düşündüğüm zamanlarda ise neden bunların olduğunu düşünüyorum. Bütün yaşadıklarımızı hatırlamak istiyorum. Yeterince iyi düşünürsem katili bulabileceğimi düşünüyorum. (Bu yazdıklarımı onlara göstermesem daha iyi olacak galiba. Katil lafını ilk telaffuz edenin ben olması biraz itiraf gibi algılanacaktır...

Ama bunun bir cinayet olduğundan eminim.

En geriden başlarsam... Serap, yaşadıklarımız, düşüncelerimiz... Gerçekten de evlenmek istiyordum. Serap pek söz konusu etmiyor, evlilik sürecinin gereklerinin bizi, ilişkimizi yıpratacağını düşünüyordu. Üstelik o öğrenciydi ve çalıştığı yarı zamanlı işler pek bir para bırakmıyordu. Bir çok işte çalıştı aslında. Biz tanıştıktan kısa bir süre sonra kitap pazarlama işini bırakmıştı mesela. Zaten dediğim gibi kitaplardan, edebiyattan, sanattan hoşlanmazdı. Sanat dediğin nedir ki, ölü doğa derdi. Hiç bir ağaç resmi herhangi bir ağaçtan daha değerli veya güzel değildir, diye de eklerdi kendinden emin bir şekilde. İlk başlarda onun bu düşüncelerini sevimli bir kız çocuğunun kaprisleri gibi değerlendirirdim. Fakat sonraları hayatı yaşayış tarzına yakından şahit olduğumda gerçekten de böyle hissettiğini ve tozlu, ölü sayfalar arasında benim gerçekten de bir ölüden farksız bir hale geldiğimi anlamaya başladım. Zaten o ve onun gibi çevik, sağlıklı ve dinamik arkadaşlarının yanında bir patates çuvalını andırıyordum. Bir çoğunun gözünde de bir farkım yoktu ya... Düşünün sigara bile içmeyen, etyemez, sportmen bir grubun arasında saç sakalına karışmış, bıyıkları sigaradan sararmış, iki merdiven çıktığında tıkanan ben. Elbette aleyimde ifade verirler. Sevmezlerdi ki beni. Hem Serapbın talibi çoktu, hem de benim onu kendime benzeteceğimden korkuyorlardı.

Değişiyordu da. En azından sinemaya alıştırmıştım bunu.

Hatta bazı bazı okul kitaplarının arasında bazı popüler bilim kitaplarına da rastlıyordum. İçimden gizlice seviniyordum. Kitap kitaptı benim için. Tüm metinlerin edebi olduğunu düşündüğümünden midir nedir Serapbın bu kitaplar sayesinde edebiyatı bir gün sevebileceğini düşünüyordum. Sinema ilişkimizde harika bir rol oynuyordu. Birlikte yapmaktan zevk aldığımız tek etkinlikti. Sinemayı nedense sanat olarak görmüyordu. Sanki filmler gerçekmiş gibi bahsediyordu bazen. Belki de filmleri fazla ciddiye alıyordu. Ben onun uzun dağ yürüyüşlerinden, soya filizi bol salatalarından o da benim kırmızı şaraplarımdan, şarküteri bağımlılığımın, gitmekten hoşlandığım barlardan nefret ediyordu. O yüzden sinema önemliydi bizim için. Cumartesi günleri mutlaka bir film izleyip eve dönüyorduk ve akşama olana dek sıcak yataktan çıkmıyor, hatta Serap benim ufak ufak şarap içmeme ses etmiyordu. Evlendiğimizde şarabın bir sorun olacağını hissediyordum.

Şimdi o cumartesi rüyalarından birini hatırlıyorum.

Yatakta konuşuyorduk. Bir gün öncesinden traş olmuş, saçlarımı düzeltirmiştim. Hangi filme gitmiştik tam hatırlayamıyorum. Vampirle Görüşme ya da Açlık. İkisinden biriydi. İkisine de bayılmıştık. Ve işte o filmlerden birinin sonrasında 'Keşke vampir olsaydık' dedi. Gözlerini gözlerime yaklaştırıp, 'Sonsuza kadar birlikte olurduk. Ever and forever...' diye fısıldadı filmde çaldığı repliği. Ever and forever... Tabii ya şimdi anlıyorum bıraktığı notun kaynağını. Ebediyen seninim. Peki ama nasıl?

Sonsuz yaşam... En çok konuştuğumuz konulardan biriydi. Ben ona Saint Germain kontundan, kabaladan, ölümsüzlük iksiri yapmaya çalışıp sonra ortadan kaybolmuş efsanevi kişilerden; o bana evrimden, canlılıktan, beyinden, hücrelerden, enzimlerden, genetikten bahsediyordu. Tamamıyla farklı şeylerden konuşuyorduk belki ama bir noktada buluşuyorduk. Sonsuza dek yaşamının mümkün olduğundan.

"Yaşlanmak bir hastalıktır, bir bozukluktur. Evet doğal bir şeydir ama doğal olarak değiştirilebilecek bir süreçtir.

Dikkat edersen çevrendeki insanlarda bu hastalığın farklı hızlarda seyrettiğini anlayabilirsin. Bunu en güzel görebileceğin yerler mezuniyet yıldönümleridir. Bir kez babamla lisesinin pılav gününe gitmiştik. Hiç unutmuyorum, çok küçüktüm, onların mezun oluşlarının yirminci yılıydı. Tüm sınıf arkadaşları, hayatta olanlar tabii, bir fotoğraf çektiler. O fotoğraf hep aklıma takılmıştır. Hepsi farklı yaşlarda gibiydi resimde. Hatta öyle ikililer vardı ki sanki aralarında on on beş yaş fark var gibi gözüküyordu. Babam kendince bazı açıklamalar getirmişti. Meslekleriyle, evlilikleriyle, hatta esmer ya da sarışın oluşlarıyla ilgili... Şimdi düşünüyorum da haklıydı. Yaşlanmamızın en büyük nedeni, hatta tek nedeni hücrelerimizin yenilenmemesi. Hücrelerin yenilenmesini etkileyen de bir takım hormanlar ve enzimler. Yani tamam artık sen bu boyda dur bakalım diyen hormonlar var. Ya da sen artık yenilenme diyen... Bu tamamıyla biyolojik bir süreç, üstelik genetik. Yani annen ve babanın ömrü ile senin ömrünün doğrudan bir ilgisi var."

Daha sonra da vampirlik üzerine düşünmeye başladı. Sinema çıkışında şaka yapmak için çeşitli malzemeler satan bir dükkandan benden habersiz satın almış olduğu vampir dişlerini takıp üzerime çıktığında gerçekten bir vampir gibiydi. Dişlerin etkisiyle bozulmuş bir sesle: "Düşün, bir hastalık düşün, kan yoluyla bulaşıyor, virüs gidip beyin ve sinir sistemine yerleşiyor, kuduz gibi, hafif deliliğe yolaçıyor, yani yamyamlığa, fakat bir etkisi daha var ki... İnsanı ölümsüz yapıyor. Virüs yaşlanmaya neden olan hormonların aktivitesini durduruyor. Hatta büyüme ile ilgili tüm fonksiyonları durdurduğu için kişi hastalığı kapıldığı yaşta kalıyor. Hücreler kendilerini inanılmaz bir hızda yeniliyorlar. O yüzden saçlar ve tırnaklar hızla uzuyor. Ama kuduz benzeri yan etkileri nedeniyle kişi saldırgan ve kan içici oluyor. Sağlıklı insanların kanları en iyi besinleri barındırdığı için mükemmel bir hayat yaşıyor... Sonsuza kadar. Ever and forever" deyip boynumu ısıyor. Filmdeki gibi sevişiyoruz. Sanki gerçekten bana ölümsüzlüğü açılıyor.

Bu sahneleri düşündüğümde kafam iyice karışmaya başladı. Sanki bunların ölümüyle bir ilgisi var ama ne? Eğer bir cinayet varsa ortada... Bilemiyorum. Belki en iyisi düşünmeye devam etmek. Hatırlamaya. Ayrıntılar, ayrıntılar...

Ya onun çevresi? Hep benden nefret etmiş olan, bana spor salonlarına bedava giriş kartı ayarlayan, doğa gezilerine davet edip sigara yok ama diye dalga geçen gürbüzler topluluğu? Onlardan biri katil olamaz mı? Katil olmasa da benim kadar suçlu olamazlar mı? Bir keresinde Serabın düşüp bacağına incitmesine neden olmuşlardı. Günübürlük gittikleri bir gezide tırmanma sırasında Serap küçük bir kaza geçirmişti. "Şans eseri yırttım demişti. Kayalar inanılmaz derecede yosunluydu. Birden kendimi aşağıda buldum..." Evet orada da ölebilirdi ve ben şimdi sanık sandalyesinde değil tanık sandalyesinde olurdum. Gürbüzler de sanık sandalyesinde... Hele Kemal ağbi dedikleri azman. İşte ben de ondan nefret ediyorum. Aynı yaştayız ama Serabın anlattığı ikililerden birini oluşturuyoruz. Hatta bana bile bile ağbi diyor, aramızdaki tezadı, Serapla farklılığımızı vurgulamak, ya da ne bileyim 'Serapla ben de birlikte olabilirdim, dikkat et her an da olabilir' gibi bir tehditi ima etmek amacıyla. Evet, hayal edebiliyorum, Kemal 'ağbi' spor odasında ağırlık çalışırken Serap kereviz çorbası yapıyor ve üzerinde önlükle Kemal 'ağbi'nin yanına gelip kaslarını seyrediyor. Ne de güzel kırmızı kaslar bunlar diye gıdıklıyor, asla gıdıklanmayan iskelet-kas sistemini. Sonra babaları gibi gürbüz oğlanlar doğuruyor Serap. Doğduktan bir ay sonra at binip, yabanmersini suyu içen, trecking yapan oğlanlar...

Ama Serap beni seçmişti. Bana aşıktı. O notu bana bırakmıştı. (Ya ben öyle sanıyorsam? Şüphe! Delirten bir şüphe bu. Saçma, akıldışı bir şey. Bu kağıtları biter bitmez yırtmalıyım...)

Çevresinde son zamanlarda türemiş bir de asistan vardı. Okuldan. Doktorasını bitirmek üzere bir tip. Silik bir tip. Erdinç. Bir kaç kez karşılaşmıştık. Galiba onunla da bu yaşlanma geni ya da enzimleri -her ne haltsa-

hakkında konuşuyordu. Bir keresinde sinema çıkışı karşılaştık. Damdan düşer gibi lafa girmişti oğlan. Bir insan selinin ortasında durmuş konuşuyorduk, Seraba adlarını hatırlayamayacağım hormonlardan, kan testlerinden falan bahsedip duruyordu. Projeden umutlu olduğunu ama hocalara çaktırmamaları gerektiğini söylemişti. Neydi acaba bu proje? Serabın yüzü al al olmuştu. İçinden bu konuda ona soru sormamam için yalvarıyordu. Çünkü bana yalan söyleyemezdi. Söylemezdi. Onu zor durumda bırakmamak için sormamıştım ve sonra da bu anı sıkıcı anlar bölmesinde yerini almıştı, ama şimdi tekrar düşününce...

Tekrar düşününce bir takım düşümler çözülüyor aslında. Olay şöyle gelişmişti: Serap benimle sonsuz yaşam muhabbetini yaptıktan sonra kütüphaneye kapandı ve bir kaç ay bu konudaki tüm yayınları taradı, bilgi topladı. Biyokimya kitaplarını okuması da bu yüzdendi. Olası genlerin nasıl yalıtılacağını öğrendi. Tek ihtiyacı olan şey bir laboratuvarı. Tıp fakültesindeki laboratuvarı kullanması gerekiyordu ve asistanlardan en mıymıntı olanına gidip ne yapmak istediğini anlattı. Birlikte çalışmaya karar verdiler. Çalışmalara başladılar da. Sıçanlar üzerinde yaptıkları ilk deneyler umut vericiydi. Daha sonra, Erdinç bu buluşun tek başına sahibi olmak istedi, ve o meşum gece -Serabın evde yalnız olduğunu biliyordu- gizlice eve geldi, Serap, canım, masum meleğim azraili Erdinç sanıp içeri aldı. Hatta biraz çalışırlar diye sevindi bile. Sonra Erdinç çalışmanın bittiğini, çünkü artık saçma sapan şeylerle uğraşacak zamanı olmadığını, tezi ile ilgileneceğini, Serabın de derslerine çalışıp okulu bitirmesinin onun için hayırlı olacağını söyledi kısa ve net cümlelerle. Serap yıkılmıştı. İnanamadı. Daha doğrusu bir an Erdinç'in haklı olduğunu düşündü. Ama daha sonra tartışmaya başladılar. Yanlış düşünüyorsa, nelerin yanlış olduğunu söylemesini istedi. Erdinç tatmin edici cevaplar veremeyince Serap o olmasa da devam edeceğini başka bir yol bulacağını söyledi. Erdinç sinirlendi. Ve gerçek niyetini ortaya koydu.

Serap bir an kendini gittiğimiz filmlerden birinin içinde olduğunu hissetti. Sonunun geldiğini düşündü. Erdinç'in gözü dönmüştü. Erdinç onu ortadan kaldıracak ve olaya intihar süsü vereceğini söyledi. Aptal biri değildi her olasılığı düşünmüş, eldivenlerini hiç çıkarmamıştı. Pencereyi açarken "Bir intihar mektubu yaz, ama kısa olsun..." dedi. Serap telefonun yanında duran küçük not kağıtlarından birine "Ebediyen seninim. Serap." yazdı. Uslu uslu bu notu yazmasının nedeni bana bir mesaj ulaştırmak ya da en azından cellatıyla tartışmaya girmeden kendi bildiği şekilde atlamaya çalışmaktı. Eğer bir boğuşma sonucu düşerse bahçenin ıslak toprağı yerine betona çakılabilirdi. Adımı yazmamasının sebebi ailesinin benden haberi olmamasıydı. Arkadaşlarının bu notu okur okumaz beni arayacaklarını düşündü. Ve o sırada kafasında bir şimşek çaktı. Üçüncü kattaydılar. Betonun öte yanına, ıslak toprağı düşmeyi başarırca kurtulacağını ümit etti. Dağıda düştüğü gibi hafif bir sıyrıklı atlatacağını daha sonra da, sonrasını sonra düşüneceğini düşündü ve boşluğı doğru hamle etti. Havada kendini ileriye doğru fırlatmaya çalıştı ama mesafe kısaydı ve büyük bir gürültüyle betona çarptı, o anda bilincini yitirdi. Bu sırada soğuk gecenin içinde parlak bir yıldız kaydı. Açık televizyonun karşısında uykuya dalmış olan ben tam bu sırada sıçrayarak uyandım ve rüzgardan açılmış olan pencereyi kapatırken pervaza konmuş olan güvercine gülümsedim.

Evet herşey böyle olmuştu. Daha doğrusu böyle olması gerekiyordu. Gerçi güvercini uydurdum, hatta uyukladığım sahneyi tamamen çarpıttım ama bu filmin böyle bitmesi gerekiyordu. Aslında bu filmin birinci yarısı. İkinci yarısında Erdinç'i, ihtiraslı ve kötü bilimadamını, laboratuvarında bulup öldürmeliyim. Uzun bir boğuşma ve hesaplaşma sahnesinden sonra kaza ile Erdinç ölür ve çıkan arbedede kobay sıçanlardan biri elimi ısırır ve deneme safhasındaki ölümsüzlük virüsü bana bulaşır. Bunu farketmem için zaman geçmesi gerekir tabii. Filmin ilerleyen

bölümlerinde karanlıkta, aç bilaç vampirliğimi keşfederim. Ölümsüz bir vampir olduğumu anladıktan sonra Serapın mezarının başında bir bölüm var. Lirik bir sahne. Sisli, soğuk kış gecesi çekimi. Onu yeniden dünyaya getirmeye yemin ederim bu sahnede ve ellerimle toprağı kazıp cesedini çalarım. Daha sonra onun sağlam kalan hücrelerinden yapılan kopyalama ile Serapı tekrar dünyaya getiririm. Büyüyüp öldüğü günkü yaşına gelmesi için beklemem gerekir ama nasılsa vaktim bol, beklerim ve daha sonra ona sonsuz bir öpüşle kaybettiğı hayatını geri veririm.

II.

Saatlerdir yazıyorum. Yazdıklarımı gözden geçirdikten sonra polislerin eline geçmeden bu kağıtları yok etmeye karar verdim. Ve tek tek kağıtları yedim. Dişlerim mürekkep içinde kalmıştı. Duvardaki aynaya iskelet pozu verdiğimde tam bir vampire benzemiş olduğumu gördüm. O sırada kapı açıldı. İyi polisim girdi içeriye. "Serbestsin." dedi. "Kızın ailesi şikayetinden vazgeçti. Soruşturma derinleşince ortaya çok ilginç şeyler çıktı. Sen Serap kimin kızı biliyor musun?" Büyük bir buluşu gerçekleştirmiş olmanın keyfiyle sırtan ve sırtıkça maskesinin kıvrımlarının arasından gerçek yüzünün ayrıntıları ortaya çıkan iyi polisim damdan düşercesine sorduğı soruyu kendisi cevapladı. "Daha olayın başından beri aklıma takılan bir şey vardı. Olayın içinde bir bit yeniğı olduğunu düşünüyordum. Açıkcası senin bu işte bir parmağın olduğundan emindim. Bir de kızın soyadı... Tümer, Tümer, neydi kimin soyadıydı diye düşünürken Zeynep bize yardımcı oldu. Aslında o da senden pek hoşlanmıyor. Serapı anlamadığını, Serapın ne kadar özel bir insan olduğunu bilmediğini düşünüyor. İlk başta o da sana kızgındı. Serapı kurtarabileceğini umuyormuş. Sen Serapın ilk ciddi ilişkisiymişsin. Biliyorsun Serap Zeynebin en yakın arkadaşı, çocukluktan beri iki kardeş gibi büyümüşler. Serapın her şeyini bildiğini söylüyordu. Fakat ilk başta herşeyi bize anlatmaktan kaçındı. Serapın babasından çekiniyordu. Serap sana ailesi, babası ile ilgili hiç bir

şey anlatmamış, bu doğru mu?’ Evet anlamında başımı sallarken şaşkındım. Gerçekten de bir şey anlatmamıştı. Ve şimdi bilmediğim her şeyi, bilmediğim Serabı anlatıyordu polisim. Babası yıllar önce önemli bir öğrenci lideriymiş, Serap küçük bir çocukken, bir gece evden alınmış. Bu sahne Serabın üzerinde korkunç izler bırakmış. Aranan eşyalar, yırtılan tarümar olan kitaplar, şiddet ve üç yaşında babasının başına gelenleri gözleri ile gören Serap. Yıllarca yalnız uyuyamamış. Ortaokul ve lisede hemen hemen hiç arkadaşı yokmuş. Zeynep dışında kimseyle konuşmamış. Bir tek Zeynep. Birlikte hayal kurar, saatlerce konuşurlarmış. Serabın garip bir hayalgücü varmış. İnsanlar ve olaylar üzerine akla gelmeyecek kurgular üretirmiş. Mahallenin bakkalının gizli ajan olduğu, tüm mahalleyi fişlediği, insanlar hakkındaki bilgileri üst makamlara gelen süt kamyonu ile gönderdiğinden tutun da kendisinin aslında ailesinin kızı olmadığı, bir kralın kızı olduğu, hayatı tanıması için bu sıradan insanların arasında büyümesine izin verildiğine dair hikayelere kadar bir çok fantazi anlatır Zeynebi eğlendirir bazen de ürkütürmüş. Üniversitede biraz düzelmeye başlamış. Ama bu sefer de, hemen hemen tüm genç kızlarımızın başından geçen hayalkırıklığı yaratan bir birliktelik sınırlarının tekrar yıpranmasına, çocukluğunun kabuslarının geri dönmesine neden olmuş. O sıralarda sık sık intihar etmekten, insanların ne kadar korkunç olduğundan, tahammül edemediğinden, kimseye güvenemediğinden, kimseyi sevemediğinden söz edip dururmuş. Benimle tanışınca durum biraz değişir gibi olmuş. Gerçi ben ortaya çıkınca Zeyneple araları biraz soğumuş. Zeynep de benim yüzünden biricik dostunu kaybetmekte olduğunu düşünmeye başlamış. Fakat geçen yaz benim Bodrum’a gittiğim tatilde tekrar görüşmeye başlamışlar. Ben gittiğimde kendini çok yalnız hissetmiş. Oysa bana hiç belli etmemişti. Hiç bir şey belli etmemişti zaten. Herneyse yokluğum sırasında Zeynep’le yeniden yakınlaşmışlar. Ve o zaman Zeynep anlamış ki Serap görüldüğünden çok daha kötü.

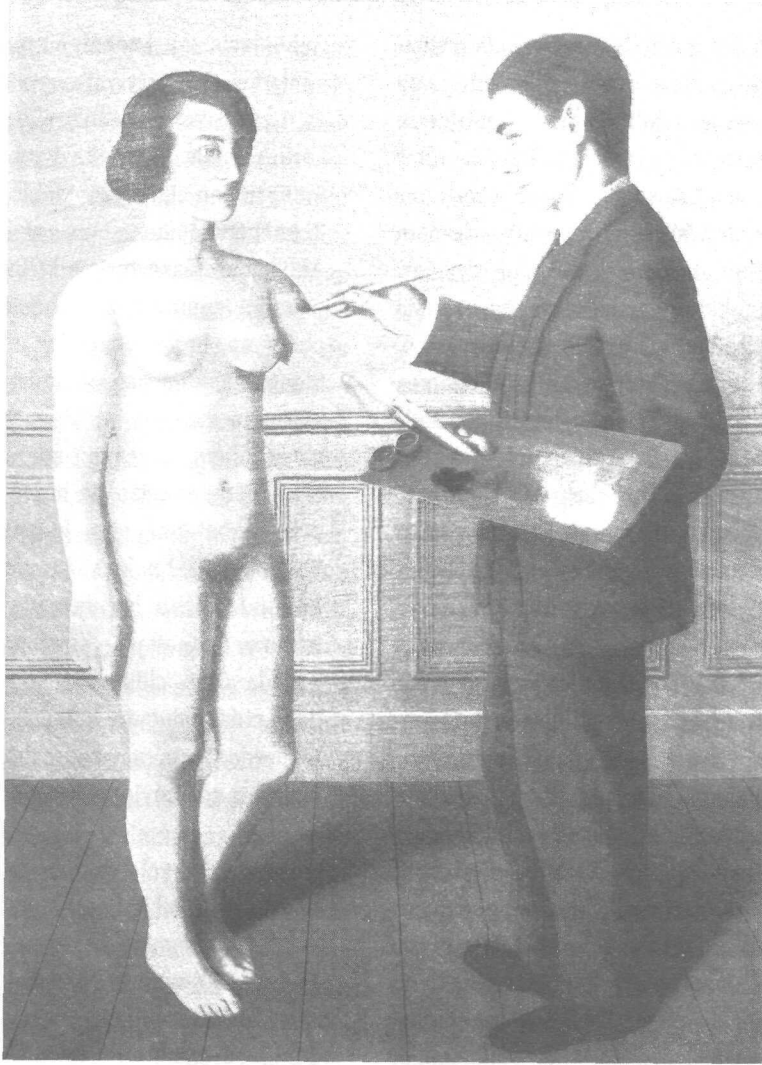
Kabuslar ve korkular neredeyse tüm hayatını kaplamış. Beni seviyormuş ama kendinden bir o kadar da uzak hissediyormuş. Sorunlarını bana açmaktan korkuyormuş. Beni kaybetmekten korkuyormuş. Ve intiharından bir gün önce tuhaf bir olay olmuş. Zeynebe telefon etmiş ve garip şeyler söylemiş. Annesinin başka biriyle birlikte olduğunu öğrendiğini, adamın zamanında babasına işkence yapan biri olduğunu, her şeyin yalan olduğunu, bu adamın ben olduğumu, evet ben olduğumu anladığını anlatmış. Bu ve buna benzer bir dolu hezeyan. Zeynep Serabı yatırtmaya çalışmış, şüphelerinin çok da sağlıklı olmadığını, eskiden de böyle tuhaf şeyleri oyun olsun diye anlattığını ona hatırlatmaya çalışmış. Serap birdenbire, tabii ki şaka yaptığını, herşeyin yolunda gittiğini, benimle yakında evleneceğini söyleyip telefonu kapatmış. Zeynep Serabın anlattıklarında aslında ciddi olduğunu, hatta durumunun eskisinden daha ciddi olduğunu anlamış. İşte hepsi buydu. Tüm bu bilgilerden ortaya çıkan tablo ailesine gösterildiğinde fazla bir şey söylemeden şikayetlerini geri almışlar.

III.

Tekrar evimde, yalnızbaşımaya kaldığımda ne yapacağımı bilmez bir şekilde Serabın pastel boyalarımla yapmaya çalıştığım resmine bakarak düşünmeye daldım. Onun farkında olmadığı zamanlarda çizdim. Resmin ölümün sureti olduğunu söylerdi. Dünyada yüzünden başka suretinin olmasından hoşlanmadığını söylerdi.

Serap... Gerçekten var mıydın? Keşke seni hayal etmiş olsam. Keşke seni zihnimden doğurmuş olsaydım. O zaman o pencereden uçarken sana billurdan kanatlar takar, seni karanlık yapışkan sislere bulanmış gecenin içinden çeker alır, pervazıma bir güvercin gibi kondururdum. Her anımı senin yüzüne mutluluğun resmini çizmek için harcardım.

Keşke seni ben yaratmış olsaydım... O zaman yazdığım bölümlerin başına gider, intihar mektubundan başlayarak herşeyi hızla değiştirir, en güzel aşk hikayesine bozardım senin öykünü. Öyle bir ayarlardım ki olayların gidişini, birazdan kapımı

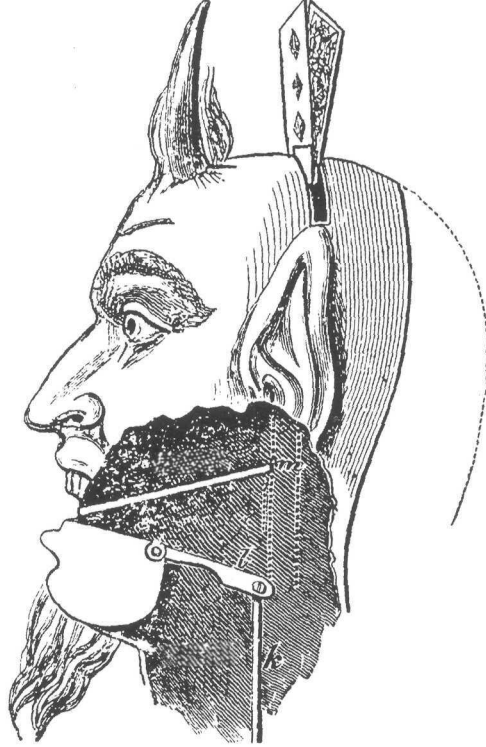
Rene Magritte, İmkansız Denemek

çalmanı, bana geri dönmeni sağlayacak bir kurgu çıkarırdım ortaya. Öyle süslü cümleler bulurdum ki okuyanlar gözyaşlarını tutamazlar, yüreklerine saplanan her kelimeyle aşka ve aşıklara duydukları saygı bin kat artarak bizi sevdikleri insanların yanına hayali dostlar olarak belleklerine kazırlardı. Onlar bizi her hatırladıklarında biz zihinlerinde yeniden canlanır, aşkı orada yeniden kurardık. Defalarca okunan bir hikayede sonsuza dek mutlu yaşadık. Ever and Forever...

Ama sen gerçeksün ve artık yoksun. Yine ellerimden kayıp gitti herşey. Bir kez daha hissetmem gerekenleri hissedemedim, bir kez daha kendimden başkasını anlayamadım ve kaybettim. Belki de bu körlük bile isteye bir bencillik. Belki tembellik. Belki kaçış. Tabii ki anlayabilirdim. Yeterince dikkat etseydim, özen gösterseydim, mutlaka bir çıkış yolu bulurdum. Ama hayır hiç bir şey yapamadım. Yapmadım. Suçluyum.

↓

Kulak Verin

Hayalet Gemi

Kainatın Tüm Seslerine, Renklerine ve Titreşimlerine

Acık Radyo 94.9'da

(Her Salı Geceyarısı)

YAZIK YÜZ

Ergün Kocabiyik

SÖZ
YAYIN
OYUNAJANS
Yürek Taşyan Yol

Çağdaş Öğretmeler Dizisi: 9